

Geurgediedsvisie 2014

Gemeente Landerd

PARDO P&A
's- Hertogenbosch, 18 december 2014

Ons kenmerk: 74000949

opdrachtgever	: Gemeente Landerd
Project	: Geurgediedsvisie 2014 gemeente Landerd
Projectnummer	: 74000949
status	: Definitief
datum	: 18 december 2014
auteurs	: Dhr. S. Hermsen (ODBN) : Dhr. F. Stouthart (ODZOB) : Mevr. L. Geelen (GGD bureau GMV)
autorisatie	: Dhr. M. van Rijn

ODBN
Postbus 88
5430 AB Cuijk
(0485) 338300
info@odbn.nl
www.ODBN.nl

SAMENVATTING

De gemeente Landerd telt 178 veehouderijen. De *Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)* stelt de gemeente in staat om in geurverordening geurnormen of afstanden vast te leggen voor gebruik bij de vergunningverlening. Hiermee heeft de gemeente een sturingsinstrument in handen om de geuremissies uit stallen te limiteren. Daarmee kan worden voorkomen dat nieuwe geuroverlast ontstaat als gevolg van een individueel bedrijf en als gevolg van cumulatie van geuremissies van meerdere bedrijven. De Wgv respecteert de vergunde rechten van veehouderijen. Voor bedrijfsontwikkeling bij overbelaste situaties kent de Wgv een zogenaamde 50% regeling die op de lange termijn de overbelasting wegneemt¹.

Aanleiding

De gemeente heeft op 22 mei 2008 een geurverordening en bijbehorende geurgebiedsvisie vastgesteld. Dit gemeentelijke geurbeleid is een aantal maal geëvalueerd. Ook is een milieueffectrapportages (m.e.r.) opgesteld en een gezondheidseffectscreening (GES) gemaakt voor het bestemmingsplannen Buitengebied en Graspeel. De onderzoeken laten zien dat er lokale knelpunten zijn met geur en dat de geuremissies op veehouderijen nog kan toenemen waardoor de geursituatie c.q. het woon- en leefklimaat kan verslechteren.

Door de aanwezigheid van veehouderijen kan geurhinder optreden. Geurhinder is de laatste jaren steeds meer in verband gebracht met volksgezondheid. Het optreden van geurhinder is afhankelijk van de geurbelasting, maar is ook subjectief en persoonsgebonden waarbij meerdere factoren een rol spelen (zie paragraaf over geur en gezondheid). De gezondheidsraad adviseert gemeenten om, in afwachting van een concreet toetsingskader volksgezondheid, gebruik te maken van de mogelijkheden die de Wgv biedt om daar waar nodig strengere geurnormen te gaan hanteren.

In verband met de transitie naar een zorgvuldige veehouderij heeft de provincie in maart 2014 in de Verordening ruimte geurnormen opgenomen om cumulatieve achtergrond geurbelasting binnen de perken te houden. De "Nadere Afspraken van het Brabant Beraad" moeten er toe leiden dat de overbelaste situaties als gevolg van de veehouderij in 2020 zijn weggenomen (de aanpak voor urgentiegebieden).

In verband met geschetste nieuwe ontwikkelingen en inzichten heeft de gemeenteraad de volgende besluiten genomen:

- een *aanhoudingsbesluit* als bedoeld in artikel 7 Wgv (18 september 2013) om ongewenste ontwikkelingen van veehouderijen tijdens het voorbereiden van de nieuwe geurverordening te voorkomen;
- het '*Plan van aanpak herziening geurgebiedsvisie en geurverordening*' vastgesteld (30 januari 2014) en daarmee besloten om onderzoek te laten uitvoeren naar de actualisatie van het geurbeleid.

¹ 50% regeling: de emissiereductie die wordt bereikt met het toepassen van een emissiearm systeem - bijvoorbeeld een luchtwasser - mag voor de helft worden gebruikt voor het houden van meer dieren, de andere helft komt ten goede aan het verlagen van de geuruitstoot. Daarbij is het niet verplicht direct aan de norm te voldoen, deze mag nog steeds worden overschreden. Bij meerdere opvolgende bedrijfsontwikkelingen zal op de lange termijn stapsgewijs de norm worden benaderd.

Opdracht aan omgevingsdiensten en GGD

De gemeente heeft de omgevingsdiensten ODBN (voorheen RMB) en ODZOB (voorheen SRE Milieudienst) en het Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland de opdracht gegeven de geurgebiedsvisie en geurverordening te actualiseren. De voorliggende rapportage is het gezamenlijk resultaat van de samenwerking van genoemde organisaties.

Aanpak

Bij de actualisatie zijn de normen uit de huidige geurverordening tegen het licht gehouden. De geurspecialisten van de ODBN, de ODZOB en het Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland vormden het projectteam dat de werkzaamheden heeft uitgevoerd. Bij de uitvoering is veel aandacht aan het proces besteed. Enerzijds via informatiebijeenkomsten en anderzijds via de participatie in de klankbordgroep.

Proces

Bij de totstandkoming van de geurgebiedsvisie heeft een klankbordgroep van belanghebbende veehouders, burgers en natuur- en milieuorganisaties gefunctioneerd. Er werd van de deelnemers geen besluit verwacht. Van hen werd gevraagd zich een mening te vormen over het (toekomstige) geurbeleid van de gemeente op grond van feiten en inzichten. Daarmee had de klankbordgroep een adviserende rol. In de klankbordgroep waren vertegenwoordigd:

- de sector (ZLTO) met 2 leden;
- natuur- en milieuorganisaties (Stichting Natuur en Milieu Landerd) met 2 leden;
- de Wmo Adviesraad met 1 lid;
- de burgers met 2 leden.

De wethouder van de gemeente, de heer Van Dongen, fungeerde als voorzitter (na de gemeenteraadsverkiezingen opgevolgd door de heer H. Vereijken).

De klankbordgroep is zes avonden bij elkaar geweest. De leden hebben bijgedragen aan de controle en vaststelling van de uitgangspunten en hebben hun advies gegeven over de geurnormen. Vragen die door de klankbordgroepleden buiten de vergaderingen om aan de projectgroep werden gesteld, zijn beantwoord en verwerkt in de overlegverslagen. Verslagen van de bijeenkomsten van de klankbordgroep zijn, na goedkeuring door de klankbordgroep vastgesteld. Deze verslagen zijn in bijlage XVIII opgenomen.

Doel van de actualisatie geurgebiedsvisie en geurverordening

Het doel van de actualisatie is beschreven in het *'Plan van aanpak herziening geurgebiedsvisie en geurverordening'*:

- een geurnormenset (voorgrondbelasting) bepalen om het aantal geurgehinderden terug te dringen tot ten minste het aantal zoals aanwezig op peildatum 22 april 2005 (vaststelling reconstructieplan). In het buitengebied is een hoger beschermingsniveau gewenst dan nu het geval is. Gestreefd wordt naar een geurnorm van ten hoogste 10 ou_E/m³ voorgrondbelasting, conform het advies van de Stuurgroep dynamisch platteland;

- minimale afstanden tussen geurgevoelige objecten en veehouderijen bepalen voor diercategorieën waarvoor geen geurnormen gelden (melkrundveebedrijven en nertsenhouderijen);
- de belangrijkste geurknelpunten in de gemeente wegnemen;
- het aspect gezondheid moet een belangrijke rol spelen in het geurbeleid;
- in de geurgebiedsvisie de gecumuleerde geurbelasting (achtergrondniveau, cumulatie) opnemen, waarvan in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen, nieuwbouw van woningen, vestiging van bedrijven en recreatievoorzieningen (de zogenaamde omgekeerde werking) maximaal sprake mag zijn.

Afbakening

De geurgebiedsvisie en verordening worden opgesteld binnen de kaders van de Wet geurhinder en veehouderij. Deze wet heeft alleen betrekking de geuremissies uit stallen. De geuremissies van andere bronnen op het bedrijf zoals brijvoerverstrekking behoren niet tot de reikwijdte van de wet. Voor geuremissies van brijvoer is in deze geurgebiedsvisie een aanbeveling opgenomen. Ook mestverwerking behoort niet tot de reikwijdte van de wet, maar voor mestverwerkingsinstallaties zijn uit de vergunningen wel geuremissiegegevens bekend en verwerkt in deze geurgebiedsvisie.

De Wgv maakt onderscheid in bedrijven met dieren waarvoor een emissiefactor is vastgesteld en bedrijven met dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld. Voor deze laatste groep wordt bij de vergunningverlening de geurbelasting niet met een geurberekening vastgesteld, maar gelden minimale vaste afstanden tussen bedrijf en geurgevoelig object. Om de invloed van deze laatste diercategorieën (zoals melkvee, paarden en nertsen) op de geurbelasting te bepalen, zijn emissiewaarden herleid op basis van overeenkomende diercategorieën en recent onderzoek van de Wageningen Universiteit.

Het onderzoek naar de noodzaak tot actualisatie van de geurnormen heeft alleen betrekking op de bedrijven met dieren waarvoor een emissiefactor is vastgesteld. Op grond van de Wgv. mogen in een geurverordening alleen geurnormen worden vastgesteld voor diercategorieën met een emissiefactor (dit zijn de intensieve veehouderijen met varkens en kippen). Voor melkvee en nertsen zijn de aan te houden afstanden berekend op basis van emissiewaarden die zoals gezegd zijn herleid op basis van overeenkomende diercategorieën en recent onderzoek van de Wageningen Universiteit.

Kaders

De gebiedsvisie moet voldoen aan de eisen en randvoorwaarden die zijn gesteld door de wetgever, de provincie Noord-Brabant en de gemeente zelf. De landelijke kaders zijn opgenomen in de Wet geurhinder en veehouderij, het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit huisvesting veehouderij. Vanuit de provincie zijn de relevante kaders voor het geurbeleid onder andere de Reconstructieplannen, de Verordening ruimte 2014, de Verordening Stikstof en Natura 2000. De gemeente zelf voert beleid ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling en heeft in 2008 een eerste geurgebiedsvisie en geurverordening vastgesteld. Veel van deze kaders leiden tot het toepassen van emissiearme technieken. Daarmee is rekening gehouden bij het vaststellen van de uitgangspunten voor deze geurgebiedsvisie.

Uitgangspunten

Op basis van het plan van aanpak, wensen en aandachtspunten zijn de uitgangspunten in overleg met een klankbordgroep vastgelegd. Samengevat zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Gebiedsindeling

Op basis van het huidige of gewenste beeld van een gebied is de gemeente ingedeeld. Per gebied is een passende geurnorm onderzocht. De onderzochte normstelling is gedifferentieerd voor de volgende gebieden: de woonkernen, recreatiegebieden, bedrijven- en industrieterreinen en het buitengebied.

Woon- en leefklimaat (ijkpunten).

Per gebied zijn de volgende ijkpunten voor het woon- en leefklimaat gehanteerd voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat:

- voor de woonkernen een maximaal hinderpercentage van 12%, dit komt overeen met een maximale achtergrond geurbelasting van 10 odour units (ou_E/m^3);
- voor het buitengebied een maximaal hinderpercentage van 20%, dit komt overeen met een maximale achtergrond geurbelasting van 20 odour units (ou_E/m^3). Deze is hoger dan in de kernen omdat verondersteld wordt van geurhinder het buitengebied meer wordt geaccepteerd.

De hoogte van bovenstaande waarden zijn door het Implementatieteam Wgv ontleend aan het geurhinder onderzoek van PRA-odournet. Een onderzoek dat de basis legt voor de beoordeling van het woon- en leefklimaat onder bijlage 6 en 7 van de Wgv. Daarin is ook RIVM en GGD-richtlijn voor de geurhinder en milieukwaliteit verwerkt (inmiddels ingetrokken).

Indeling in geurklassen

Om de achtergrond geurbelasting in verband te brengen met de kwaliteit van het woon- en leefklimaat is voor de geursituatie per gebied een onderverdeling gemaakt in de volgende categorieën:

- optimaal: het woon- en leefklimaat is gezien de functie passend;
- aandachtsklasse: het woon- en leefklimaat is gezien de functie niet optimaal en verdient daarom aandacht. De geurbelasting ligt net onder de grenswaarde waarbij sprake is van een knelpunt. De geursituatie wordt hier als redelijk beschouwd;
- niet aanvaardbaar: het woon- en leefklimaat is gezien de functie niet aanvaardbaar, het betreft waarden voor de achtergrondbelasting die hoger zijn dan de hiervoor aangehaalde ijkpunten.

Tabel 0.1: Gehanteerde gebiedsindeling, geurklassen en geurhinderniveaus.

Gebied	achtergrondbelasting in odour units (ou_E/m^3)		
	optimaal	aandachtsklasse	niet aanvaardbaar
Woongebieden	0-6	6-10	>10
Bedrijventerreinen	0-10	10-14	>14
Recreatiegebieden	0-10	10-14	>14
Buitengebied	0-14	14-20	>20

Geurberekeningen

Voor het uitvoeren zijn de volgende geurberekeningen uitgangspunten gehanteerd:

- het veehouderijbestand met vergunde geuremissies (dit bestand is besproken met de klankbordgroep en aangepast);
- in het vergunningenbestand bevinden zich naast de veehouderijen uit Landerd ook de veehouderijen binnen een straal van 2 km in de naburige gemeenten (Bernheze, Grave, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert, Oss en Uden);
- de geurgevoelige objecten (gebouwen zoals woningen, kantoren, werkplaatsen, vakantiehuisjes etc.) zijn geïnventariseerd om in de analyses over de geurbelasting mee te nemen. Het totaal aantal geurgevoelige objecten in de gemeente Landerd bedraagt 6.394.

Geuronderzoek: huidige geursituatie, referentie, ontwikkelscenario's en afstanden

Het geuronderzoek in deze geurgebiedsvisie betreft drie onderdelen:

- I. Het vergelijken van de huidige geursituatie (peildatum 6 februari 2014) met die van 2005 (peildatum 22 april 2005). Uit deze vergelijking moet blijken of de geursituatie sinds het vaststellen van het reconstructieplan is verbeterd, is verslechterd of gelijk is gebleven. In de berekeningen zijn ook de dieren waarvoor geen wettelijke emissiefactor is vastgesteld (melkrundvee, nertsen, paarden, konijnen) meegenomen. Voor melkvee zijn twee varianten berekend, een op basis van herleiding van de emissiefactor (van vleesvee) en een op basis van een meetrapport van de Wageningen Universiteit (een gemeten waarde die door deskundigen wordt betwijfeld en door de provincie niet wordt geaccepteerd voor gebruik bij de geurmonitoring).
- II. Het bepalen van andere voorgrond geurnormen voor de intensieve veehouderij (ten behoeve van de vergunningverlening). Hiervoor zijn ontwikkelscenario's opgesteld met verschillende sets geurnormen (zie tabel 0.2).

Tabel 0.2: ontwikkelscenario's

gebied	geurnorm in ou_E/m^3			
	huidig	2 en 10	1 en 8	1, 5 en 8
Schajjk	2	2	1	1
Reek	3	2	1	1
Zeeland	2/3	2	1	1
kernrandzones Schajjk, Reek, Zeeland	12/2/3	10	8	5
't Oventje	3	2	1	1
Voederheil II	6	6	6	6
overige bedrijventerreinen	3	2	1	1
buitengebied 23 NW	12/14	10	8	8
buitengebied 24 NO	12	10	8	8
buitengebied 25 MW	12	10	8	8
buitengebied 26 MO	12	10	8	8
buitengebied 27 ZW	12	10	8	8
buitengebied 28 ZO	12/14	10	8	8
recreatiegebieden	12	10	8	8

Verondersteld is dat de veehouderijen kunnen doorgroeien, zover het bouwblok hiervoor nog ruimte biedt en/of de geurnormen dit toelaten. Voor bedrijven die de geurnormen overschrijden is een geurreductie toegerekend op grond van de 50% regeling. Voor bedrijven die voornemens zijn te stoppen en stoppersmaatregelen toepassen (Actieplan ammoniak), is een geurreductie van 30% toegerekend. In de

ontwikkelscenario's is ervan uitgegaan dat alle bedrijven hun ontwikkelingsruimte benutten (in de praktijk zal dit niet het geval zijn), maar met deze benadering wordt zichtbaar waar de potentiële knelpunten liggen en waar mogelijk een verbetering van de geursituatie kan optreden.

- III. Het bepalen van afstanden naar geurgevoelige objecten voor de melkveehouderij en nertsenhouderij. Voor beide diercategorieën kent de wet geen emissiefactoren en hanteert de Wgv afstanden. Inmiddels zijn er wel emissiewaarden uit onderzoek van de Wageningen universiteit bekend (deze zijn echter niet wettelijk vastgelegd als emissiefactor). Op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten zijn de emissiewaarden van de Wageningen universiteit gebruikt om de afstanden te bepalen tot een geurgevoelig object (ten behoeve van de vergunningverlening).

Bovenstaande geuronderzoeken geven ook de gewenste informatie voor het beoordelen van andere aspecten die in het plan van aanpak van de gemeente en de hiervoor aangehaalde doelstellingen zijn beschreven.

Geur en gezondheid

Het aspect gezondheid moet een belangrijke rol spelen in het geurbeleid van de gemeente. De invulling daarvan is verzorgd door GGD-bureau GMV. Naast het bijwonen van klankbordgroepoverleggen en het informeren van de gemeenteraad en de klankbordgroep, heeft het GGD-bureau GMV voor de gebiedsvisie een hoofdstuk over gezondheid opgesteld. Dit bevat een beschouwing op de gezondheidsaspecten van geur en andere gezondheidsaspecten samenhangend met de intensieve veehouderij. Daarnaast geeft het GGD-bureau GMV haar visie op het proces en de voorgestelde normen en afstanden. De belangrijkste punten zijn hieronder samengevat.

Gezondheid in relatie tot geurhinder en andere gezondheidsaspecten intensieve veehouderij
Het meest voorkomende en beschreven gezondheidseffect van geur is (ernstige) hinder. Dit kan leiden tot verstoring van gedrag en activiteiten en stressgerelateerde somatische gezondheidsklachten. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt, is persoonsgebonden en afhankelijk van de persoonlijke 'stressverwerking' ofwel 'coping'. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden is subjectief en persoonsgebonden en hangt ondermeer af van: de aangenaamheid, de duur, frequentie en intensiteit van de geur, de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling.

Naast geurhinder spelen ook andere gezondheidsaspecten een rol rondom intensieve veehouderij. In algemene zin kan men verwachten dat met een afname van geur ook de uitstoot van andere componenten in enige mate zal afnemen. Echter, in welke mate dat geldt voor biologische componenten, zoals endotoxinen en zoönosen is niet duidelijk. Indien de gemeenten dergelijke andere risico's wil beperken zal hiervoor aanvullend beleid opgesteld moeten worden.

De GGD benadrukt dat de bezorgdheid over andere gezondheidsrisico's er toe kan leiden vaker geurhinder wordt ervaren. Geur heeft vaak een signaalfunctie welke bij de intensieve veehouderij in verband wordt gebracht met mogelijke gezondheidsrisico's. Communicatie van de gemeente (en bedrijven) over de wijze waarop gezondheidsrisico's zoveel mogelijk worden beperkt en kan er toe leiden dat minder geurhinder wordt ervaren.

Proces en voorgestelde normen en afstanden

De GGD complimenteert de gemeente met de gekozen insteek en zorgvuldige uitvoering van het proces dat heeft geleid tot de geurgebiedsvisie en –verordening (opdracht op basis van het plan van aanpak, inzet professionals, raadplegen klankbordgroep, verzamelen van accurate gegevens, analyse van effecten naar deelgebieden).

Ten aanzien van voorgestelde opties voor normen en afstanden geeft de GGD het volgende aan:

- De gekozen weg van strengere normen voor geurbelasting past in de lijn die geschetst is in het adviesrapport van de Gezondheidsraad en het kabinetsstandpunt.
- De voorgestelde normen zijn gericht op het voorkómen dat percentages van geurgehinderden oplopen tot boven de gezondheidkundige grenswaarden in niet-agrarisch gebied (12%) en agrarisch gebied (17 of 20%). Gezien de gerezen twijfel over de actualiteit van de relatie tussen geurbelasting en geurhinder en de classificering zoals weergegeven in bijlage 6 en 7 van de Wgv, geeft de GGD haarvoorkeur aan het vaststellen van de lagere norm van $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor de woonkernen en $8 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor het buitengebied.
- De voorgestelde afstanden voor melkvee beschouwt de GGD dan ook als een elegant alternatief.
- De GGD adviseert om het voorzorgprincipe te hanteren en bij bedrijven met 6000 fokteven of minder de minimumafstanden uit de Wgv te handhaven en bij bedrijven met meer dan 6.000 fokteven de minimumafstanden te verruimen zoals voorgesteld.
- De GGD adviseert om ook een norm voor de achtergrondbelasting vast te stellen voor zowel vergunningverlening als de ‘omgekeerde werking’. De GGD adviseert om de hoogte van deze norm voor achtergrondbelasting afhankelijk te maken van gebiedstype. Dit punt in de aanbevelingen verwerkt.
- De GGD adviseert de gemeente om de kaarten met cumulatieve geurbelasting continu te actualiseren en ter beschikking te stellen voor vergunningverlening, én er op toe te zien dat de cumulatieve geurbelasting inclusief melkvee gehanteerd wordt. De GGD adviseert om dit vast te leggen in lokaal beleid indien noodzakelijk. Dit punt verwerkt in de aanbevelingen.
- De GGD benadrukt de gerezen twijfel over de actualiteit van de relatie tussen geurbelasting en geurhinder en de classificering zoals weergegeven in bijlage 6 & 7 van handreiking Wgv. De daarbij gehanteerde kwaliteitscriteria voor geurhinder zijn van het RIVM en gebaseerd op de GGD-richtlijn voor geurhinder. Deze GGD-richtlijn is inmiddels ingetrokken (15-5-2014) en zal worden geactualiseerd. De GGD verwacht dat in het eerste kwartaal van 2015 de nieuwe inzichten worden gepubliceerd. Verwacht wordt dat geurhinderrelaties naar beneden worden bijgesteld (bij lagere geurbelasting een grotere hinder en een slechtere milieukwaliteit dan in bijlage 6 & 7 uit de handreiking Wgv is weergegeven).

De GGD onderschrijft de afspraak in de klankbordgroep om deze nieuwe inzichten te betrekken bij de behandeling van de ontwerp-geurgebiedsvisie in de gemeenteraad (of eerder als dat mogelijk is in een voorbereidende raadsvergadering/ podiumbijeenkomst). Dit punt verwerkt in de aanbevelingen over het omgaan met nieuwe inzichten van de GGD aangaande geurhinderrelaties.

- Er bestaan knelpunten die niet worden opgelost met het vaststellen van een geurgebiedsvisie. De GGD dringt aan dat in knelpuntsituaties naar een oplossing wordt gezocht in samenspraak met (vermoedelijke) veroorzakers en omwonenden. Mogelijk bieden het Provinciale Urgentieteam of de Subsidieregeling knelpunten platteland Noord-Brabant (C2103011) daarvoor ruimte. Inmiddels is dit punt verwerkt in de aanbevelingen.

Conclusies geuronderzoek en voorstellen voor andere geurnormen en afstanden

Uit de vergelijking van de geursituatie van 2005 en 2014 blijkt dat in de meeste gebieden geen toename van de geurbelasting op geurgevoelige objecten heeft opgetreden. In de gebieden waar zich wel een toename heeft voorgedaan, wordt dit veroorzaakt door de melkrundveebedrijven. De andere normen voor de intensieve veehouderijen moeten erop toezien dat geen toename ten opzichte van de huidige situatie kan optreden om te voldoen aan de ambitie van de gemeente.

Andere geurnormen voor de intensieve veehouderij

Voor het gaan hanteren van andere geurnormen (voorgrondbelasting) bij de vergunningverlening zijn drie opties voorgesteld met bijbehorende motivering.

1. *Optie 1: normenset 2 en 10 ou_E/m³*

Over het algemeen blijft de geursituatie gelijk of verbetert enigszins door de normen 2 en 10 ou_E/m³ te hanteren. Deze normenset zorgt er dus voor dat de geursituatie niet slechter wordt dan in 2005. Deze normenset hanteert een geurnorm van 1 ou_E/m³ voor de woonkern Zeeland omdat deze ter plaatse perspectief biedt op een beter woon- en leefklimaat. Voor bedrijventerrein Voederheil II geldt een norm van 6 ou_E/m³ om ontwikkelingen op het terrein niet te frustreren. Deze normenset biedt nog ruimte voor ontwikkeling van veehouderijbedrijven zonder dat daarbij het woon- en leefklimaat op een groot aantal objecten zal verslechteren.

2. *Optie 2: normenset 1 en 8 ou_E/m³*

Evenals optie 1 zorgt deze tweede normenset er voor dat de geursituatie niet slechter wordt dan in 2005. Het hanteren van deze scherpere normen levert ten opzichte van optie 1 voor de woonkernen en het buitengebied geringe winst op. Een geurnorm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied is wel redelijk effectief voor het verbeteren van het woon- en leefklimaat op de verblijfsrecreatieve terreinen. Daartegenover beperkt de norm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied veehouderijen meer in de ontwikkelingsmogelijkheden. De emissieruimte op de bedrijven wordt verlaagd, zodat 18 veehouderijen geen emissieruimte overhouden en alleen nog met de 50% regeling uit de Wgv kunnen uitbreiden (bij de normenset van optie 1 betreft dit 9 bedrijven).

Naast inhoudelijke redenen kan ook de eenduidigheid in het geurbeleid als reden worden genoemd om voor de woonkernen eenzelfde beschermingsniveau te kiezen. Ook speelt een rol dat in de grensgebieden met andere gemeenten de achtergrondbelasting en het bijbehorende woon- en leefklimaat mede wordt bepaald door veehouderijen net buiten de gemeentegrens. Een geurnorm 8 ou_E/m³ in het buitengebied kan de ontwikkeling van veehouderijen net buiten de gemeentegrens enigszins afremmen (in het kader van deze geurgebiedsvisie is dit effect echter niet onderzocht).

3. Optie 3: normenset 2 en 9 ou_E/m³

Net als in optie 1 hanteert deze normenset een geurnorm van 1 ou_E/m³ voor de woonkern Zeeland en een geurnorm van 2 ou_E/m³ voor de woonkernen Reek en Schaijk. Het verschil met de opties 1 en 2 betreft de geurnorm voor het buitengebied: 9 ou_E/m³ in plaats van 10 of 8 ou_E/m³ onder de opties 1 of 2.

Optie 3 is niet doorberekend en is een tussenvariant van optie 1 en 2 voor wat betreft de geurnorm voor het buitengebied. De optie 3 is ingevoegd mede naar aanleiding van de brede, open dialoog tussen ZLTO (veehouders) en de gemeenteraad (zie pagina 13). Naar aanleiding daarvan is besloten om de norm dat geurnorm van 1 ou_E/m³ te handhaven omdat deze ter plaatse perspectief biedt op een beter woon- en leefklimaat. Dit laatste is slechts beperkt het geval voor de woonkernen Schaijk en Reek. Daarom volstaat een geurnorm 2 ou_E/m³ voor beide woonkernen.

Met deze optie 3 wordt de norm aangescherpt in de gebieden waar dit het meest effect sorteert (met name de kern Zeeland). In het buitengebied vormt deze optie een compromis tussen de ontwikkelingsruimte van de bedrijven en de kans op geurhinder door omwonenden.

Wat betreft de geurnormen voor de voorgrondbelasting heeft de GGD haar voorkeur uitgesproken voor deze tweede optie met lagere normen dan optie 1. Dit uit het oogpunt van gezondheid, met in gedachte dat er twijfels zijn gerezen over de actualiteit van de relatie tussen geurbelasting en geurhinder en de classificering zoals weergegeven in bijlage 6 en 7 van de Wgv.

Andere afstanden voor de melkveehouderij en nertsenhouderij

Voorgaande geurnormen hebben betrekking op de vergunningverlening voor de intensieve veehouderij (varkens, kippen en vleesvee). Voor andere diercategorieën zijn geen geuremissiefactoren beschikbaar en biedt de Wgv geen mogelijkheid om met geurnormen vergunning te verlenen. Vergunningen worden dan verleend met in achtneming van (vaste) afstanden. Uit het geuronderzoek is gebleken dat andere diercategorieën dan de intensieve een lokaal een belangrijke bijdrage leveren aan de achtergrond geurbelasting. Om rekening te houden met invloed van de geuremissies van melkveehouderijen en nertsenhouderijen zijn voorstellen opgenomen voor het hanteren van andere afstanden.

- Melkrundveehouderij

De voorgestelde vaste afstanden hebben als uitgangspunt 'normale' melkveehouderijen (familiebedrijven) niet met grotere aan te houden afstanden te belasten en voor deze bedrijven de standaard vaste afstanden uit de Wgv te (blijven) hanteren. Hiervoor is een omvang van 100 stuks ouderdieren aangehouden. Boven de 100 dieren wordt de afstand stapsgewijs vergroot en zijn gebaseerd op berekeningen van de afstanden met gebruikmaking van een emissiefactor van 35,6 ou_E/s tot 200 en 300 dieren en een emissiefactor van 165,5 ou_E/s tot 300 en 500 dieren en meer. Naar aanleiding van de raadsvergadering van 9 september 2014 is in het voorstel een reductie van afstanden toegevoegd voor emissiearme stallen. Bij het toepassen van emissiearme huisvesting van melkvee (en zoogkoeien en fokstieren en overig rundvee ouder dan twee jaar) wordt een reductie op de afstand van 50% gehanteerd, zover de minimale afstand uit de Wgv niet wordt onderschreden. In tabel 0.3 is het voorstel voor de nieuwe vaste afstanden weergegeven.

Tabel 0.3: voorstel nieuwe vaste afstanden melkrundveehouderij (aantal melk-, kalf-, zoogkoeien en fokstieren; jongvee niet meegeteld).

aantal dieren (ouderdieren)	afstand tot object buiten de kom			afstand tot object binnen de kom		
	traditionele huisvesting	meer dan 50% van de ouderdieren emissiearm gehuisvest*	alle ouderdieren emissiearm gehuisvest*	traditionele huisvesting	meer dan 50% van de ouderdieren emissiearm gehuisvest*	alle ouderdieren emissiearm gehuisvest*
100	50 m	50 m	50 m	100 m	100 m	100 m
101 - 200	65 m	50 m	50 m	200 m	100 m	100 m
201 – 300	100 m	75 m	50 m	250 m	200 m	125 m
301 – 500	300 m	225 m	150 m	900 m	675 m	450 m
> 500	500 m	375 m	250 m	1.300 m	975 m	650 m

* Bij het bepalen van dit percentage worden de afkalfstal, de ziekenstal en aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien buiten beschouwing gelaten.

- Nertsenhouderij

Voorgesteld wordt om voor nertsen, in afwijking van de Wet geurhinder en veehouderij, de vaste afstanden vast te stellen voor meer dan 6.000 fokteven zoals weergegeven in tabel 0.4. Tot 6.000 fokteven worden de afstanden uit de Wgv aangehouden, conform het advies van de GGD.

Tabel 0.4: Voorgestelde afstanden en vaste afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij.

Situatie	vaste afstand in meter per aantal fokteven					
	1-1.000	tot 1.500	tot 3.000	tot 6.000	tot 9.000	tot 12.000
geurgevoelig object binnen de kom*	175	200	225	250	275	300
geurgevoelig object buiten de kom emissiearm	75	100	125	150	185	219
traditioneel*	100	125	150	175	200	225

* waarden komen overeen met de waarden uit de Wgv

Keuze van het college

In het coalitieprogramma 2014 – 2018 van de gemeente Landerd is vastgelegd dat de gemeente optimaal gebruik maakt van diens ruimte om zelf de regie te voeren op de invulling van beleid met betrekking tot het buitengebied, zodat ze niet afhankelijk is van (veranderende) landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Bij het veehouderijbeleid is volksgezondheid het allergrootste uitgangspunt. Het vaststellen van een lokaal geurbeleid waarmee bestaande knelpunten kunnen worden opgelost en omwonenden voldoende beschermd zijn tegen geuroverlast van nieuwe ontwikkelingen is daarbij een belangrijk onderdeel.

Op 20 november 2014 heeft een brede, open dialoog tussen ZLTO (veehouders) en de gemeenteraad plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst stonden de beleidsnota Zorgvuldige veehouderij 2014 en onderhavige geurverordening centraal. De uitkomsten van deze dialoog zijn betrokken bij de definitieve besluitvorming over de stukken die ter vaststelling aan de gemeenteraad zijn aangeboden. Tijdens de dialoog heeft de ZLTO aan de hand van een aantal casussen laten zien wat de geurnormen en vaste afstanden uit de ontwerp geurverordening kunnen betekenen voor specifieke bedrijfslocaties. Praktische en economische belemmeringen als gevolg van deze normen kunnen bedrijfsontwikkelingen, en daarmee ook de geurreductie, in sommige gevallen in de weg staan.

Daarnaast zijn de uitkomsten van de Voorbereidende Vergadering van 26 november 2014 betrokken bij de definitieve besluitvorming over de stukken die ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden. Tijdens de Voorbereidende Vergadering hebben de fracties van de coalitiepartijen, met uitzondering van de VVD, aangegeven de geurnormen ten opzichte van het ontwerp te willen wijzigen. Deze zouden dan moeten luiden: 1 ou_E/m³ voor Zeeland, Voederheil en De Roskam, 2 ou_E/m³ voor Schaijk, Reek, 't Oventje en De Louwstraat, 6 ou_E/m³ voor Voederheil II, en 9 ou_E/m³ voor het buitengebied. Ten aanzien van de vaste afstanden heeft de raadsmeerderheid zich geschaard achter het voorstel uit de ontwerp geurgebiedsvisie en geurverordening.

Gelet op het bovenstaande heeft het college van burgemeester en wethouders in de vergadering van 2 december 2014 besloten te opteren voor optie 3: normenset 2 ou_E/m³ (kom) en 9 ou_E/m³ (buitengebied). Deze optie biedt bescherming voor de gezondheid van de bewoners van Landerd zonder daarbij naar het oordeel van het college bedrijven onevenredig te belemmeren om te ontwikkelen waardoor positieve effecten worden tegengehouden. Het kiezen van optie 2 met de laagste geurnormen, die de GGD als voorkeur betiteld, zou kunnen leiden tot een ongewenste stilstand van ontwikkelingen. Met de optie worden de bestaande geurknelpunten op het gebied van achtergrondbelasting effectief aangepakt. Een norm van 1 ou_E/m³ voor kom Zeeland is daarom als uitzondering op de andere kernen noodzakelijk. Naar mening van de gemeente draagt deze normenset bij aan de realisatie en het behoud van een goed woon- en leefklimaat, zodat er in het buitengebied van Landerd ruimte is en blijft voor andere ontwikkelingen, zoals recreatie, toerisme en nevenactiviteiten.

Aanvullende aanbevelingen

Vanuit de klankbordgroep en de GGD zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Nieuwe inzichten over relatie tussen geurbelasting en geurhinder in beeld brengen en betrekken bij de definitieve besluitvorming over de geurgebiedsvisie en de geurverordening.
- Beleid ontwikkelen voor geuremissies als gevolg van de verstrekking van brijvoer.
- Actueel houden van het vergunningenbestand WEB-BVB en regelmatig kaarten aan te maken om de actuele geursituatie in beeld te brengen.
- Grenswaarden hanteren voor de achtergrondbelasting en mee te wegen bij de vergunningverlening.
- Handhaving en waar deze geen uitkomst biedt (daar waar geen sprake is van overschrijding van geurnormen) een gesprek tussen klager en vermoedelijke veroorzaker te faciliteren om gezamenlijk te zoeken naar een oplossing.
- Aanpak van knelpunten / overbelaste situaties uitwerken in aanvullend beleid, zo nodig onder de provinciale aanpak van urgentiegebieden via het urgentieteam.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	17
1.1 Aanleiding	17
1.2 Doel.....	18
1.3 Aanpak.....	18
1.4 Leeswijzer	19
2. Kaders.....	20
2.1 Landelijke wetgeving: Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	20
2.2 Doorwerking van de Wgv in de ruimtelijke ordening	24
2.3 Landelijke wetgeving: Actieplan ammoniak Besluit huisvesting veehouderij	27
2.4 Provinciale kaders.....	28
2.5 Gemeentelijk geurbeleid en ambities.....	29
3. Uitgangspunten.....	33
3.1 Indeling van de gemeente Landerd	33
3.2 Geur en de relatie met gezondheid	34
3.3 Beoordeling woon- en leefklimaat.....	36
3.4 Veehouderijbestand	42
3.5 Andere geurbronnen dan veehouderijen	43
3.6 Geurgevoelige objecten.....	43
3.7 Scenario's en doorgroeimogelijkheden van de veehouderijbedrijven	43
4. Procesbeschrijving	46
4.1 De rol van het projectteam.....	46
4.2 De klankbordgroep	47
4.3 Besluitvorming door de gemeenteraad.....	49
5. Referentie en huidige situatie.....	52
6. Knelpuntenanalyse ontwikkelscenario's.....	55
6.1 Huidige situatie	55
6.2 Ontwikkelscenario 1 met normen 2 en 10 ou _E /m ³	56
6.3 Ontwikkelscenario 2 met normen 1 en 8 ou _E /m ³	59
6.4 Ontwikkelscenario 3 met normen 1, 5 en 8 ou _E /m ³	63
6.5 Evaluatie van de resultaten	64
7. Melkrundvee	66
7.1 Bijdrage melkrundveebedrijven op de geursituatie	66
7.2 Uitgangspunten berekeningen	67
7.3 Berekeningen	67
7.4 Resultaten.....	67
7.5 Emissiearme stallen	68
7.6 Conclusie.....	69
8. Nertsen.....	70
8.1 Uitgangspunten	70
8.2 Berekeningen	70
8.3 Resultaten.....	71
8.4 Conclusie.....	72
9. Gezondheid	73
10. Onderbouwing	78
10.1 Andere geurnormen optie 1: normenset 2 en 10 ou.....	78
10.2 Andere geurnormen optie 2: normenset 1 en 8 ou.....	79

10.3	Andere geurnormen optie 3: normenset 2 en 9 ou.....	80
10.4	Keuze van het college (optie 3).....	82
10.5	Voorstel melkrundvee	83
10.6	Voorstel nertsen	84
10.7	Aanvullende aanbevelingen.....	84
11.	Geurverordening.....	87

Bijlagen

Bijlage I:	Achtergronden bij de Wet geurhinder en veehouderij
Bijlage II:	Ammoniakeisen Verordening stikstof en Natura 200
Bijlage III:	Onderbouwing groeiplafond
Bijlage IV:	Overzicht veehouderijbedrijven
Bijlage V:	Uitgangspunten van de berekeningen
Bijlage VI:	Toelichting op toepassing zwaartepunt bouwvlak
Bijlage VII:	Memo geur en het Activiteitenbesluit
Bijlage VIII:	Geurkaart 1: referentiesituatie bij 35,6 ou
Bijlage IX:	Geurkaart 2: huidige situatie bij 35,6 ou
Bijlage X:	Geurkaart 3: referentiesituatie bij 165,5 ou
Bijlage XI:	Geurkaart 4: huidige situatie bij 165,5 ou
Bijlage XII:	Geurkaart 5: huidige situatie alleen dieren met emissiefactor
Bijlage XIII:	Geurkaart 6: ontwikkelscenario 1: normen 2 en 10 ou
Bijlage XIV:	Geurkaart 7: ontwikkelscenario 2: normen 1 en 8 ou
Bijlage XV:	Geurkaart 8: ontwikkelscenario 3: normen 1, 5 en 10 ou
Bijlage XVI:	Analysetabellen geurberekeningen
Bijlage XVII:	Toelichting op omschakeling bij nertsen
Bijlage XVIII:	Verslagen klankbordgroepoverleggen
Bijlage XIX:	Brief GGD GHOR Nederland
Bijlage XX:	Reactie klankbordgroepleden op ontwerp
Bijlage XXI:	Correspondentie over V-stacks
Bijlage XXII:	Urgentiegebieden
Bijlage XXIII:	Notitie Beoordelen van geurhinder en de Wgv (MOLO)
Bijlage XXIV:	Regeling ammoniak en veehouderij
Bijlage XXV:	Nota van inspraak

1. INLEIDING

In de gemeente Landerd zijn circa 170 veehouderijen. Door de aanwezigheid van veehouderijen kan geuroverlast optreden. Deze overlast kan bij mensen leiden tot verstoring van gedrag en activiteiten, en stressgerelateerde gezondheidsklachten (zoals hoofdpijn en vermoeidheid). Het optreden van geurhinder is afhankelijk van de geurbelasting. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) stelt de gemeente in staat om middels een geurverordening te sturen op geuremissies afkomstig uit stallen bij veehouderijen en daarmee op de geurbelasting op de omgeving.

Op 22 mei 2008 zijn op grond van de Wgv de gemeentelijke geurverordening en bijbehorende geurgebiedsvisie vastgesteld. In verband met nieuwe ontwikkelingen en inzichten vindt de gemeente Landerd het noodzakelijk om het huidige gemeentelijke geurbeleid uit 2008 te actualiseren. Dit nieuwe geurbeleid bestaat uit een geurverordening en een geurgebiedsvisie. In de geurverordening zijn geurnormen opgenomen waaraan getoetst wordt in het kader van vergunningverlening. De onderbouwing van deze normen is opgenomen in deze geurgebiedsvisie.

Deze geactualiseerde geurgebiedsvisie en verordening is tot stand gekomen door samenwerking van de gemeente met geurspecialisten van de ODBN (voorheen RMB), de ODZOB (voorheen SRE Milieudienst), de provincie en het Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland.

1.1 Aanleiding

De gemeenteraad heeft, met de vaststelling van het 'Plan van aanpak herziening geurgebiedsvisie en geurverordening' op 30 januari 2014, besloten om onderzoek te laten uitvoeren naar de actualisatie van het geurbeleid. De huidige geurverordening uit 2008 stelt de gemeente in staat om, binnen de bandbreedtes uit de Wgv, te sturen op geuremissies afkomstig uit stallen bij veehouderijen. Dit gemeentelijke geurbeleid is jaarlijks geëvalueerd. Daarnaast is het aspect geurhinder onder de loep genomen bij de milieueffectrapportages (m.e.r.) van de bestemmingsplannen Buitengebied en Graspeel en de gezondheidseffectscreening (GES). Uit deze laatste studies blijkt het bestaan van een aantal lokale geurknelpunten. Ook kan een mogelijke verslechtering van de geursituatie optreden als de veehouderijen ontwikkelen waarbij nog een toename van de geuremissie mogelijk is.

Gelet op het voorgaande wordt de tijd rijp geacht voor een herziening van het gemeentelijke geurbeleid. Immers, het aspect geurhinder heeft een duidelijke relatie met volksgezondheid en de beleving van de maatschappij ten aanzien van de veehouderij. Niet voor niets heeft de provincie in de Verordening ruimte 2014 (Vr2014) normen voor geurbelasting opgenomen. De geurverordening vormt dan ook een belangrijk onderdeel van het totale maatregelenpakket om te komen tot een duurzame en veilige veehouderij.

Op 18 september 2013 heeft de gemeenteraad van Landerd voor het gehele grondgebied een aanhoudingsbesluit genomen als bedoeld in artikel 7 Wgv. Dit aanhoudingsbesluit is bedoeld om ongewenste ontwikkelingen van veehouderijen tijdens het voorbereiden van de nieuwe geurverordening te voorkomen. Het aanhoudingsbesluit heeft een werkingsduur van één jaar.

1.2 Doel

De gemeente Landerd wil inzicht hebben in de actuele geursituatie en de invloed van de mogelijke ontwikkelingen in de veehouderij op deze geursituatie. Uit onderzoek moet blijken of andere geurnormen voor de maximaal toegestane geurbelasting moeten worden gehanteerd met het oog op de ambities van de gemeente. Bij het gebied passende normen worden vervolgens vastgelegd in de gemeentelijke Verordening geurhinder en veehouderij.

In het Reconstructieplan Peel en Maas is de doelstelling geformuleerd het aantal geurgehinderden te verminderen. Landerd heeft zich destijds geconformeerd aan de reconstructiedoelstellingen. Deze zijn doorvertaald naar doelen voor de geurverordening en geurgebiedsvisie. Het doel is om in de geurverordening een geurnormenset (voorgrondbelasting) op te nemen waarmee het aantal geurgehinderden kan worden teruggedrongen tot ten minste het aantal zoals aanwezig op peildatum 22 april 2005 (vaststelling reconstructieplan) en waarmee los daarvan de belangrijkste geurknelpunten in de gemeente kunnen worden opgelost. Daarnaast is het de bedoeling om in de geurverordening een minimale afstand tussen geurgevoelige objecten en veehouderijen met dieren zonder geuremissiefactor op te nemen. De gemeente wil tevens in de geurgebiedsvisie de gecumuleerde geurbelasting (achtergrondniveau, cumulatie) opnemen, waarvan in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen, nieuwbouw van woningen, vestiging van bedrijven en recreatievoorzieningen (de zogenaamde omgekeerde werking) maximaal sprake mag zijn. Dat kan zowel een ontwikkeling bij een veehouderij zijn als bij een andere functie. Het vaststellen van een lagere maximaal toegestane geurbelasting levert dus niet alleen beperkingen op voor de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen, maar ook voor die van geurgevoelige objecten.

1.3 Aanpak

Bij de actualisatie van het geurbeleid zijn de normen uit de huidige geurverordening tegen het licht gehouden. Ook zijn de meest actuele inzichten ten aanzien van de systematiek toegepast. Hiervoor zijn de geurspecialisten van de ODBN, de ODZOB, de provincie en het Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland bij de werkzaamheden betrokken. Naast betrokkenheid van deze specialisten is ook de betrokkenheid van de inwoners van Landerd van belang. Daarom is veel aandacht aan het proces besteed. Enerzijds via informatiebijeenkomsten, maar anderzijds ook via de weg van participatie in een klankbordgroep.

Aan de hand van een variantenonderzoek zijn uiteindelijk de vast te stellen geurnormen en minimale afstanden bepaald. In dit rapport is het voorstel van het projectteam aan het college opgenomen aangaande andere geurnormen en afstanden. Het voorstel voor de te hanteren geurnormen bevat twee opties. Deze opties zijn aan het college voorgelegd en in de gemeenteraad besproken. Hierbij is de voorkeur van het college aangegeven. In het rapport is aangegeven welke optie het college heeft gekozen.

1.4 Leeswijzer

De volgende hoofdstukken van dit rapport zijn geheel gewijd aan de gebiedsvisie. Hierin is de onderbouwing voor de geurverordening te vinden. Hoofdstuk 2 behandelt de relevante kaders waarmee rekening moet worden gehouden bij het opstellen van een geurgebiedsvisie. Hoofdstuk 3 behandelt de uitgangspunten waarbinnen de gebiedsvisie is opgesteld, zoals de gebiedsindeling en de relatie met streefwaarden voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, de ontwikkelingen in de veehouderij en bevat technische informatie voor het berekenen van de achtergrondbelasting en de geurcontouren. In hoofdstuk 3 is ook ingegaan op de relatie tussen geur en gezondheid. Hoofdstuk 4 beschrijft het proces dat is doorlopen om te komen tot een gebiedsvisie. In hoofdstuk 5 wordt de geursituatie in de referentiesituatie en de huidig vergunde situatie beschreven en in hoofdstuk 6 wordt de toekomstige geursituatie beschreven aan de hand van een aantal ontwikkelscenario's waarmee knelpunten in beeld zijn gebracht. In hoofdstuk 7 is ingegaan op het onderzoek naar aanpassing van de minimale afstanden voor de melkrundveehouderijen en in hoofdstuk 8 voor nertsenhouderijen. In hoofdstuk 9 is de visie van GGD-bureau GMV opgenomen ten aanzien van de voorgestelde normen en de totstandkoming van hiervan. Hoofdstuk 10 bevat de conclusies van het onderzoek en de motivatie van het voorgestelde beleid. Er zijn drie opties voor andere geurnormen beschreven. De keuze van het college is in het hoofdstuk toegelicht. In hoofdstuk 11 is de keuze van het college in het nieuwe geurbeleid vastgelegd in de Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Landerd.

2. KADERS

In dit hoofdstuk zijn de kaders beschreven waarbinnen de gebiedsvisie is opgesteld. Allereerst worden de landelijke kaders geschetst vanuit de Wet geurhinder en veehouderij en de uitwerking van deze wet bij ruimtelijke ordening. Vervolgens is ingegaan op de provinciale kaders uit de Verordening ruimte, de Verordening stikstof en Natura 2000. En tot slot is ingegaan op het huidige geurbeleid en de ambities van de gemeente.

2.1 Landelijke wetgeving: Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)

De Wgv is op 1 januari 2007 in werking getreden en vormt het toetsingskader voor het aspect geur uit dierenverblijven van veehouderijen bij de individuele omgevingsvergunningverlening milieu. Hetzij via een maximaal toegelaten geurbelasting (geurnorm cq. voorgrondbelasting), hetzij via een minimumafstand. Andere geurbronnen bij een veehouderij vallen buiten de scope van de geurgebiedsvisie en geurverordening. Ter informatie is een memo met mogelijkheden voor het reguleren van andere geurbronnen in de vergunningverlening opgesteld, zie bijlage I.

De wet biedt de gemeente de mogelijkheid een eigen geurbeleid te voeren en daarmee, binnen een in de wet vastgelegde bandbreedte, af te wijken van de wettelijke standaardgeurnormen en afstanden. Daartoe wordt in een geurgebiedsvisie - tevens gebruikmakend van de achtergrondbelasting - bepaald welke geurnormen passen bij een gebied, gelet op de gewenste en reeds vastgestelde ruimtelijke ontwikkeling, het gewenste woon- en leefklimaat en de verwachte of gewenste ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij. De aldus verkregen geurnormen worden in een gemeentelijke Verordening geurhinder en veehouderij vastgelegd.

De voorgrondbelasting is de geurbelasting van één individuele veehouderij op een geurgevoelig object. De achtergrondbelasting is de geurbelasting als gevolg van meerdere veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object. Zowel de voorgrondbelasting als de achtergrondbelasting zijn van belang voor het bepalen van de verwachte hinder (leefklimaat).

Geurnormen (odour units)

Voor veel dieren zijn geuremissiefactoren beschikbaar om de uitstoot van geur uitgedrukt in odour units per seconde (ou_E/s) te berekenen, zoals voor varkens en kippen. De berekende geurbelasting (milieukwaliteit of geurconcentratie) uitgedrukt in odour units per kubieke meter (ou_E/m^3) wordt getoetst aan de norm. Dit is de maximale waarde voor de geurbelasting die een bedrijf mag veroorzaken op een geurgevoelig object. Een geurgevoelig object is een woning, kantoor of ander gebouw dat is bestemd voor menselijk wonen of verblijf, zie bijlage I, paragraaf 1.5. De wet kent standaardnormen met een onderscheid tussen de bebouwde kom en het buitengebied. Op grond van artikel 6 van de Wgv mogen gemeenten van de standaardnormen afwijken. Hiervoor is in de wet een bandbreedte aangegeven (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1: Wettelijke standaard geurnormen en bandbreedte voor concentratiegebieden. Tussen haakjes zijn de wettelijke standaard geurnormen vermeld. De waardes rechts en links van de standaardnormen geven de bandbreedte aan waarbinnen de gemeente mag afwijken.

Gebied	Concentratiegebieden (reconstructie)
Binnen bebouwde kom	0,1 - (3) - 14 (ou _E /m ³)
Buiten bebouwde kom	3 - (14) - 35 (ou _E /m ³)

Vaste afstanden

Voor meerdere diercategorieën zijn tot nu toe geen geurmetingen uitgevoerd en daarom zijn voor die groepen géén emissiefactoren beschikbaar. Het betreft onder andere melkkoeien, paarden en nertsen. Voor deze diercategorieën gelden vaste afstanden. In tabel 2.2 zijn de wettelijke standaardwaarden voor de vaste afstanden weergegeven. Op grond van artikel 6 van de Wgv mogen gemeenten van de standaardafstanden afwijken. In tegenstelling tot de geurnormen geeft de wet voor de afstanden geen bandbreedte aan.

Tabel 2.2: In de Wgv opgenomen vaste afstanden van een veehouderij naar een geurgevoelig object.

Gebied	Vaste afstanden (meters)					
	Melkkoeien, jongvee, zoogkoeien e.a.*	1-1000 dieren	1001-1500 dieren	Nertsen** 1501-3000 dieren	3001-6000 dieren	6001-9000 dieren
Bebouwde kom	100	175	200	225	250	275
Buitengebied	50	100	125	150	175	200

* andere diercategorieën waarvoor geen emissiefactoren voor bekend zijn.

**Indien de nertsen in emissiearme huisvesting worden gehouden dan worden de afstanden uit de tweede rij van de tabel (buitengebied) met 25 meter verkleind.

Gebiedsvisie en andere waarden voor de geurnormen of afstanden

De geurgebiedsvisie levert de onderbouwing voor het al dan niet hanteren van andere waarden voor de geurnormen of vaste afstanden. In artikel 8 van de Wgv zijn de eisen vastgelegd die de gemeente moet betrekken bij het vaststellen van andere normen of afstanden. Deze eisen luiden als volgt:

- Bij het bepalen van de andere waarde of afstand, bedoeld in artikel 6, betreft de gemeenteraad in elk geval:
 - a. de huidige en de te verwachten geursituatie vanwege de veehouderijen in het gebied;
 - b. het belang van een geïntegreerde aanpak van de verontreiniging, en;
 - c. de noodzaak van een even hoog niveau van de bescherming van het milieu.
- Bij het bepalen van de andere waarde of afstand betreft de gemeenteraad tevens:
 - a. de gewenste ruimtelijke inrichting van het gebied, of;
 - b. de afwijkende relatie tussen geurbelasting en geurhinder, indien in een gebied op grond van onderzoek naar de geurhinderrelatie een andere relatie is komen vast te staan dan die in de handreiking bij de Wgv is opgenomen. De gemeenteraad heeft bij de behandeling van het plan van aanpak besloten om geen onderzoek te laten uitvoeren naar de geurhinderrelatie binnen haar grondgebied.

Geurgebiedsvisie levert onderbouwing voor aanscherpen of verruimen van geurnormen
Zoals gezegd, de Wgv biedt gemeenten de mogelijkheid om in plaats van de standaardnormen uit de wet, 'eigen' afwijkende normen te stellen (artikel 6 Wgv). Afwijken kan dus, maar de gemeente is wel gehouden aan een wettelijk vastgelegde bandbreedte (zie tabel 2.1).

Het nut en de noodzaak voor het hanteren van afwijkende normen en vaste afstanden moet in een *geurgebiedsvisie* worden onderbouwd. In verband hiermee schrijft artikel 8 van de Wgv voor dat de gemeente bij het vaststellen van afwijkende normen rekening dient te houden met: de gewenste ruimtelijke ontwikkeling, de huidige, geursituatie in het gebied; en de toekomstige geursituatie in het gebied.

De afwijkende normen worden in een gemeentelijke geurverordening vastgelegd.

Voor het bepalen de geursituatie op gebiedsniveau is een rekenmodule beschikbaar (V-Stacks-gebied). In tegenstelling tot de vergunningverlening wordt niet één bedrijf doorgerekend, maar meerdere bedrijven / alle bedrijven in een gebied (cumulatief). Dit resulteert in een beeld van de achtergrondbelasting in het gebied².

De verkregen inzichten in de maximale geurbelasting die in de toekomst kan worden verwacht wordt geëvalueerd aan de hand van hetgeen aanvaardbaar is voor de functie van het gebied. Door de individuele normen voor de voorgrondbelasting¹ waaraan bij de vergunningverlening wordt getoetst, aan te scherpen dan wel te verruimen wordt de achtergrondbelasting lager of hoger. De individuele normen voor de voorgrondbelasting verhogen kan een optie zijn in bijvoorbeeld landbouwontwikkelingsgebieden. Het gevolg is wel dat de achtergrondbelasting hoger zal worden in het gebied wat weer gevolgen heeft voor het leefklimaat (kans op meer geurhinder). De gemeente moet besluiten of dit aanvaardbaar is. Aan de andere kant kan de gemeente besluiten om individuele normen voor de voorgrondbelasting aan te scherpen om een goed leefklimaat te waarborgen ten behoeve van dorpskernen, ontwikkeling van woonwijken of recreatie en toerisme. Kortom, in de gebiedsvisie wordt gezocht naar bij het gebied passende individuele normen voor de voorgrond geurbelasting als gevolg van veehouderijen. Daarbij wordt rekening gehouden de achtergrondbelasting en het daarmee samenhangende woon- en leefklimaat. In bijlage I wordt aan de hand van drie voorbeelden geïllustreerd hoe dit in zijn werk gaat.

² De *achtergrondbelasting* is de geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object.

Met de *voorgroundbelasting* wordt de geurbelasting van een individuele veehouderij bedoeld en wel van die veehouderij (de dominante veehouderij) welke de meeste geur op het geurgevoelige object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dicht bij het geurgevoelige object is gelegen. Bij de vergunningverlening wordt de aanvraag van een individuele veehouderij getoetst aan de norm voor de maximale voorgrondbelasting (zie paragraaf 1.4).

Zowel de voorgrondbelasting als de achtergrondbelasting is van belang voor het bepalen van de verwachte hinder (leefklimaat). Uit onderzoek is gebleken dat bij gelijke belastingen de geurhinder als gevolg van de voorgrondbelasting hoger is dan als gevolg van de achtergrondbelasting. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting bepalend is voor de hinder als de voorgrondbelasting meer dan de helft van de achtergrondbelasting bedraagt.

Overschrijding van geurnormen en overbelasting

Wanneer geurnormen worden aangescherpt en in een geurverordening zijn vastgelegd, dan moet de veehouderij aan deze nieuwe geurnorm gaan voldoen. Alleen een nieuwe vergunningaanvraag van de veehouderij wordt aan de nieuwe geurnormen getoetst, niet de bestaande vergunningen. Dit betekent dat alleen de veehouderijen die zich ontwikkelen getoetst worden aan de nieuwe geurnorm. Wanneer blijkt dat deze norm wordt overschreden, dan mag de veehouderij ontwikkelen en daarbij de 50% regeling toepassen. Dit wil zeggen dat de emissiereductie die wordt bereikt met het toepassen van een emissiearm systeem – bijvoorbeeld een luchtwasser- voor de helft mag worden gebruikt voor het houden van meer dieren, de andere helft komt ten goede aan het verlagen van de geuruitstoot. Daarbij is het niet verplicht dat direct aan de norm wordt voldaan, maar mag deze nog steeds worden overschreden. Bij meerdere opvolgende bedrijfsontwikkelingen zal op de lange termijn stapsgewijs de norm worden benaderd.

Een overschrijding van de geurnorm betekent niet dat sprake is van een overbelaste situatie. Een overbelaste situatie moet in verband worden gebracht met het aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Meestal wordt deze uitgedrukt in hinderpercentage en bijbehorende voor- en achtergrondbelasting voor geur. Bijvoorbeeld: wanneer de geurnorm voor een woonkern in een gemeentelijke geurverordening is vastgelegd op 1 odour unit en de feitelijke geurbelasting op de eerste woning in woonkern 2 odour units is, dan is deze situatie niet per definitie ook overbelast. Als het hinderniveau voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is vastgelegd op 12% hinder, dan is sprake van overbelasting als de geurbelasting (voorgond) hoger is dan 5 odour units.

De Wgv kent geen saneringsregeling voor overbelaste situaties. Alleen de 50% regeling zoals hiervoor beschreven heeft een sanerende werking met dien verstande dat de geurbelasting wordt gereduceerd, maar nog niet aan de norm voldaan hoeft te worden. Alleen als de veehouderij ontwikkelt en emissiearme systemen toepast, dan zal op de lange termijn de overbelaste situatie verminderen of worden weggenomen.

Dit betekent dat bestaande overbelaste situaties niet op korte termijn zijn op te lossen door het aanscherpen van geurnormen. Met aanscherpen van geurnormen kan wel vanaf het moment van in werking treden van de geurverordening een (emissie)standstil worden bereikt en/of worden voorkomen dat nieuwe overbelaste situaties ontstaan.

Bevoegdheid gemeenteraad

Uit artikel 6 van de Wgv volgt expliciet dat de andere normstelling 'bij gemeentelijke verordening' wordt bepaald. De gemeenteraad is dus bevoegd om bij gemeentelijke verordening andere normen of afstanden vast te stellen, dan de wettelijke normen en afstanden uit de artikelen 3 en 4 van de Wgv. In verschillende documenten van de rijksoverheid wordt uiteengezet, dat ter ontwikkeling of verbetering van de vitaliteit van het landelijk gebied een integrale aanpak van doelstellingen nodig is. Afstemming tussen geurregeling (die direct gekoppeld is aan woningbouw en bedrijfsuitbreiding) en gewenste ontwikkelingen in het ruimtelijk beleid is dan vanzelfsprekend. Door die afstemming ontstaat onder meer ruimte voor een duurzame, vitale landbouw, vergroting van toeristisch-recreatieve mogelijkheden, hergebruik van agrarische bebouwing of nieuwbouw in het landelijk gebied.

De gemeenteraad bepaalt de nieuwe maximaal toegestane waarden en afstanden, en daarmee de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen én de geurhinder die ter plaatse van geurgevoelige objecten wordt verwacht. De nieuwe waarden en afstanden treden in de plaats van de wettelijke normstelling en worden bij vergunningverlening gehanteerd.

Overleg met buurgemeenten

De gemeentelijke beslissing om een bepaald gebied een alternatief beschermingsniveau te geven, kan effecten hebben op de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen in nabijgelegen gemeenten. Een relatief hoog beschermingsniveau voor geurgevoelige objecten in een grensgebied vermindert immers de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen direct buiten de gemeentegrens. Om die reden is overleg voorgeschreven met de nabijgelegen gemeenten voorafgaande aan besluitvorming over de andere waarde of de andere afstand (artikel 9 van de Wgv).

Aanhoudingsbesluit

Op 18 september 2013 heeft de gemeenteraad van Landerd voor het gehele grondgebied een aanhoudingsbesluit genomen als bedoeld in artikel 7 Wgv. Dit aanhoudingsbesluit is bedoeld om ongewenste ontwikkelingen van veehouderijen tijdens het voorbereiden van de nieuwe geurverordening te voorkomen.

Met het aanhoudingsbesluit kunnen enkel nieuwe aanvragen (ingediend vanaf de dag na de inwerkingtreding van het besluit op 25 september 2013) voor een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerst lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht worden aangehouden. Kort gezegd, de aanhouding geldt enkel voor inrichtingen die op grond van de Wet milieubeheer vergunningplichtig zijn en is niet van toepassing op inrichtingen die vallen onder het Activiteitenbesluit. Praktisch gezien betekent dit dat inrichtingen die vallen onder het Activiteitenbesluit gewijzigd en uitgebreid kunnen worden en moeten voldoen aan de huidige geurnormen, totdat de nieuwe verordening in werking is getreden.

Het aanhoudingsbesluit heeft een werkingsduur van één jaar. Binnen die periode moet bij de raad ten minste een ontwerpverordening aanhangig zijn gemaakt.

In bijlage I is aanvullende informatie over de Wet geurhinder en veehouderij, het aanhoudingsbesluit en procedurele aspecten opgenomen.

2.2 Doorwerking van de Wgv in de ruimtelijke ordening

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) beschermt geurgevoelige objecten tegen geurhinder uit veehouderijen (zie hoofdstuk 2.1). De wet bevat twee regimes:

- normen voor de maximaal toelaatbare voorgrond geurbelasting van een veehouderij. Deze normen zijn uitgedrukt in geureenheden: odour units. De wet kent vier standaardnormen: voor concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden met daarbinnen een onderscheid tussen de bebouwde kom en het buitengebied;
- vaste afstanden voor een groep dieren waarvoor geen odour units beschikbaar zijn. Voor deze groep gelden vaste afstanden.

Gemeenten mogen van de wettelijke standaard geurnormen en afstanden afwijken. Voor de geurnormen is in de wet een bandbreedte aangegeven (zie tabel 2.1 in hoofdstuk 2.1). Voor de vaste afstanden is in de Wgv geen bandbreedte gegeven, maar de gemeente mag wel afwijken van de standaarden in de wet. Andere normen of afstanden gelden voor een bepaald gebied. De wet schrijft voor dat de gemeente voor dat gebied een geurgebiedsvisie moet opstellen om daarmee een onderbouwing te geven voor het gaan hanteren van andere geurnormen of afstanden. De onderbouwing moet zijn gebaseerd op een analyse van de huidige geursituatie en de in de toekomst verwachten geursituatie, waarbij rekening wordt gehouden met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. De afwijkende normen worden in een gemeentelijke verordening vastgelegd.

Op basis van de geurnormen of vaste afstanden uit de Wgv of ander normen die zijn vastgelegd in de gemeentelijke geurverordening wordt een aanvraag om een milieuvergunning van een veehouderij getoetst. Afhankelijk van de uitkomst wordt de vergunning verleend dan wel geweigerd.

Bij de vergunningverlening wordt alleen aan de voorgrondbelasting getoetst in de vorm van geurnormen of afstanden. De Wgv laat niet toe dat aan de achtergrondbelasting wordt getoetst. Impliciet gebeurt dit wel doordat de geurnormen worden afgestemd (vaak aangescherpt) op de toelaatbaar geachte achtergrondbelasting. Zie bijlage XXIII voor achtergrondinformatie hoe dit in zijn werk gaat.

Doorwerking in de ruimtelijke ordening: omgekeerde werking

De Wgv wordt gebruikt om de geurbelasting veroorzaakt door veehouderijen te beoordelen vanwege de vergunningverlening. Indirect heeft de Wgv consequenties voor de totstandkoming van geurgevoelige objecten. Die doorwerking van de geurregelgeving naar de ruimtelijke ordening wordt wel aangeduid met de term “omgekeerde werking”. De reden is duidelijk: een geurnorm beoogt mensen te beschermen tegen overmatige geurhinder. Omgekeerd moet een bevoegd gezag dan ook niet toestaan dat mensen zichzelf blootstellen aan die overmatige hinder, bijvoorbeeld door zich in de directe nabijheid van de veehouderij te vestigen. De omgekeerde werking is geen wetgeving, maar is tot stand gekomen door jurisprudentie en wordt daarom als ‘pseudowetgeving’ gezien.

De ruimtelijke plannen, waarvoor de omgekeerde werking moet worden beoordeeld, zijn met name bestemmingsplannen waarin locaties voor woningbouw, zoals een woonwijk of een ruimte voor ruimte- woning, of recreatie en toerisme worden vastgelegd. In gevallen dat een bouwplan niet past binnen het bestemmingsplan, bijvoorbeeld bij vergroting van een bouwblok of bij woningsplitsing, kan ontheffing van het bestemmingsplan worden gevraagd volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Toetsing aan de omgekeerde werking: belangen afwegen

Bij besluitvorming omtrent (wijziging van) een bestemmingsplan moet worden bepaald of sprake is van een goede ruimtelijke ordening en of het plan niet in strijd is met het ruimtelijke ordeningsrecht. Ten behoeve van een zorgvuldige besluitvorming moet worden nagegaan of een partij onevenredig in haar belangen wordt geschaad; de rechtspositie van de betrokkenen moet worden gehandhaafd. Dat is tevens van belang voor eventuele planschade (artikel 6.1 Wro). Er zijn in ieder geval twee relevante partijen, de veehouderij en de toekomstige bewoner of een andere ondernemer (bijvoorbeeld recreatie en toerisme):

- de veehouderij heeft twee belangen: voortzetting van de bestaande bedrijfsactiviteiten en het realiseren van uitbreidingen (bijvoorbeeld een reeds vergunde uitbreiding);
- de toekomstige bewoner heeft belang bij een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De *belangen van de veehouderij* worden in beeld gebracht middels de geur- en afstandscontouren. Bij de beoordeling zijn de volgende criteria gehanteerd:

- bouwen binnen de geurcontour is mogelijk als binnen de geurcontour al geurgevoelige objecten liggen en het nieuw geurgevoelig object niet dichtbij de veehouderij komt te staan. Bouwen binnen een geurcontour (bijvoorbeeld een contour die behoort bij een geurnorm voor de voorgrondbelasting) kan dus, maar alleen als aanneemelijk wordt gemaakt dat sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat;
- bouwen binnen de geurcontour is niet mogelijk als er geen andere geurgevoelige objecten binnen de contour liggen;
- bouwen binnen de afstandscontour is in beginsel niet mogelijk, tenzij het woon- en leefklimaat kan worden beoordeeld.

Om te beoordelen of sprake is van een *aanvaardbaar woon- en leefklimaat* ter plaatse een plangebied, is het nodig om de te verwachten geurhinder te evalueren. Dit betreft zowel de voorgrondbelasting³ als de achtergrondbelasting⁴. Criteria die hierbij worden gehanteerd zijn doorgaans gerelateerd aan de geurgebiedsvisie. In de geurgebiedsvisie doet de gemeente namelijk een uitspraak over de maximale achtergrondbelasting waarbij nog sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Meestal is deze gerelateerd aan een hinderpercentage en bij behoorde voor- en achtergrond geurbelasting.

Met de ruimtelijke ordening heeft de gemeente dus een belangrijk instrument in handen om te voorkomen dat nieuwe overbelaste geursituaties ontstaan. Een goede ruimtelijke ordening staat alleen nieuwbouw of vestiging toe op locaties waar sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Hierbij moet worden opgemerkt dat het aanscherpen van geurnormen (in verband met het beheersen van de achtergrondbelasting) ook nadelig kan zijn voor ruimtelijke ontwikkeling. Door het aanscherpen van geurnormen beslaat de geurcontour rond een veehouderij een groter oppervlak. Als daarbinnen geen geur gevoelige objecten zijn gelegen, dan is het bouwen van een nieuwe woning, recreatieobject, kantoorgebouw of ander geurgevoelig object niet mogelijk omdat anders de belangen van de betreffende veehouder worden geschaad.

³ Met de *voorgndbelasting* wordt de geurbelasting bedoeld van die veehouderij (de dominante veehouderij) welke de meeste geur bij het geurgevoelig object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dichtbij het geur-gevoelig object is gelegen. De voorgrondbelasting is van belang voor het bepalen van de verwachte hinder omdat uit onderzoek is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de voorgrondbelasting hoger is dan als gevolg van de achtergrondbelasting, bij gelijke belastingen. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting bepalend is voor de hinder als de voorgrondbelasting meer dan de helft van de achtergrondbelasting bedraagt.

⁴ Onder de achtergrondbelasting verstaan we de geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object.

2.3 Landelijke wetgeving: Actieplan ammoniak Besluit huisvesting veehouderij

De ministeries van VROM en LNV, de provincies en de VNG zijn het op 22 oktober 2009 eens geworden over het Actieplan ammoniak. Dit Actieplan zal de veehouders er toe aanzetten om in de periode 2010 - 2013 te voldoen aan de maximale emissiewaarden van het Besluit huisvesting door de stallen emissiearm te maken. Op termijn (2020) stoppende bedrijven wordt de mogelijkheid geboden om het bedrijf nog enkele jaren voort te zetten, onder de voorwaarde dat zogenaamde stoppersmaatregelen worden toegepast. Dit zijn maatregelen aan de stal, het voer, management en het houden van minder dieren. Deze stoppersmaatregelen leiden niet alleen tot een reductie van de ammoniakemissie, maar vaak ook tot een lagere geuruitstoot.

Emissiearme stallen en uitstel eisen

Stallen moeten emissiearm zijn. Iedere stal moet voldoen aan de emissie-eisen van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting). Het bouwen van emissie arme stallen was al sinds 2007 verplicht voor de grotere veehouderijen (de zogenaamde IPPC bedrijven). De kleinere en middelgrote veehouderijen hadden tot 2010 de tijd om de bestaande stallen emissie-arm te maken. Dit bleek niet haalbaar en in overleg met de Tweede Kamer heeft de minister destijds uitstel van de verplichting verleend tot 1 januari 2013. De groep veehouderijen die onder de werking van het gewijzigde Activiteitenbesluit zijn gaan vallen, zijn in de gelegenheid gesteld om de inwerkingtreding daarvan af te wachten tot 1 juli 2013. Er is een zogenaamd Actieplan ammoniak opgesteld om actief aan de slag te gaan met het aanpassen van het bedrijf.

Actieplan ammoniak

Veehouderijen hebben tot de zomer van 2010 de gelegenheid gehad om een bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) in te dienen. Daarin konden de veehouders aangegeven welke emissiearme technieken men wilde toepassen om te voldoen aan de eisen van het Besluit huisvesting. Ook kon men aangeven te willen stoppen, met de mogelijkheid om het bedrijf nog enkele jaren voort te zetten. Dit laatste onder de voorwaarde dat eenzelfde emissiereductie wordt behaald als onder het Besluit huisvesting, maar dan door het toepassen van snel inzetbare en tijdelijke maatregelen. Dit zijn maatregelen aan de stal, het voer, management en het houden van minder dieren.

Stoppersregeling voor veehouderijen

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft de inhoud van de stoppersregeling voor veehouderijen bekend gemaakt. Veehouders die nog moeten voldoen aan de emissie-eisen wordt de mogelijkheid geboden de bedrijfsvoering na 2013 af te bouwen om deze uiterlijk in 2019 te stoppen. Deze stoppers op termijn noemen we in deze gebiedsvisie *afbouwers*. Wel moeten emissiereducerende maatregelen op het bedrijf worden getroffen. Deze zijn alleen voor stoppende bedrijven toegestaan. Op de voorlopige lijst staan maatregelen zoals het aanbrengen van een stankslot, het aanbrengen van een schuine plaat in de mestkelder, mest verdunnen met water, het houden van minder dieren, veevoer met minder eiwit, veevoer met benzoëzuur en de combinatie met balansballen.

Bij daadwerkelijke bedrijfsbeëindiging stopt ook de geuremissie. Om dit te borgen, wordt dan ook de vergunning ingetrokken en de bestemming gewijzigd. Vaak gaat het om bedrijven met traditionele stallen met relatief hoge emissies vergeleken met emissiearme stallen of luchtwassers. Wanneer deze geuremissies ter plaatse stoppen kan dit lokaal

bijdragen aan het wegnemen van overbelaste situaties (tenzij de locatie van de stoppende veehouderij wordt overgenomen door een ander).

2.4 Provinciale kaders

Het provinciaal beleid kent ook kaders die van belang zijn voor het opstellen van een geurgebiedsvisie, zoals de Verordening ruimte 2014, de Verordening Stikstof en Natura 2000.

Afwaartse beweging

Het beleid van de provincie om nabij natuur en woonkernen een afwaartse beweging van veehouderijen op gang te brengen en het oprichten van een depositiebank in het kader van de Verordening stikstof en Natura 2000, heeft er toe geleid dat gemeenten de afgelopen jaren actief lege vergunningen hebben ingetrokken.

Stuurgroep Dynamisch Platteland

De Stuurgroep Dynamisch Platteland is een bestuurlijk platform van gemeenten en provincie. De stuurgroep heeft zich uitgesproken over de gewenste geurbelasting in gebieden waar andere functies en veehouderijen samenkomen. In een workshop van het MOLO-B over geurhinder en veehouderij voor de portefeuillehouders milieu heeft de stuurgroep geadviseerd om een geurnorm van $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ aan te houden in dergelijke gebieden. Voor andere functies dan veehouderij is een geurnorm (voorgrondbelasting) van $14 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ te hoog gelet op het bijbehorende hinderpercentage van 25%, hetgeen overeenkomst met een slecht woon- en leefklimaat. Een voorgrondgeurbelasting van $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ met een hinderpercentage van 20% overeenkomend met een matig woon- en leefklimaat past beter bij een gebied waar sprake is van een verweving van diverse functies. De Stuurgroep Dynamisch Platteland stelt dat $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ in het belang is van een vitaal buitengebied waar meerdere functies naast elkaar moeten kunnen bestaan, waar alternatieve functies moeten worden gevonden voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en waar nieuwe woonbestemming via ruimte-voor-ruimte regelingen een redelijke bescherming tegen geur verdienen.

Verordening ruimte 2014

De Verordening ruimte 2014 (Vr2014) schetst de randvoorwaarden voor gemeentelijke ruimtelijke plannen (bestemmingsplannen). Het bevat ook een ruimtelijke gebiedszonering. De volgende gebieden die in dit kader relevant zijn, worden onderscheiden:

- Bestaand stedelijk gebied. Binnen deze gebieden is met name stedelijke ontwikkeling voorzien. In de Vr2014 is opgenomen dat een bestemmingsplan binnen bestaand stedelijk gebied geen ontwikkelingsmogelijkheden kan bieden aan veehouderijen. Voor bestaande veehouderijen geldt het zogenaamde 'slot op de muur';
- Beperkingen veehouderij; het voormalige extensiveringsgebied. Voor de begrenzing van deze gebieden is aangesloten bij de grenzen van het extensiveringsgebied die op grond van het Reconstructieplan waren vastgesteld. In dergelijke gebieden gelden (vergaande) beperkingen voor veehouderij. De regels binnen het gebied Beperkingen veehouderij gelden voor alle veehouderijen. Binnen de aanduiding zijn geen mogelijkheden voor de vestiging, uitbreiding, omschakeling ten behoeve van een veehouderij en er mag geen toename plaatsvinden van de bestaande bebouwing (het zogenaamde 'slot op de muur');

- Gemengd landelijk gebied. In deze gebieden is uitbreiding van veehouderijen enkel mogelijk indien het bedrijf voldoet aan specifieke eisen op het gebied van zorgvuldigheid of duurzaamheid. Om de ontwikkeling naar een zorgvuldige veehouderij te bevorderen is een bevoegdheid opgenomen voor GS tot het stellen van nadere regels. Deze nadere regels zijn de zogenoemde 'Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij', ook wel aangeduid als BZV. Ook gelden er normen voor onder andere geur en fijn stof.

Verordening stikstof en Natura 2000

In de Verordening stikstof en Natura 2000 is bepaald dat nieuwe stallen aan strengere ammoniakemissie-eisen moeten voldoen. Deze eisen leiden vaak tot het toepassen van emissiearme stalsystemen of luchtwassers en daarmee ook tot een lagere geuremissie. De eisen zijn vastgelegd in bijlage 2 bij de verordening (zie bijlage II bij deze gebiedsvisie). In de bijlage 2 van de verordening van 29 maart 2013 zijn de meest recente maximale emissiewaarden voor nieuwe stallen vastgelegd. In de praktijk betekenen deze maximale emissiewaarden dat in de varkenshouderij bij nieuwbouw van stallen luchtwassers moeten worden toegepast. Voor de pluimveehouderij geldt dit (nog) niet, maar moeten wel vergaande emissiereducerende huisvestingssystemen worden toegepast.

Het systeem van de Verordening stikstof richt zich op het bereiken van een depositieniveau dat in ieder geval lager of gelijk is aan de peildatum voor het bestaande gebruik dat van toepassing is op het gebied. Dit kan worden bereikt door het toepassen van emissiereducerende technieken zoals emissiearme stallen, luchtwassers en dergelijke die voldoen aan de maximale emissiewaarden van bijlage 2 bij deze verordening. Wanneer emissiearme technieken niet toereikend zijn of - in het geval van enkele diercategorieën - niet beschikbaar zijn, dan kan depositie worden gesaldeerd via de depositiebank.

2.5 Gemeentelijk geurbeleid en ambities

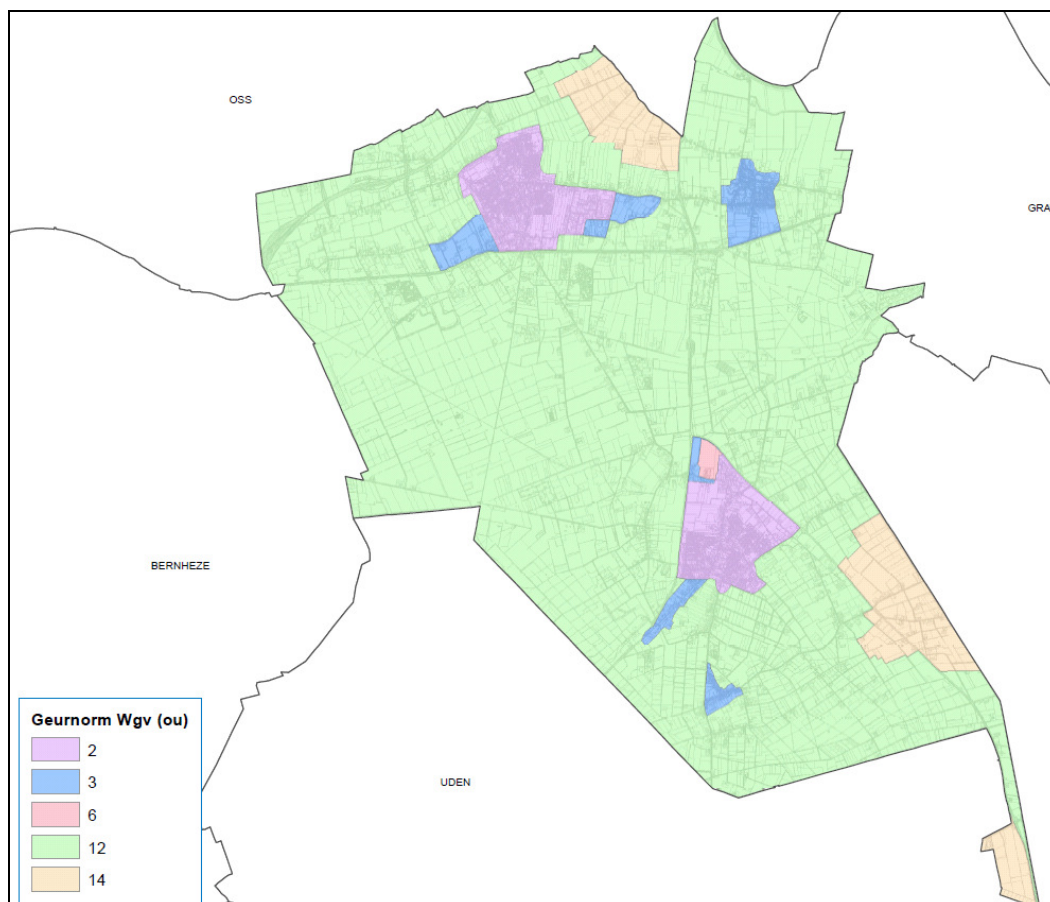
Huidige geurverordening

De gemeente Landerd heeft in 2008 een geurgebiedsvisie voor de veehouderij op laten stellen door het RMB. Op basis hiervan heeft de gemeenteraad besloten om van de wet afwijkende geurnormen vast te stellen voor de voorgrondbelasting. De gemeenteraad heeft op 18 april 2013 de Verordening gewijzigd, waarbij voor het bedrijventerrein Voederheil II een aparte norm vastgesteld.

De normen die zijn opgenomen voor diercategorieën waarvoor geuremissiefactoren bekend zijn (varkens, kippen, kalkoenen, eenden, schapen, geiten, vleeskalveren en vleesstieren) die gelden voor de maximale geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelig object, zijn:

- 2 ou_E/m³ voor geurgevoelige objecten gelegen binnen de bebouwde kommen stedelijk (alle typen, uitgezonderd lintbebouwing en industrie);
- 3 ou_E/m³ voor geurgevoelige objecten gelegen binnen de bebouwde kom stedelijk (lintbebouwing, industrie) of bebouwde kom landelijk;
- 6 ou_E/m³ voor geurgevoelige objecten op het bedrijventerrein Voederheil II;
- 12 ou_E/m³ voor geurgevoelige objecten gelegen in het buitengebied;
- 14,0 ou_E/m³ voor geurgevoelige objecten gelegen in de landbouwontwikkelingsgebieden.

In figuur 2.1 zijn de gebieden weergegeven.

Figuur 2.1: gebiedsindeling en normen geurverordening gemeente Landerd

Evaluatie van het huidig geurbeleid

In 2009, 2010 en 2011 is de geursituatie in de gemeente geëvalueerd. Op basis van een uitgebreid dossieronderzoek is het bedrijvenbestand steeds bijgewerkt. Uit de evaluaties is een afname van het aantal geurgehinderden in de gemeente te zien. Er zijn nog wel locaties met objecten met een hoge belasting, met name in de kern van Zeeland en in mindere mate in Schaijk. In het huidige beleid zijn voor de achtergrondbelasting de volgende normen opgenomen:

- voor objecten in de bebouwde kom:
 - 0 tot 6 ou_E/m^3 , goed;
 - 6 tot 10 ou_E/m^3 , redelijk;
 - >10 ou_E/m^3 , slecht;
- voor objecten buiten de bebouwde kom:
 - 0 tot 28 ou_E/m^3 , goed;
 - 28 tot 38 ou_E/m^3 , redelijk;
 - >38 ou_E/m^3 , slecht.

De normen van het buitengebied voor de achtergrondbelasting zijn relatief hoog als deze vergeleken wordt met de normen uit de Verordening ruimte 2014. Hierin is een norm van 10 ou_E/m^3 in de bebouwde kom opgenomen en 20 ou_E/m^3 buiten de bebouwde kom.

Gemeentelijk beleid ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen

In beginsel wordt de achtergrondbelasting gebruikt om een afweging te maken voor de vast te stellen geurnormen voor de voorgrond. Bij de vergunningverlening wordt conform de Wgv aan de bij de geurnorm behorende voorgrondbelasting getoetst. De gemeente Landerd voert bij vergunningverlening een beoordeling van het aspect gezondheid uit. Hierbij speelt de achtergrondbelasting een belangrijke rol. De gecumuleerde geurbelasting wordt dus nu al getoetst in het kader van vergunningverlening.

In de huidige geurgebiedsvisie van de gemeente Landerd doet de gemeente ook een uitspraak over de maximale achtergrondbelasting waarbij nog sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Dit is van belang bij besluitvorming omtrent een ontwikkeling waarbij de afweging gemaakt moet worden of sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Denk daarbij onder andere aan bouwvlakvergrotingen of het oprichten van geurgevoelige objecten die niet rechtstreeks binnen de regels uit het geldende bestemmingsplan passen. Indirect is de Wgv dus ook op die ontwikkelingen van toepassing. Dit wordt de 'omgekeerde werking' genoemd. Voor wat betreft geurhinder van veehouderijen betekent dit dat de volgende aspecten bij dergelijke ontwikkelingen in ogenschouw moeten worden genomen:

- Is ter plaatse van een geurgevoelig object een goed woon- en verblijfklimaat gegarandeerd?
- Wordt een veehouder niet onevenredig in zijn belangen geschaad?

In een situatie waarbij naast het milieuspoor ook sprake is van een ruimtelijk spoor, heeft de gemeente dus een grotere afwegingsbevoegdheid. Dit gegeven is erg belangrijk bij het oplossen van geurknelpunten.

Ambities van de gemeente

De gemeente Landerd heeft in het plan van aanpak in de vorm van doelen haar ambities ten aanzien van het nieuwe geurbeleid aangegeven. Het eerste doel is het vaststellen van een geurnormenset (voorgrondbelasting) waarmee het aantal geurgehinderden kan worden teruggedrongen tot ten minste het aantal zoals aanwezig op peildatum 22 april 2005 (vaststelling reconstructieplan) en waarmee tevens de belangrijkste geurknelpunten in de gemeente kunnen worden opgelost.

In het proces en de afwegingen voor het geurbeleid moet het aspect gezondheid een belangrijke rol krijgen. In het buitengebied is een hoger beschermingsniveau gewenst dan nu het geval is. Nu zijn de geurnorm in het buitengebied 12 of 14 ou_E/m^3 voor de voorgrondbelasting. Conform het advies van de stuurgroep dynamisch platteland wordt gestreefd naar een geurnorm van ten hoogste 10 ou_E/m^3 voorgrondbelasting.

Daarnaast wil de gemeente minimale afstanden tussen geurgevoelige objecten en veehouderijen met dieren zonder geuremissiefactor vaststellen in verband met de geurhinderproblematiek van melkrundveebedrijven en nertsenhouderijen.

Tot slot moet de geurbelasting (achtergrondniveau, cumulatie) worden vastgesteld waarvan in het kader van de omgekeerde werking maximaal sprake mag zijn bij een ruimtelijke ontwikkeling, op basis van de meest recente inzichten. Een ruimtelijke ontwikkeling is

bijvoorbeeld de wijziging van een agrarisch bouwvlak of realisatie van een woonwijk of bedrijventerrein.

Het geurbeleid moet ruimte bieden voor bouwplannen in de woonkernen en bedrijventerreinen en bedrijfsontwikkeling van de intensieve veehouderijen op duurzame locaties in het buitengebied. In verband met het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein Voederheil II is in 2013 de geurnorm aangepast naar $6 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Met deze norm is het bedrijventerrein te ontwikkelen zonder veehouderijbedrijven in de omgeving te belemmeren. Deze geurnorm voor de voorgrondbelasting in dit gebied moet om die reden worden gehandhaafd.

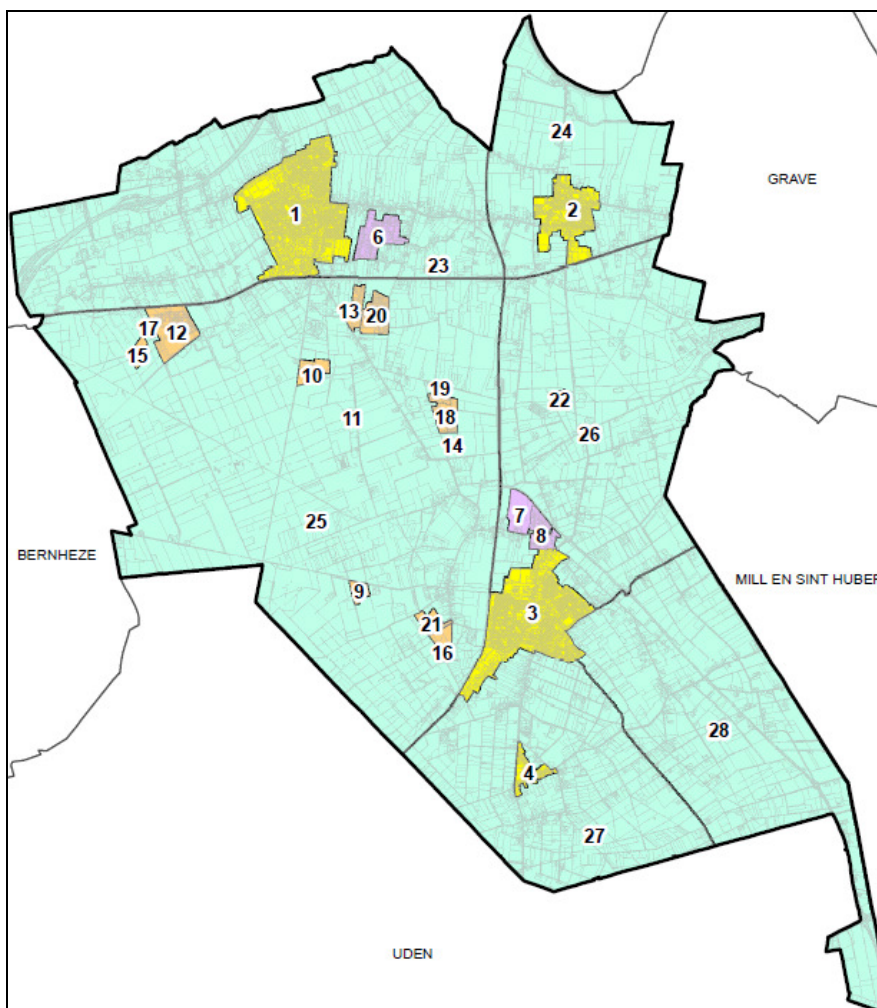
3. UITGANGSPUNTEN

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten nader besproken.

3.1 Indeling van de gemeente Landerd

Binnen de gemeente zijn gebieden aan te wijzen met een dominante (en/of gewenste) functie. In de kernen Zeeland, Schaijk en Reek is de belangrijkste waarde 'wonen' en moeten de bewoners zoveel mogelijk beschermd worden tegen invloeden die het woon- en leefklimaat negatief beïnvloeden. In het buitengebied is sprake van een menging van functies, zoals (agrarische) bedrijvigheid, wonen, landschap en natuur. De gemeente kent daarnaast een aantal bedrijventerreinen en recreatiegebieden (met recreatiewoningen). Voor elk gebied met zijn eigen kenmerkende functies en historie kan een andere mate van acceptatie van agrarische geur optreden. Daarnaast kan in een bepaald gebied op grond van het gewenste beeld van het gebied, meer of minder ruimte voor de agrarische sector gewenst zijn. De gemeente heeft de beleidsvrijheid om gebieden aan te wijzen en de mate van de aanvaardbaarheid van geur te definiëren. Zo ontstaat een gebiedsgericht geurbeleid.

Binnen de gemeente Landerd zijn gebieden opnieuw gedefinieerd. In figuur 3.1 zijn deze gebieden weergegeven.

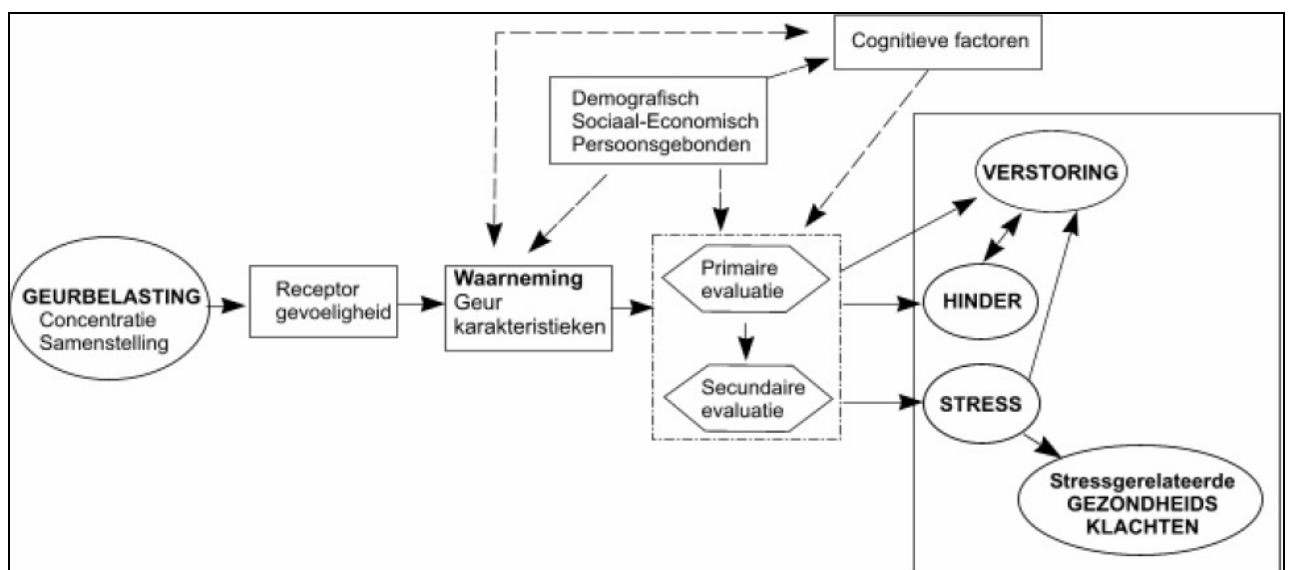
Figuur 3.1: gebiedsindeling gemeente Landerd

De indeling is gebaseerd op de geldende bestemmingsplangrenzen.

- Kern Schaijk (1), Reek (2) en Zeeland (3): grote kernen, primair bedoeld voor wonen;
- Kern 't Oventje (4): kleinere kern met een grotere binding met het buitengebied dan kernen Schaijk, Reek en Zeeland. Primair bedoeld voor wonen;
- Bedrijventerreinen (6 t/m 8): gebied bedoeld voor werken, met her en der een woning;
- Recreatiegebieden (9 t/m 22): de recreatiegebieden bevinden zich in het buitengebied;
- Buitengebied (23 t/m 28): duidelijke verweving tussen wonen, agrarische sector en andere bedrijvigheid.

3.2 Geur en de relatie met gezondheid

Geur kan verschillende effecten oproepen bij de mens, die als nadelig voor de gezondheid worden beschouwd. Bij de relatie tussen geur en gezondheid zijn vele biologische, psychologische en sociale factoren betrokken. Allereerst is de geurconcentratie van invloed op het optreden van gezondheidseffecten. Ook andere karakteristieken van de geur kunnen van invloed zijn. Daarnaast zijn demografische, sociaal-economische, persoonsgebonden en cognitieve factoren in meer of mindere mate van invloed op de mate van optreden van gezondheidseffecten. Sommige van deze factoren zijn onderling van elkaar afhankelijk. Het volgende model beschrijft de relatie tussen de geurbelasting en gezondheidseffecten.

Figuur 3.2 Model voor de relatie tussen geurbelasting en gezondheidseffecten (Monique Smeets & Tilly Fast, 2006. Dosis effect relatie geur, effecten van geur. Document: IP-DER-06-40. OpdenKamp Adviesgroep BV. Den Haag).

In dit model leidt de geurbelasting tot een waarneming bij omwonenden. De waarneming verloopt via de receptoren in het reukepitheel. Volgend op de stimulatie van de receptoren ontstaat waarneming van de frequentie, de intensiteit, de hedonische waarde en de kwaliteit (bijvoorbeeld 'oplosmiddelachtig') van de geur. In deze waarneming kunnen zich individuele verschillen voordoen, die gerelateerd zijn aan demografische (geslacht, leeftijd), sociaal-economische en persoonsgebonden factoren. De pijl vanuit deze factoren naar de waarneming kent één richting.

Onder cognitieve factoren wordt verstaan de wijze waarop mensen informatie selecteren en verwerken. Voorbeelden hiervan zijn de attitude ten opzichte van de geurbron (bijvoorbeeld angst of boosheid) en de verwachtingen over de geurbelasting in de toekomst. Bij cognitieve factoren wijzen de pijlen in twee richtingen, namelijk van en naar waarneming. De invloed is dus wederkerig. Mensen, die geloven dat geur slecht is voor de gezondheid, letten meer op geuren in hun omgeving of zijn eerder gealarmeerd door onprettige geuren, zodat zij deze als intenser waarnemen. Omgekeerd, kan dit geloof ook weer beïnvloed worden door gedane waarnemingen.

Door mensen wordt de waarneming van de geur in twee stappen geëvalueerd. Bij de primaire evaluatie wordt ingeschat of de geur potentieel bedreigend is. Wordt de geur als onaangenaam of de situatie als potentieel bedreigend beschouwd dan leidt dit tot hinder. De hinder is het gezondheidseffect, het is psychologisch van aard, maar er hoeven geen andere effecten te zijn. Bij de secundaire evaluatie van de waarneming van de geur, beoordeelt het individu of het met die potentieel bedreigende situatie goed overweg kan (coping). Geeft de uitkomst van deze evaluatie aan, dat het individu hiermee onvoldoende mee om kan gaan, dan zal er stress worden ervaren met de daaraan gerelateerde fysiologische effecten. De hinder gaat dan vergezeld van stressgerelateerde lichamelijke gezondheidseffecten. Voor de demografische, sociaal-economische, persoonsgebonden en cognitieve factoren geldt, dat zij naast de waarneming ook het proces van evaluatie van deze waarneming kunnen beïnvloeden.

De evaluatie van de geur kan ook leiden tot hinder, verstoring van gedrag of activiteiten en stress. Iemand die hinder ervaart maar geen stress kan niettemin verstoring van activiteiten of gedrag vertonen. De relatie tussen hinder en verstoring is wederkerig: als iemand gehinderd is kan dit leiden tot verstoring en andersom. Stress kan eveneens leiden tot verstoring.

Gezondheidseffecten door geur

De belangrijkste en meest voorkomende gezondheidseffecten van geur zijn hinder en verstoring van activiteiten en gedrag. Stressgerelateerde gezondheidseffecten kunnen ook optreden.

Onder hinder wordt verstaan:

“Hinder is een gevoel van ongenoegen dat optreedt wanneer een milieufactor wordt waargenomen of wanneer de waarneming iemands gedrag of activiteiten negatief beïnvloedt of wanneer door de waarneming iemand vermoedt, dat deze milieufactor een negatieve invloed heeft.”

In de literatuur wordende volgende uitingen genoemd van verstoring van activiteiten en gedrag als gevolg van geur:

- Slechte ventilatie: ramen sluiten, niet kunnen luchten;
- Niet graag buiten zijn: in de tuin, op het balkon, tijdens het barbecuen of tijdens het wandelen;
- Niet graag thuis zijn;
- Niet graag familie/vrienden/bezoek uitnodigen of familie/vrienden komen niet graag op bezoek;

- Slaap: problemen met inslapen, tussentijds wakker worden;
- Was niet buiten drogen;
- Vertrouwde of aangename geuren niet meer kunnen ruiken;
- Verstoot het lezen en denken en vrije tijd bezigheden;
- Minder diep ademen;
- Ontevreden met eigen huis;
- Spanning in het gezin;
- Indienen van klachten.

In de literatuur worden verschillende (stressgerelateerde) andere gezondheidsklachten ten gevolge van geur genoemd, zoals slaapklachten, hoofdpijn, duizeligheid, vermoeidheid, misselijk, luchtwegklachten.

Factoren van invloed op het ontstaan van hinder, verstoring of andere (stressgerelateerde) gezondheidseffecten

Geurkarakteristieken, demografische, sociaal-economische, persoonsgebonden en cognitieve factoren kunnen een grote invloed hebben op de relatie tussen geurbelasting en gezondheidseffecten. Dit heeft als gevolg, dat een algemene dosis-effectrelatie lokaal alleen te gebruiken is voor een indicatie van het optreden van ernstige hinder in de omgeving van een geurbron. Vooral de volgende kenmerken kunnen lokaal leiden tot meer hinder dan volgens de algemene dosis-effectrelatie berekend zou worden:

- Lage hedonische waarde (onaangename geur);
- Hogere frequentie van optreden geur;
- Probleemgerichte copingstijl;
- Geen band met de veroorzaker;
- Negatieve attitude ten opzichte van de bron of overheid;
- Verwachting dat de geur zal toenemen;
- Bezorgd, angst voor gezondheidseffecten.

3.3 Beoordeling woon- en leefklimaat

Om een oordeel te kunnen geven over de geursituatie, is het van belang inzicht te hebben in de geurbeleving bij een bepaalde geurbelasting, oftewel de dosis-effect-relatie. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de voorgrondbelasting, wanneer er sprake is van één veehouderijbedrijf, en achtergrondbelasting, wanneer er sprake is van meerdere veehouderijen. De gemeenteraad stelt in haar visie zelf het aanvaardbaar woon- en leefklimaat vast.

Relatie geurbelasting en geurgehinderden

Er is sprake van geurhinder als mensen worden blootgesteld aan geur en dat als hinderlijk wordt ervaren. De mate waarin mensen geur als hinderlijk ervaren, is afhankelijk van de mate van blootstelling, maar ook van bijvoorbeeld de onaangenaamheid van de geur en de binding die de mensen hebben met het bedrijf dat de geur veroorzaakt. Geurhinder wordt uitgedrukt als percentage. Een geurhinderpercentage van 12% betekent dat 12% van de mensen desgevraagd in een telefonische leefomgevingsenquête aangeeft “soms of vaak last te hebben van geurhinder van veehouderijen”. Het implementatieteam wet geurhinder en

veehouderij concludeert op basis van het PRA rapport dat een hinderpercentage van 27% of hoger niet toelaatbaar mag zijn (*Referentie notitie implementatieteam, bijlage XXIII*).

In het 'Geuronderzoek stallen intensieve veehouderij' van PRA Odournet 2001, is de relatie vastgelegd tussen geurbelasting en hinder. Deze relatie is vastgesteld op basis van circa 2.000 telefonische enquêtes bij omwonenden van varkenshouderijen verspreid over heel Nederland. Tijdens het onderzoek is gebleken dat in gebieden met relatief weinig veehouderijen bij dezelfde geurbelasting meer geurhinder wordt ervaren dan in gebieden met relatief veel veehouderijen. In gebieden met veel intensieve veehouderij is er sprake van gewenning aan of acceptatie van agrarische geur. Ook kan het zijn dat in veedichte gebieden fluctuaties in geur door omwonenden minder worden waargenomen (mede door de aanwezige hoge achtergrondconcentratie, gewenning daaraan en acceptatie). Dit zijn fluctuaties in de tijd, zoals zomer of winter, dag of nacht en relatief hoge geuruitstoot aan het einde van de productieperiode zoals bij vleeskuikens of legkippen.

In de "Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij, aanvulling: Bijlagen 6 en 7" van 1 mei 2007, is in de tabellen A en B de relatie aangegeven tussen de geurbelasting en de geurhinder in concentratiegebieden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de hinder als gevolg van de voorgrondbelasting en de hinder als gevolg van de achtergrondbelasting. De belangrijkste percentages uit de tabellen A en B van bijlage 6 van de handreiking zijn in onderstaande tabel 3.1 weergegeven (percentages en normen hebben betrekking op concentratiegebieden zoals de gemeente Landerd).

Tabel 3.1: Relatie tussen het percentage geurgehinderden en voorgrond- en achtergrondbelasting voor een concentratiegebied.

Percentage gehinderden	voorgndbelasting ou_E/m^3	achtergrondbelasting ou_E/m^3
5 %	1,5	3
8 %	3	6
12 %	5	10
16 %	7	14
20 %	10	20
25%	14	28
27 %	16	32

In bijlage 7 zijn de kwaliteitscriteria voor geurhinder die het RIVM hanteert voor haar milieurapportages en toekomstverkenningen, gebaseerd op de (inmiddels ingetrokken) GGD-richtlijn voor geurhinder. De kwaliteit van een gebied is hierbij gekoppeld aan een percentage geurgehinderden. Deze zijn in tabel 3.2 weergegeven.

Tabel 3.2: Relatie tussen het percentage geurgehinderden en milieukwaliteit (RIVM).

Milieukwaliteit	geurgehinderden (%)
zeer goed	< 5
goed	5 – 10
redelijk goed	10 – 15
matig	15 – 20
tamelijk slecht	20 – 25
slecht	25 - 30
zeer slecht	30 – 35
extreem slecht	35 - 40

In de voorgaande tabellen 3.1 en 3.2 is de relatie geurbelasting-hinder-milieukwaliteit weergegeven. Het RIVM geeft op 10-7-2014 hierover het volgende aan op haar website: "De GGD-richtlijn 'geurhinder' uit 2002 wordt herzien. De huidige richtlijn is sterk verouderd en daarom niet meer te raadplegen via deze website. Neem contact op met uw lokale GGD bij vragen over geurhinder in uw woonomgeving." In afwachting van actualisatie adviseert GGD GHOR Nederland per brief om de modeluitkomsten als indicatief te beschouwen en maatwerk en lokaal gerichte oplossingen in te zetten. De GGD verwacht dat in september 2014 nieuwe inzichten worden gepubliceerd. Verwacht wordt dat geurhinderrelaties naar beneden worden bijgesteld (bij lagere geurbelasting een grotere hinder en een slechtere milieukwaliteit dan in voorgaande tabellen is opgenomen). In de klankbordgroep is afgesproken deze nieuwe inzichten te betrekken bij de behandeling van deze ontwerp-geurgebiedsvisie in de gemeenteraad (of eerder als dat mogelijk is in een voorbereidende raadsvergadering /podiumbijeenkomst). In bijlage XIX is de brief van GGD GHOR Nederland over dit onderwerp opgenomen.

Bepaling aantal geurgehinderden

Bij het bepalen van het aantal geurgehinderden wordt vooralsnog uitgegaan worden van de relatie tussen belasting en geurhinder in concentratiegebied zoals opgenomen in bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv. Deze bijlagen bevatten voor zowel voor- als achtergrondbelasting verschillende hinderpercentages. Verder blijkt uit de bijlagen dat de voorgrondbelasting maatgevend is voor de geurhindersituatie indien de waarde hiervan tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting. Omdat niet op voorhand bepaald kan worden of de voorgrond- of achtergrondbelasting maatgevend zal zijn voor de geurhindersituatie, wordt bij het variantenonderzoek de achtergrondbelasting geanalyseerd aan de hand van de relatie tussen voorgrondbelasting en geurhinder(percentages). Op basis van de van deze getallen is aantal gehinderden bepaald.

Het geurbeleid in Nederland

Het algemene uitgangspunt van het geurbeleid is het zoveel mogelijk beperken van geurhinder en het voorkomen van nieuwe hinder. Ernstige hinder zou niet mogen voorkomen. Deze uitgangspunten vormen samen met het toepassen van het BBT-principe de kern van het geurbeleid.

Onderdeel van het geurbeleid is dat de lokale overheden de uiteindelijke lokale afweging moeten maken zodat zij rekening kunnen houden met alle relevante belangen om tot een duurzame kwaliteit van de leefomgeving te komen.

Het geurbeleid bestaat uit de volgende beleidslijnen:

- als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van het BBT-principe afgeleid;
- voor bepaalde branches is het hinderniveau bepaald en in een "bijzondere regeling" vastgelegd, zoals de NeR voor de industrie. Hierin wordt uitgegaan van maximaal 12% gehinderden en maximaal 3% ernstig gehinderden (ernstig

gehinderden zijn mensen die in een telefonische leefomgevingsenquête aangeeft “ernstige geurhinder te hebben van veehouderijen”). Daarbij moet worden opgemerkt dat voor de veehouderij in de handreiking bij de Wgv, bijlagen 6 en 7, geen waarden voor ernstige hinder zijn opgenomen.

- de mate van (nieuwe) hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

Met nieuwe Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is, net als in het verleden, sprake van een “lex specialis” een aparte wet voor de veehouderij branche. De Wgv kan gezien worden als een “bijzondere regeling” in de vorm van een wet.

Vergunningaanvragen in het kader van de Wgv moeten voldoen aan BBT en de gemeente kan het wettelijke toetsingskader gebiedsgericht aanpassen. Het voorkomen van nieuwe hinder is overigens geen uitgangspunt van deze “lex specialis”. Dit is een aspect die de gemeenten onder de Wgv in eigen hand hebben met het hanteren van andere waarden voor de maximale geurbelasting middels een verordening geurhinder en veehouderij.

Ijpunten voor de geurbelasting

De gebiedsindeling is gekoppeld aan een maximaal acceptabel hinderniveau en bijbehorende geurbelasting. Bij dit laatste zijn bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv als basis gebruikt. Het Brabantse implementatieteam Wgv heeft dit uitgewerkt in een advies aan de Brabantse gemeenten over streefwaarden voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

In de gemeente Landerd wordt voorgesteld de volgende ijpunten te hanteren voor de vaststelling van het acceptabel geurniveau in een gebied:

Een maximaal hinderpercentage van 12% is voor de kernen nog aanvaardbaar.

Dit komt overeen met de richtwaarde uit de Nederlandse Emissie Richtlijn (NeR). De NeR bevat het geurbeleid voor industriële inrichtingen. Als richtwaarde voor geur wordt hier uitgegaan van maximaal 12% gehinderden (zie kader “Het geurbeleid in Nederland”) en maximaal 3% ernstig gehinderden (ernstig gehinderden zijn mensen die in een telefonische leefomgevingsenquête aangeeft “ernstige geurhinder te hebben van veehouderijen”). Ondanks dat de veehouderijsector hier niet zondermeer mee is te vergelijken, is hier in overleg met deskundigen die nauw betrokken zijn geweest bij het opstellen van de Wgv, voor de bebouwde kom toch bij aangesloten. Dit komt ook vrij goed overeen met de oude omgevingscategorie I (woningen in de kern) uit de Wet Stankemissie Veehouderijen en de Brochure Veehouderij en Hinderwet waar een percentage van 11% gehinderden bij hoort;

Een maximaal hinderpercentage van 20% is voor het buitengebied nog aanvaardbaar.

Burgerwoningen en veehouderijen liggen verspreid in het buitengebied. Daardoor is sprake van verspreid liggende bronnen en ook verspreid liggende “ontvangers”. Verder is sprake van agrarische bedrijven die al sinds jaren in het buitengebied zijn gelegen. Vaak is er acceptatie van geur afkomstig van veehouderijen in de leefomgeving als gevolg van een (historische) binding met de sector of compensatie vanwege de landelijke woonomgeving en andere voordelen verbonden aan het wonen in het buitengebied. Ook gewinning aan speelt een rol en kan het zijn dat in veedichte gebieden fluctuaties in geur door omwonenden minder worden waargenomen (mede door de hoge aanwezige achtergrondconcentratie, gewinning daaraan en acceptatie).

De bovengrens van 20% is door het implementatieteam van de Wgv (zie bijlage XXIII) ontleend aan het PRA onderzoek naar de dosiseffectrelatie tussen geur en hinder en de milieukwaliteitscriteria van het RIVM (zie bijlage 7 van de handreiking Wgv). Aan het PRA

onderzoek is door het implementatieteam het hinderpercentage van 27% maximaal aanvaardbaar ontleend. Dit komt overeen met $16 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor de voorgrondbelasting en $32 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor de achtergrondbelasting. De geursituatie is daarbij slecht volgens de beoordeling van het RIVM. Er is daarom gekozen voor een lagere waarde, namelijk een hinderpercentage van 20%. Volgens het RIVM ligt een hinderpercentage van 20% op de grens van een matige / tamelijke slechte geursituatie. Daarnaast wordt het verwevingsgebied als een dynamisch gebied gezien, waarbij verschillende functies mogelijk moeten zijn. Bij een waarde van 20% gehinderden wordt dit mogelijk gemaakt.

De ijkpunten komen overeen met de in de Verordening ruimte opgenomen grenswaarden voor de hinderpercentages.

Berekeningen en ervaren geurhinder

In de praktijk blijkt dat de geurberekening met verspreidingsmodellen niet altijd overeenkomen met de werkelijk ervaren geurhinder. Zo kan het voorkomen dat de berekeningen een beeld schetsen van een redelijk woon- en leefklimaat, maar dat er desondanks geurklachten zijn. Ook het omgekeerde komt voor. Het GGD-bureau GVM en ook de klankbordgroep, geven aan dat in de praktijk vaker geurhinder wordt ervaren dan op basis van de berekeningen wordt voorspeld. Het een en ander kan de volgende achtergronden hebben:

- de genoemde acceptatie van geur afkomstig van veehouderijen in de leefomgeving als gevolg van een (historische) binding met de sector of compensatie vanwege de landelijke woonomgeving en andere voordelen verbonden aan het wonen in het buitengebied. Ook gewinning aan geur speelt een rol en kan het zijn dat in veedichte gebieden fluctuaties in geur door omwonenden minder worden waargenomen (mede door de hoge aanwezige achtergrondconcentratie, gewinning daaraan en acceptatie);
- de geurberekeningen gaan uit van een bedrijfsemisatie die bepaald wordt door de emissie per dier (emissiefactor) en het aantal aanwezige dieren. De emissiefactor is een jaargemiddelde waarde voor de uitstoot per dier. Dit betekent dat fluctuaties in de tijd niet tot uiting komen. Daarnaast worden andere geurbronnen niet meegenomen in de berekeningen;
- de geurberekening gaan uit van gemiddelde klimatologische omstandigheden over de afgelopen 10 jaar. Bijzondere klimatologische omstandigheden komen daardoor niet tot uiting, zoals windstil weer of een andere windrichting dan gebruikelijk.
- de hinder is in de enquêtes bepaald in het buitengebied en in dorpen, niet in stedelijk gebied. Het is denkbaar dat mensen in steden hindergevoeliger zijn voor geur van veehouderijen dan mensen in dorpen en in het buitengebied. In de steden is men immers minder gewend aan deze geur en men heeft daar doorgaans ook minder binding met de bedrijfstak;
- de berekeningen zijn uitgevoerd met het computerprogramma V-Stacks. Dit model rekent volgens de laatste wetenschappelijke inzichten de verspreiding van geur en voldoet aan de rekenregels van het Nieuw Nationaal Model. Het model houdt echter geen rekening met bijzondere meteo-omstandigheden. Een windstille situatie waarbij de lucht nauwelijks verspreid en waarbij de geurpluim naar bewoonde gebieden kan verplaatsen, wordt niet berekend. Daarnaast is uit onderzoek van de provincie Noord-Brabant gebleken dat in bepaalde specifieke gevallen de uitkomsten van V-stacks grote verschillen met de werkelijke geurbelasting vertoont. In verband hiermee heeft de

provincie een brief naar het ministerie gestuurd met het verzoek om een betrouwbaar instrument te hebben voor vergunningverlening. Zie hiervoor de correspondentie in bijlage XXI van de provincie en het Ministerie;

- het GGD-bureau GMV en ook de klankbordgroep heeft aangegeven dat in de praktijk vaker geurhinder wordt ervaren (of kan worden ervaren) dan op basis van bijlage 6 en 7 van de wgv, de rekenmodellen en de verouderde GGD-richtlijn wordt voorspeld. Dit staat ook nader beschreven in de brief van GGD GHOR Nederland in bijlage XIX.

In de volgende paragraaf is het voorgaande uitgewerkt voor de gebiedsindeling van Landerd.

Achtergrondbelasting

Op basis van bovenstaande gegevens is een vertaling naar streefwaarden voor de achtergrondbelasting voor de gebieden gemaakt. In dit voorstel is voor de geursituatie per gebied een onderverdeling gemaakt in de volgende categorieën:

- optimaal: het woon- en leefklimaat is gezien de functie passend;
- aandachtsklasse: het woon- en leefklimaat is gezien de functie niet optimaal en verdient daarom aandacht. De geurbelasting ligt net onder de grenswaarde waarbij sprake is van een knelpunt. De geursituatie wordt hier als redelijk beschouwd;
- niet aanvaardbaar: het woon- en leefklimaat is gezien de functie niet aanvaardbaar.

Voorkomen moet worden dat geurgevoelige objecten hierin terecht komen.

Bij de analyse van de berekeningen zijn de geurklassen in ou aangehouden en is de vertaling naar de drie categorieën gemaakt met de gekleurde cellen.

In tabel 3.3 zijn de streefwaarden per gebied weergegeven en is het bijbehorende percentage gehinderden volgens bijlage 6 van de handreiking Wgv vermeld. In de kernen is de hoogste bescherming tegen geurhinder aangehouden. Voor het buitengebied is de minste bescherming geboden. De waarde voor de bedrijventerreinen en de recreatiegebieden ligt hier tussen in.

De in tabel 3.3 genoemde waarden betreffen het voorstel voor de geurbelasting (achtergrondniveau, cumulatie) waarvan in het kader van de omgekeerde werking maximaal sprake mag zijn bij een ruimtelijke ontwikkeling. Dat kan zowel een ontwikkeling bij een veehouderij zijn als bij een andere functie. In de aanbevelingen is opgenomen om een beleidsregel op te stellen voor de maximale waarde voor de achtergrondbelasting. Hierin kan ook aangegeven worden hoe de achtergrondbelasting moet worden bepaald. Zonder deze beleidsregel zijn de waarden uit tabel 3.3 van toepassing.

Tabel 3.3: Gehanteerde gebiedsindeling, geurklassen en geurhinderniveaus.

Gebied	achtergrondbelasting in odour units (ou _E /m ³)			percentage gehinderden (%)		
	optimaal	aandachts klasse	niet aanvaardbaar	optimaal	aandachts klasse	niet aanvaardbaar
Woongebieden	0-6	6-10	>10	0-8	8-12	>12
Bedrijventerreinen	0-10	10-14	>14	0-12	12-16	>16
Recreatiegebieden	0-10	10-14	>14	0-12	12-16	>16
Buitengebied	0-14	14-20	>20	0-16	16-20	>20

Uit tabel 3.3 komt naar voren dat een optimaal geursituatie een lager geurbelasting en percentage geurgehinderden betekent dan een optimaal geursituatie in het buitengebied.

Op deze wijze zijn de streefwaarden voor de geurbelasting afgestemd op de functie van een gebied.

3.4 Veehouderijbestand

In de berekeningen is uitgegaan van het veehouderijbestand met peildatum 6 februari 2014. Dit bestand is in overleg met de klankbordgroep opgesteld. De vergunde emissie van de bedrijven is gehanteerd. Het kan dus zijn dat er feitelijk geen dieren meer aanwezig zijn, maar het bedrijf nog vergunde rechten heeft. In de berekeningen zijn deze bedrijven meegenomen. Ook is rekening gehouden met de veehouderijen in naburige gemeenten binnen een straal van 2 km. Dit zijn de gemeenten Bernheze, Grave, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert, Oss en Uden.

Voor de veehouderijen in Landerd is in de berekeningen uitgegaan van de werkelijke uittredesnelheid, emissiepunthoogte, diameter en gebouwhoogte. Deze gegevens zijn uit de vergunningdossiers afgeleid. Voor elk adres zijn de verschillende stallen samengevoegd tot één bron, die is ingevoerd op het zwaartepunt van de emissie en met de emissiegewogen parameters. De totale emissie is toegekend aan deze bron. Dit kan lokaal een verschil opleveren met de berekening die in het kader van vergunningverlening wordt uitgevoerd. In dat geval wordt namelijk gerekend per stal. In bijlage VI is een toelichting hierop gegeven.

Voor de inrichtingen van de naburige gemeenten is gerekend met standaardparameters als detailinformatie niet voorhanden was. Deze zijn:

- emissiepunthoogte 6 m.
- gemiddelde gebouwhoogte 6 m.
- diameter emissiepunt: 0,5 m.
- uittredesnelheid: 4 m/s.

Alle berekeningen zijn uitgevoerd met het verspreidingsmodel V-stacks gebied, versie 2010. De gehanteerde ruwheid voor de gehele gemeente Landerd is 0,28. De uitgangspunten zijn voorgelegd aan de betreffende gemeenten. Deze opmerkingen zijn verwerkt in het veehouderijbestand.

In de berekeningen voor de referentiesituatie en huidige situatie zijn ook de bedrijven met dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld meegenomen. De aangehouden emissiefactoren per dier bedragen:

- paarden, 35,6 ou_E/s;
- melkrundvee, hiervoor zijn in verband met discussie over aan te houden emissiefactor twee varianten doorgerekend, namelijk 35,6 en 165,5 ou_E/s;
- nertsen, 2,94 ou_E/s;
- konijnen, 4,9 ou_E/s.

De onderbouwing van de emissiefactoren is opgenomen in bijlage V.

Een overzichtskaart van de veehouderijen en een lijst van veehouderijen is in bijlage IV opgenomen.

3.5 Andere geurbronnen dan veehouderijen

De Wgv heeft uitsluitend betrekking op de geurhinder afkomstig van dierenverblijven. Op andere geurbronnen is de Wgv niet van toepassing. Voorbeelden van dergelijke bronnen zijn verkeer, industriële installaties, houtkachels, maar ook andere bronnen bij agrarische bedrijven zoals mestverwerking en brijvoerbereiding. Deze bronnen dragen ook bij aan de geurbelasting op de leefomgeving.

In veel gevallen ontbreken de objectieve kengetallen om de uitstoot van deze bronnen 'op te tellen' bij de geurbelasting afkomstig uit dierenverblijven. Bovendien verschilt per bron de blootstellingsduur en -frequentie en de aard en (on)aangenaamheid van de geur.

Inmiddels zijn er al wel wat ervaringen met de cumulatie van geur (in odour units) afkomstig uit mestverwerkings- en -vergistinginstallaties met de geur afkomstig uit dierenverblijven. Omdat er in het onderzoeksgebied enkele grote mestverwerkers aanwezig zijn, zijn deze kwantitatief meegewogen bij het opstellen van de geurgebiedsvisie en de voorbereiding van de verordening. In bijlage V is aangegeven welke mestverwerkings- en -vergistinginstallaties zijn meegenomen. Daarnaast is in deze bijlage aangegeven op welke wijze deze zijn meegenomen in de berekeningen.

De overige andere geurbronnen dan dierenverblijven worden kwalitatief meegewogen indien er sprake is van een substantiële geurbelasting op de omgeving. In bijlage VII is een memo opgenomen hoe in het kader van vergunningverlening omgegaan wordt en kan worden met geur afkomstig van deze bronnen.

3.6 Geurgevoelige objecten

Voor de analyse is in de rekenmodellen de gecumuleerde belasting, oftewel de achtergrondbelasting, op de geurgevoelige objecten per gebied bepaald. Op de geurgevoelige objecten is daarnaast een geurnorm van toepassing, welke bepalend is voor de mogelijkheden van de bedrijven om door te groeien. De geurgevoelige objecten in de gemeente Landerd en de naburige gemeenten zijn in de kaart in bijlage IV weergegeven.

Het totaal aantal geurgevoelige objecten in de gemeente Landerd bedraagt 6.394. Dit aantal is in de analyses meegenomen. De geurgevoelige objecten van de buurgemeenten zijn niet in de analyses meegenomen, maar zijn nodig om de doorgroei van de veehouderijen in zowel de gemeente Landerd als in de buurgemeenten te kunnen bepalen.

3.7 Scenario's en doorgroeimogelijkheden van de veehouderijbedrijven

In het onderzoek naar nieuwe geurnormen en vaste afstandseisen zijn ontwikkelscenario's berekend, waarbij rekening is gehouden met de doorgroei van de veehouderijbedrijven. Met deze ontwikkelscenario's worden potentiële knelpunten en gebieden waar mogelijk een verbetering van de geursituatie kan optreden in beeld gebracht. In de ontwikkelscenario's is ervan uitgegaan dat alle bedrijven hun ontwikkelingsruimte benutten. In de praktijk zal dit niet het geval zijn.

In overleg met de klankbordgroep zijn de ontwikkelscenario's opgesteld. Hierin is ervan uitgegaan dat bedrijven in principe doorontwikkelen tot het beschikbare bouwvlak volledig is benut. Op 1,5 ha bouwvlak is een gesloten bedrijf met 750 zeugen mogelijk. Er rekening

mee houdende dat bedrijven bij uitbreiding emissiearme technieken moeten toepassen, is 30% reductie aangehouden voor de maximale emissie. Het emissieplafond bedraagt dan 60.375 ou_E/s (bij een bouwvlak van 1,5 ha). Er is gerekend met een emissieplafond van 40.250 ou_E/s per ha bouwvlak. Zie bijlage III voor de onderbouwing hierbij.

Het emissieplafond is alleen toegepast voor bedrijven die nog ontwikkelingsruimte op het bouwvlak hebben. Bedrijven die minder dan 40.250 ou_E/s per hectare bouwvlak uitstoten en binnen het bouwvlak geen of nauwelijks ruimte meer hebben voor uitbreiding, is gerekend met de vergunde emissie en niet met bovengenoemd emissieplafond.

Ook bedrijven waarvan wat omvang of ligging betreft geen uitbreiding wordt verwacht, zijn ingevoerd op basis van vergunde rechten en niet op basis van het emissieplafond. Dit zijn bedrijven in het gebied beperkingen veehouderij, bedrijven met vooral rundvee en kleine bedrijven zonder rundvee.

Voor bedrijven die in hun Bedrijfsontwikkelingsplan in het kader van het Actieplan ammoniak hebben aangegeven te stoppen voor 2020, is gerekend met een geuremissiereductie van 30%.

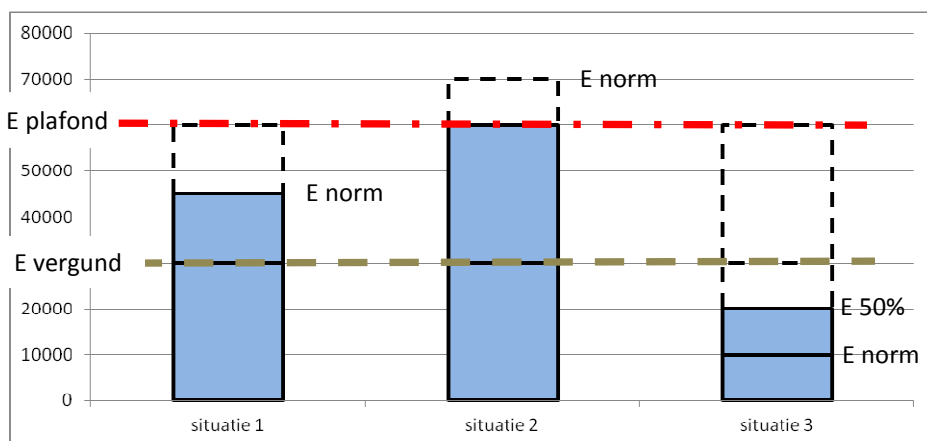
In de berekeningen is de doorgroei van bedrijven meegenomen onder de hierboven genoemde voorwaarden. De bedrijven groeien door in emissie tot aan het plafond, tenzij ze vastlopen op de geurnorm voor de voorgrond op een geurgevoelig object. Gerekend wordt dan met de emissie waarbij de norm wordt gehaald. In het geval een bedrijf met de vergunde emissie de geurnorm al overschrijdt, is de 50% regeling toegepast.

De regeling is van toepassing voor intensieve veehouderijbedrijven die een overbelaste situatie veroorzaken en nog uitbreidingsmogelijkheden hebben. Een overbelaste situatie wil zeggen dat de voorgrondnorm in de huidige situatie wordt overschreden ter plaatse van een geurgevoelig object. Bij de uitbreiding hoeft het bedrijf niet geheel terug te gaan totdat de geldende norm wordt bereikt. In het kort houdt de regeling in dat de helft van het verschil tussen de huidige geurbelasting en de geldende geurnorm mag gebruikt worden voor de uitbreiding.

Zo kan door het toepassen van technische maatregelen, zoals een luchtwasser of het verhogen van het emissiepunt de veestapel worden uitgebreid. In dat geval moet wel 50% van de bereikte geurreductie worden ingezet om de geurbelasting ter plaatse te verbeteren. De overige 50% reductie mag dan vervolgens worden omgezet in vee aantallen.

Voorbeeld

In figuur 3.3 is voor een fictief bedrijf, dat nog ontwikkelingsruimte heeft op het bouwvlak, de gevolgen voor de toelaatbare geuremissie in drie scenario's weergegeven. In situatie 1 is de emissie waarbij de norm wordt gehaald lager dan het emissieplafond, in situatie 2 is het emissieplafond lager dan de emissie waarbij de norm wordt gehaald en in situatie 3 is de emissie waarbij de norm wordt gehaald lager dan de vergunde emissie. In de diagrammen is de emissie waarmee gerekend moet worden met blauw aangegeven.

Figuur 3.3: gevolgen voor de emissie in drie situaties

Uit figuur 3.3 blijkt dat in situatie 1 het emissieplafond van 60.000 (E plafond genoemd in figuur 3.3) niet wordt bereikt omdat bij een lagere emissie de geurnorm (E norm) wordt bereikt. In situatie 2 is juist het emissieplafond maatgevend voor de emissie. In situatie 3 is de emissie waarbij de geurnorm wordt gehaald lager dan de vergunde emissie (E vergund). Door toepassing van de 50%-regeling zal na uitbreiding de emissie het gemiddelde van de vergunde emissie en de emissie waarbij de norm wordt gehaald bedragen. Deze emissie is E50% genoemd in figuur 3.3.

Ontwikkelscenario's

In tabel 3.4 zijn de huidige normen en de normen in de verschillende ontwikkelscenario's weergegeven.

Tabel 3.4: ontwikkelscenario's

gebied	geurnorm in ou_E/m^3			
	huidig	2 en 10	1 en 8	1, 5 en 8
Schaijk	2	2	1	1
Reek	3	2	1	1
Zeeland	2/3	2	1	1
kernrandzones Schaijk, Reek, Zeeland	12/2/3	10	8	5
't Oventje	3	2	1	1
Voederheil II	6	6	6	6
overige bedrijventerreinen	3	2	1	1
buitengebied 23 NW	12/14	10	8	8
buitengebied 24 NO	12	10	8	8
buitengebied 25 MW	12	10	8	8
buitengebied 26 MO	12	10	8	8
buitengebied 27 ZW	12	10	8	8
buitengebied 28 ZO	12/14	10	8	8
recreatiegebieden	12	10	8	8

4. PROCESBESCHRIJVING

De afgelopen 5 jaar zijn de maatschappelijke inzichten met betrekking tot veehouderijen en de gewenste ontwikkeling van met name de intensieve veehouderij sterk veranderd. Oorzaken daarvan zijn onder andere het debat over megastallen, de Q-koorts en de zorgen van burgers over hun gezondheid in relatie tot de intensieve veehouderij. Geur afkomstig van intensieve veehouderijen is vaak de aanleiding voor zorgen over een (on)gezonde leefomgeving. Vanuit deze achtergrond wil de gemeente Landerd een geurbeleid ontwikkelen met de actieve betrokkenheid van belanghebbenden. Hiermee is rekening gehouden bij de opzet van het project aangaande deze geurgebiedsvisie. Er is veel tijd en aandacht besteed aan het informeren en afstemmen met belanghebbenden en met het gemeentebestuur. Dit dient de kwaliteit van het democratisch besluitvormingsproces waaraan een gemeentelijke geurverordening is onderworpen.

Het projectteam had de opdracht om dit proces te begeleiden. Belanghebbende veehouders, burgers en natuur- en milieuorganisaties hebben in een gezamenlijke klankbordgroep het ontwikkelen van de nieuwe geurgebiedsvisie en het toekomstige geurbeleid van dichtbij gevolgd.

Dit hoofdstuk beschrijft het proces dat is doorlopen bij het opstellen van de geurgebiedsvisie. De wijze waarop de belanghebbenden hierin een stem hebben gehad, komt expliciet aan de orde.

4.1 De rol van het projectteam

In de periode van december 2013 tot en met juli 2014 verzorgde het projectteam de uitvoering van de werkzaamheden. Hiertoe behoorden de technische en de inhoudelijke werkzaamheden als ook de procesbegeleiding.

Naar aanleiding van het verzoek van de gemeente voor het opstellen van een nieuwe geurgebiedsvisie is in december het projectteam geformeerd. Het projectteam heeft het verzoek uitgewerkt tot een plan van aanpak met de planning, dat door het college ter goedkeuring aan de gemeenteraad is voorgelegd.

Met de uitvoering van de werkzaamheden is in januari gestart. Op 12 februari 2014 is een *startbijeenkomst* van het projectteam geweest. In deze bijeenkomst is de opdracht en het plan van aanpak besproken. In het overleg zijn de belangrijkste uitgangspunten van de opdracht afgestemd.

Het projectteam heeft de geurberekeningen voor de verschillende scenario's uitgevoerd en de resultaten gevisualiseerd op geurkaarten. Daarnaast zijn analyses uitgewerkt met betrekking tot het woon- en leefklimaat voor de geurgevoelige objecten en de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen. Alle aspecten zijn in deze rapportage opgenomen. Na de ter inzage legging van de ontwerpverordening geurhinder en veehouderij en de ontwerp geurgebiedsvisie, zal het projectteam de inspraakreacties beantwoorden in een Nota van inspraak. Deze wordt daarna samen met de definitieve geurgebiedsvisie en geurverordening ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

4.2 De klankbordgroep

In de periode van februari tot en met juli 2014 heeft een klankbordgroep van belanghebbende veehouders, burgers en natuur- en milieuorganisaties gefunctioneerd. Er werd van de deelnemers geen besluit verwacht. Van hen werd gevraagd zich een mening te vormen over het (toekomstige) geurbeleid van de gemeente op grond van feiten en inzichten. Daarmee hadden de verschillende klankbordgroepleden een autonome adviserende rol aan de gemeenteraad, zonder dat daarbij sprake hoefde te zijn van consensus. In de klankbordgroep waren vertegenwoordigd:

- de sector (ZLTO) met 2 leden;
- natuur- en milieuorganisaties (Stichting Natuur en Milieu Landerd) met 2 leden;
- de Wmo Adviesraad met 1 lid;
- de burgers met 2 leden.

De wethouder van de gemeente fungeerde als voorzitter bij de overleggen. Dit was bij de eerste vijf overleggen de heer Van Dongen. Een wisseling van de voorzitter heeft plaatsgevonden als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen. Het laatste overleg is voorgezeten door de heer Vereijken.

De klankbordgroep is zes avonden bij elkaar geweest en is daarbij van informatie voorzien door het projectteam (agenda en te bespreken stukken). Vragen die door de klankbordgroepleden buiten de vergaderingen om aan de projectgroep werden gesteld, zijn beantwoord en verwerkt in de overlegverslagen. Verslagen van de bijeenkomsten van de klankbordgroep zijn, na goedkeuring door de klankbordgroep vastgesteld. Deze verslagen zijn in bijlage XVIII opgenomen.

De bijeenkomsten zijn gehouden op:

- 18 februari 2014. De eerste bijeenkomst was met name informerend. De leden hebben een toelichting gekregen op de rol van de klankbordgroep, de systematiek van de Wet geurhinder en veehouderij, geurgebiedsvisie, luchtwassers en aanvaardbaar woon- en leefklimaat. In het overleg is ingestemd met de voorgestelde werkwijze en zijn de eerste uitgangspunten behandeld. De leden hebben controlekaarten meegekregen ter controle van de uitgangspunten van de bedrijven en de geurgevoelige objecten. Van deze bijeenkomst is geen verslag gemaakt.
- 27 februari 2014. In de tweede bijeenkomst is ingegaan op het verschil in beleving van voorgrond- en achtergrondbelasting en over de verschillende bronnen van geurhinder bij een veehouderij. De GGD heeft een presentatie over geur en gezondheid gegeven. De leden hebben de controlekaarten gecontroleerd en hun bevindingen meegegeven. In de bijeenkomst is gediscussieerd over de aan te houden emissiefactor voor geur van melkrundvee. Daarnaast is het verzoek gekomen om mestverwerkers in de berekeningen mee te nemen, zoals ook is vastgelegd in het plan van aanpak.
- 25 maart 2014. Bij de bespreking van het verslag in de derde bijeenkomst wordt verzocht om een toelichting op het voorkomen van geurhinder bij een brijvoerkeuken. Vervolgens zijn de ingekomen opmerkingen op de controlekaarten besproken. Er is discussie geweest over de aan te houden emissiefactoren voor dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld. In de eerste geurkaarten (referentie en huidig) is voor melkrundvee een factor van 35,6 ou aangehouden. De kaarten zijn besproken.

- 22 april 2014. In de vierde bijeenkomst is wederom gediscussieerd over de aan te houden emissiefactor voor de melkrundvee. Afgesproken is om zowel de geursituatie met een emissiefactor van 35,6 of als 165,5 in beeld te brengen voor de referentie en de huidige situatie. Het ontwikkelscenario wordt toegelicht. Afgesproken wordt om hiermee drie normvarianten door te rekenen. Bij de ontwikkelscenario's worden alleen de dieren met vastgestelde emissiefactoren meegenomen.
- 13 mei 2014. Voorafgaand aan het klankbordgroepoverleg is een bezoek gebracht aan de varkenshouderij van een van de leden. De leden hebben kunnen ervaren wat geur van varkens is en hebben de luchtwasser bekeken. Tijdens het overleg zijn de resultaten van de ontwikkelscenario's besproken. Er wordt gesproken over de vaste afstanden van de melkrundvee. Afgesproken is om het volgende overleg een voorstel voor de geurnormen, de minimale afstanden voor melkrundvee en nertsen te maken. Er is lopende het traject landelijke discussie over het gebruik van het rekenmodel V-Stacks ontstaan. De leden worden op de hoogte gehouden.
- 24 juni 2014. In de zesde en laatste bijeenkomst heeft het projectteam het voorstel voor de geurnormen gepresenteerd. Dit betrof de geurnormen voor de voorgrondbelasting, de achtergrondbelasting, minimale afstanden van melkrundvee en nertsen. De leden hebben hun opmerkingen hierop aangegeven. Ten aanzien van nertsen is onduidelijkheid of omschakeling naar een nieuw nertsenbedrijf mogelijk is.

Reacties op het voorstel en de geurgebiedsvisie

De reacties van de klankbordgroepleden op het voorstel zijn in het verslag van de zesde bijeenkomst opgenomen, zie bijlage XVIII. De leden hebben daarnaast de mogelijkheid gekregen om te reageren op het concept van de ontwerp geurgebiedsvisie en geurverordening. Deze reacties zijn opgenomen in bijlage XX. Navolgend zijn de reacties samengevat. Overigens wordt opgemerkt dat nadien de vaste afstanden voor melkrundveebedrijven naar aanleiding van de raadsvergadering van 9 september 2014 zijn aangepast. Er is een korte vaste afstand ingevoerd voor bedrijven met emissiearme stallen.

Reactie namens de bewoners:

- een streefwaarde voor de achtergrondbelasting van 6 ou_E/m³ in de kernen en 13 ou_E/m³ in het buitengebied is gewenst;
- een streefwaarde voor voorgrondnorm van 1 en 6 ou_E/m³ in respectievelijk de kernen en het buitengebied is gewenst;
- gewenst is dat de achtergrondbelasting bij vergunningverlening beoordeeld wordt;
- bij de achtergrondbelasting ook de melkrundvee, nertsen, paarden meenemen;
- gewenst is een aanpak van overbelaste situaties;
- gewenst is dat de vaste afstand van bedrijven met meer dan 300 dieren met een factor 1,5 opgehoogd wordt;
- opstellen helder en effectief handhavingsbeleid.

Reactie namens Stichting Natuur en Milieu Landerd:

- een voorgrondnorm van 1, 5 en 8 ou_E/m³ is gewenst;
- de in de geurgebiedsvisie opgenomen normen voor de achtergrondbelasting zijn te hoog;
- de vaste afstand voor bedrijven tot 200 stuks melkrundvee is te klein;

- gewenst is om een beleidsregel maken voor achtergrondbelasting;
- gewenst is dat de achtergrondbelasting bij vergunningverlening beoordeeld wordt;
- bij de achtergrondbelasting ook de melkrundvee, nertsen, paarden meenemen.

Reactie namens WMO:

Erik Langendijk heeft op persoonlijke titel gereageerd omdat het voorstel door tijdsgebrek niet in de WMO-raad is voorgelegd. De heer Langendijk heeft geen bezwaar op het voorstel. Wel wordt aandacht gevraagd voor de aankomende nieuwe inzichten die door de GGD worden gecommuniceerd.

Reactie namens de sector:

De sector heeft nooit ingestemd met het eerste voorstel, maar kan zich in grote lijnen vinden. In dit eerste voorstel waren de normen 2 en 10 ou_E/m³ opgenomen. Het deel waar de sector zich niet goed in kon vinden, zijn de andere vaste afstanden voor melkrundveebedrijven.

Op het huidige voorliggend voorstel reageert de sector als volgt:

- het kan zich niet vinden in optie 2, normen 1 en 8 ou_E/m³;
- het wenst dezelfde normen voor de kernen;
- de staffeling tot 200 melkrundvee is niet wenselijk;
- gewenst is om emissiearme stallen te belonen;
- geen instemming met achtergrondnormen waarbij nertsen en melkrundvee wordt meegenomen.

4.3 Besluitvorming door de gemeenteraad

De Wgv verschaft de gemeenteraad de bevoegdheid om op basis van ruimtelijke overwegingen een bepaalde geurbelasting al dan niet acceptabel te achten (artikel 6 van de Wgv). Op deze wijze wordt de gemeente beleidsvrijheid geboden en kan zij, binnen zekere grenzen, maatwerk verlenen in vergunningverlening aan veehouderijen. De gemeenteraad is bevoegd in een verordening voor (delen van) zijn grondgebied een andere waarde of een andere afstand vast te leggen, die door het bevoegd gezag bij vergunningverlening moet worden gehanteerd. Het bevoegd gezag is ruimte geboden om rekening te houden met de ruimtelijke en milieuhygiënische feiten en omstandigheden in een concreet gebied en met de gewenste (toekomstige) ruimtelijke inrichting van dat gebied.

Gelet op bovenstaande tekst uit de Memorie van toelichting bij de Wgv is de gemeenteraad bevoegd om - rekeninghoudend met de wettelijke randvoorwaarden - een verordening op te stellen. De gedachte van de wetgever daarachter is dat daarmee het stellen van (andere) geurnormen deel uitmaakt van het democratische besluitvormingsproces. In dit proces wordt bepaald welk geurniveau aanvaardbaar wordt gevonden en welke geurnormen daarbij passen. Daarnaast is op een gemeentelijke verordening inspraak van toepassing. Kortom, de gemeenteraad besluit over de geurnormen. Om het democratische besluitvormingsproces zo goed mogelijk te ondersteunen, hebben belanghebbenden in een klankbordgroep haar mening kunnen vormen (zie vorige paragraaf).

De mening van de klankbordgroepleden is middels de verslaglegging van de bijeenkomsten aan de gemeenteraadsleden ter beschikking (bijlage XVIII van de geurgebiedsvisie) gesteld en fungeerde daarmee als input voor de besluitvorming voor de gemeenteraad. Daarnaast hebben de klankbordgroepleden het concept van de ontwerp geurgebiedsvisie en geurverordening toegestuurd gekregen. Hun reactie is in bijlage XIX opgenomen.

Podiumbijeenkomsten

De raad heeft op 18 september ingestemd met het aanhoudingsbesluit. Zo heeft de gemeente één jaar de tijd gekregen om onderzoek uit te voeren naar actualisatie van de geurgebiedsvisie en geurverordening. Op 30 januari is het plan van aanpak goedgekeurd door de raad.

Op 14 januari en 7 mei zijn in de voorbereidende raadsvergaderingen openbare themabijeenkomsten gehouden voor de gemeenteraadsleden en overige geïnteresseerden. In de eerste bijeenkomst zijn de aanwezigen geïnformeerd over het proces en het plan van aanpak. In de bijeenkomst van 7 mei zijn de aanwezigen (waaronder de nieuwe raadsleden) geïnformeerd over de voortgang van het onderzoek, het aanhoudingsbesluit en de gevolgen hiervan. Op 9 september is in de openbare gemeenteraadsvergadering het voorstel (voorzien van opties) voor de gemeentelijke geurverordening met bijbehorende onderbouwing behandeld.

Op 20 november 2014 heeft een brede, open dialoog tussen ZLTO (veehouders) en de gemeenteraad plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst stonden de beleidsnota Zorgvuldige veehouderij 2014 en onderhavige geurverordening centraal. De uitkomsten van deze dialoog zijn betrokken bij de definitieve besluitvorming over de stukken die ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden. Tijdens de dialoog heeft de ZLTO aan de hand van een aantal casussen laten zien wat de geurnormen en vaste afstanden uit de ontwerp geurverordening kunnen betekenen voor specifieke bedrijfslocaties. Praktische en economische belemmeringen als gevolg van deze normen kunnen bedrijfsontwikkelingen, en daarmee ook de geurreductie, in sommige gevallen in de weg staan.

Besluitvormingstraject

Na de podiumbijeenkomst van 7 mei 2014 heeft het projectteam de rapportage uitgewerkt in de ontwerpgeurgebiedsvisie dat is voorzien van een voorstel over de geurverordening (te hanteren andere geurnormen en vaste afstanden). Op 19 augustus 2014 heeft het college van Burgemeester en Wethouders een besluit genomen over de ontwerpgeurgebiedsvisie en verordening om op 9 september 2013 ter behandeling voor te leggen aan de gemeenteraad. Met deze planning is het ontwerp binnen één jaar na het nemen van het aanhoudingsbesluit aanhangig gemaakt bij de gemeenteraad. Het aanhoudingsbesluit zal daarmee blijven gelden totdat de definitieve verordening is vastgesteld.

De uitkomsten van de Voorbereidende Vergadering van 26 november 2014 zijn betrokken bij de definitieve besluitvorming over de stukken die ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden. Tijdens de Voorbereidende Vergadering hebben de fracties van de coalitiepartijen, met uitzondering van de VVD, aangegeven de geurnormen ten opzichte van het ontwerp te willen wijzigen. Ten aanzien van de vaste afstanden heeft de

raadsmeerderheid zich geschaard achter het collegevoorstel uit de ontwerp geurgebiedsvisie en geurverordening.

Ter inzage legging en zienswijzen (inspraak)

Na de behandeling in de gemeenteraad op 9 september is de ontwerpverordening voor een periode van 4 weken voor inspraak ter inzage gelegd. Belanghebbenden zijn daarmee in de gelegenheid gesteld om hun inspraakreactie in te dienen. De inspraakreacties zijn weergegeven en beantwoord in een Nota van Inspraak, zie bijlage XXV.

Vaststelling door de gemeenteraad

De datum voor de vaststelling van de geurgebiedsvisie en de Verordening geurhinder en veehouderij is 11 december 2014. In deze vergadering is middels een amendement een toevoeging aan de wijze van tellen van aantal stuks melkrundvee gedaan. Dit amendement is verwerkt in de verordening. De inwerkingtreding is vanaf de publicatie van het besluit.

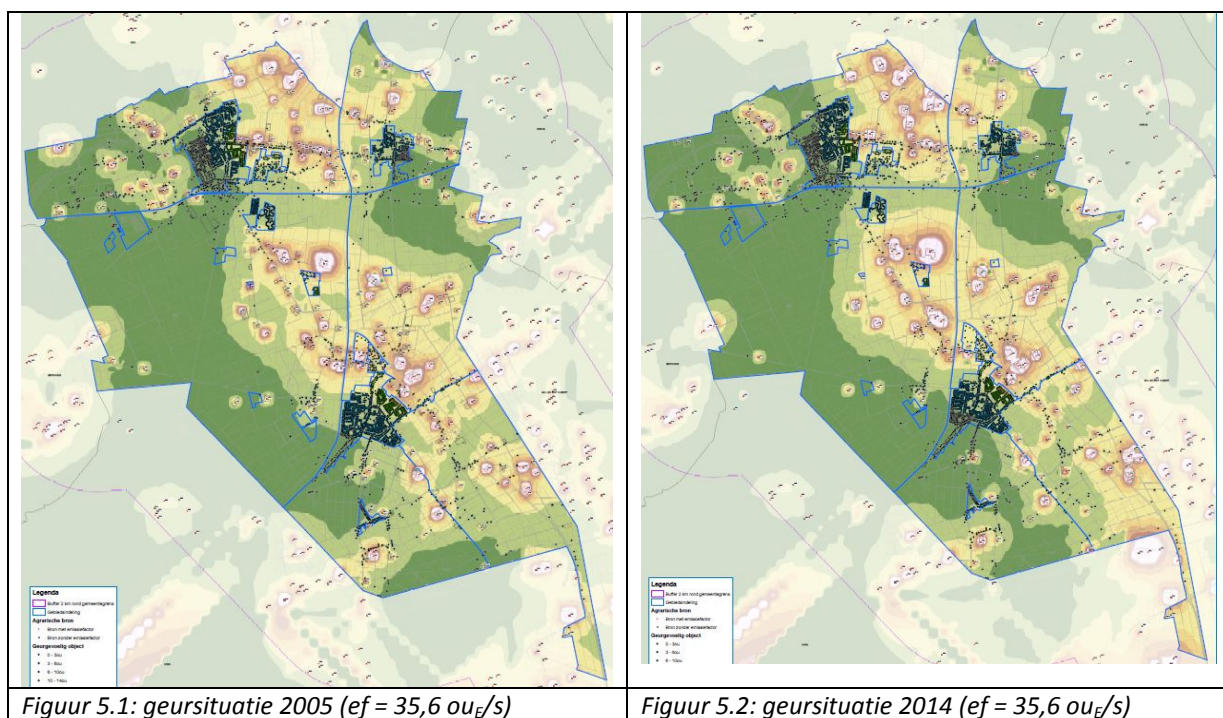
5. REFERENTIE EN HUIDIGE SITUATIE

Gezien de ambitie van de gemeenteraad om een geursituatie te bereiken van tenminste de geursituatie op 22 april 2005 zijn berekeningen uitgevoerd met de huidig vergunde situatie op peildatum 6 februari 2014 en de referentiesituatie op 22 april 2005. In de berekeningen zijn ook de dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld (melkrundvee, nertsen, paarden, konijnen) meegenomen. In overleg met de klankbordgroep is hiervoor een inschatting van de emissiefactoren gemaakt. In verband met de discussie over de aan te houden emissiefactor voor melkrundvee zijn twee varianten doorgerekend:

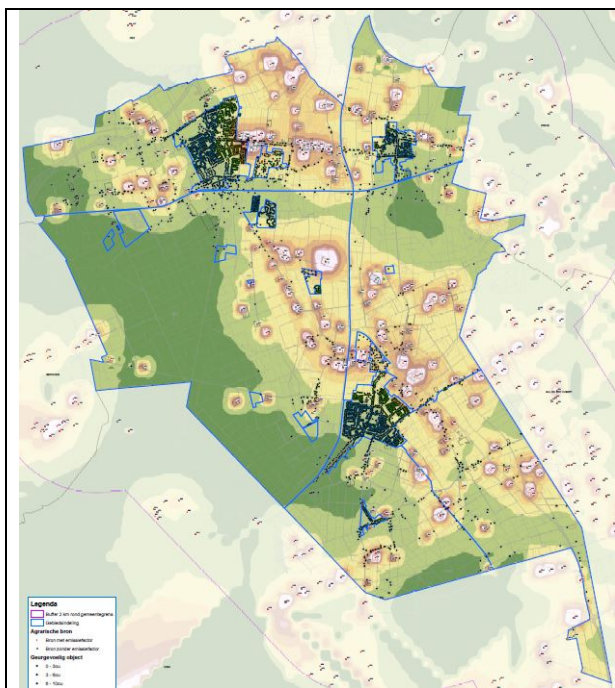
- emissiefactor van 35,6 ou_E/s voor melkrundvee;
- emissiefactor van 165,5 ou_E/s voor melkrundvee > 2 jaar.

In bijlage V is een toelichting op de uitgangspunten van de berekeningen opgenomen.

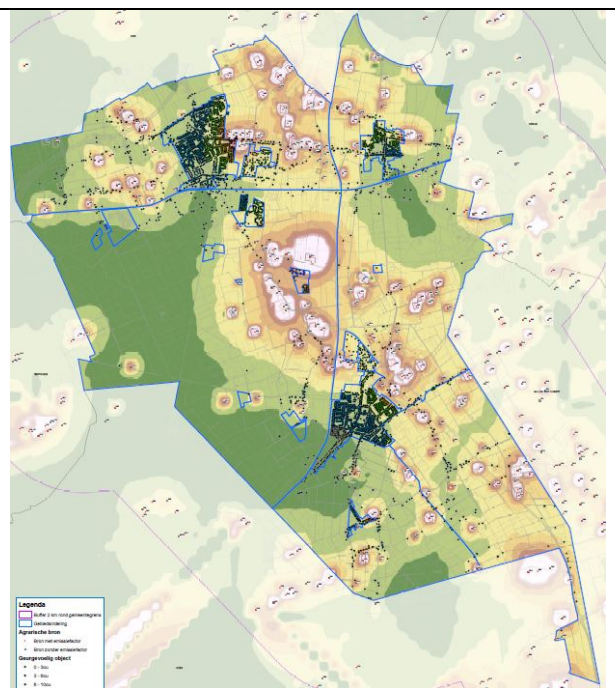
In figuur 5.1 is de geursituatie weergegeven op peildatum 22 april 2005. In figuur 5.2 is de geursituatie weergegeven op peildatum 6 februari 2014. In beide figuren is gerekend met een emissiefactor van 35,6 ou_E/s voor melkrundvee. In bijlage VIII en IX zijn de kaarten in het groot weergegeven.

In figuur 5.3 is de geursituatie weergegeven op peildatum 22 april 2005 en in figuur 5.4 op peildatum 6 februari 2014 waarbij is gerekend met een emissiefactor van 165,5 ou_E/s voor melkrundvee. In bijlage X en XI zijn de kaarten in het groot weergegeven.

Figuur 5.3: geursituatie 2005 (ef = 165,5 ou_E/s)

Figuur 5.4: geursituatie 2014 (ef = 165,5 ou_E/s)

In tabellen 5.1 en 5.2 is de analyse van het aantal geurgevoelige objecten per geurbelastingsklasse weergegeven voor de vier situaties. In bijlage XVI zijn de tabellen in het groot weergegeven.

Tabel 5.1 en 5.2: Geurbelasting in 2005 vergeleken met 2014 inclusief dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld.

gebied	KAART 1: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse in 2005 (Ef = 35,6)							aantal gehinderden		KAART 2: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse in 2014 (Ef = 35,6)							aantal gehinderden	
	wit 0 tot 3 ou	blauw 3 tot 6 ou	groen 6 tot 10 ou	geel 10 tot 14 ou	oranje 14 - 20 ou	rood >20 ou	totaal	min	max	wit 0 tot 3 ou	blauw 3 tot 6 ou	groen 6 tot 10 ou	geel 10 tot 14 ou	oranje 14 - 20 ou	rood >20 ou	totaal	min	max
bedrijventerreinen	0	59	61	37	1	0	158	21	30	0	50	108	0	0	0	158	19	29
Voederheil II	0	0	5	2	1	3	11	2	3	0	0	10	0	1	0	11	2	2
Buitengebied 23	92	118	75	20	22	17	344	35	56	111	103	75	14	23	18	344	33	55
Buitengebied 24	14	28	29	4	3	0	78	8	13	26	22	23	4	3	0	78	7	12
Buitengebied 25	72	50	26	16	7	6	177	14	26	86	46	19	11	12	3	177	12	25
Buitengebied 26	24	21	33	39	11	10	138	20	28	25	19	59	18	8	9	138	18	26
Buitengebied 27	28	96	29	10	6	8	177	18	28	76	59	27	13	1	1	177	12	24
Buitengebied 28	5	62	40	19	8	3	137	17	25	0	57	59	17	4	0	137	17	25
verblifsrecreatie	7	197	42	6	3	1	256	24	39	9	178	54	6	8	1	256	25	41
woonkern Oventje	18	58	2	0	0	0	78	5	10	35	39	4	0	0	0	78	4	9
woonkern Reek	166	389	0	0	0	0	555	31	68	53	485	16	1	0	0	555	41	76
woonkern Schaijk	710	1194	318	44	5	0	2271	150	300	743	1175	298	55	0	0	2271	147	297
woonkern Zeeland	81	1457	449	27	0	0	2014	185	307	321	1242	420	31	0	0	2014	164	291
								530	933								501	911

gebied	KAART 3: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse in 2005 (Ef = 165,5)							aantal gehinderden		KAART 4: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse in 2014 (Ef = 165,5)							aantal gehinderden	
	wit 0 tot 3 ou	blauw 3 tot 6 ou	groen 6 tot 10 ou	geel 10 tot 14 ou	oranje 14 - 20 ou	rood >20 ou	totaal	min	max	wit 0 tot 3 ou	blauw 3 tot 6 ou	groen 6 tot 10 ou	geel 10 tot 14 ou	oranje 14 - 20 ou	rood >20 ou	totaal	min	max
bedrijventerreinen	0	0	69	78	11	0	158	28	37	0	0	132	23	3	0	158	24	33
Voederheil II	0	0	4	2	2	3	11	2	3	0	0	8	2	1	0	11	2	2
Buitengebied 23	21	127	67	50	34	45	344	52	70	13	120	80	58	21	52	344	54	71
Buitengebied 24	0	23	30	20	4	1	78	11	16	1	26	33	12	4	2	78	11	15
Buitengebied 25	16	72	36	31	13	9	177	23	33	28	78	29	12	15	15	177	21	31
Buitengebied 26	7	32	12	49	22	16	138	25	31	4	33	29	38	18	16	138	24	31
Buitengebied 27	17	78	42	15	13	12	177	22	32	40	65	36	21	13	2	177	18	29
Buitengebied 28	1	40	48	25	12	11	137	21	29	0	39	53	29	14	2	137	20	28
verblifsrecreatie	5	182	56	6	5	2	256	25	41	3	88	112	10	31	12	256	36	51
woonkern Oventje	3	61	8	6	0	0	78	7	12	2	52	9	4	5	6	78	9	14
woonkern Reek	0	469	79	1	0	0	555	49	82	5	224	309	11	3	3	555	65	98
woonkern Schaijk	0	1237	657	249	102	26	2271	274	407	6	1355	553	236	95	26	2271	265	397
woonkern Zeeland	43	1309	600	62	0	0	2014	201	322	178	1287	498	51	0	0	2014	183	307
								742	1114								732	1108

Uit tabel 5.1 blijkt dat (uitgaande van een emissiefactor van 35,6 ou_E/s voor de melkrundvee) de geursituatie in 2014 ten opzichte van 2005 is verbeterd op de bedrijventerreinen, de kernen Schaijk en Zeeland en het buitengebied 24, 25, 26, 27 en 28. In buitengebied 23, woonkern 't Oventje is de geursituatie licht verslechterd. In het gebied verblifsrecreatie en de woonkern Reek is op meerdere geurgevoelige objecten sprake van een verslechtering van de geursituatie.

Uit tabel 5.2 (bij een emissiefactor van 165,5 ou_E/s) blijkt dat in buitengebied 25, verblijfsrecreatie, Reek en Zeeland een grotere verslechtering optreedt dan bij een emissiefactor van 35,6 ou_E/s het geval is. Dit betekent dat in deze gebieden de bijdrage van de melkrundvee op de geurbelasting significant is.

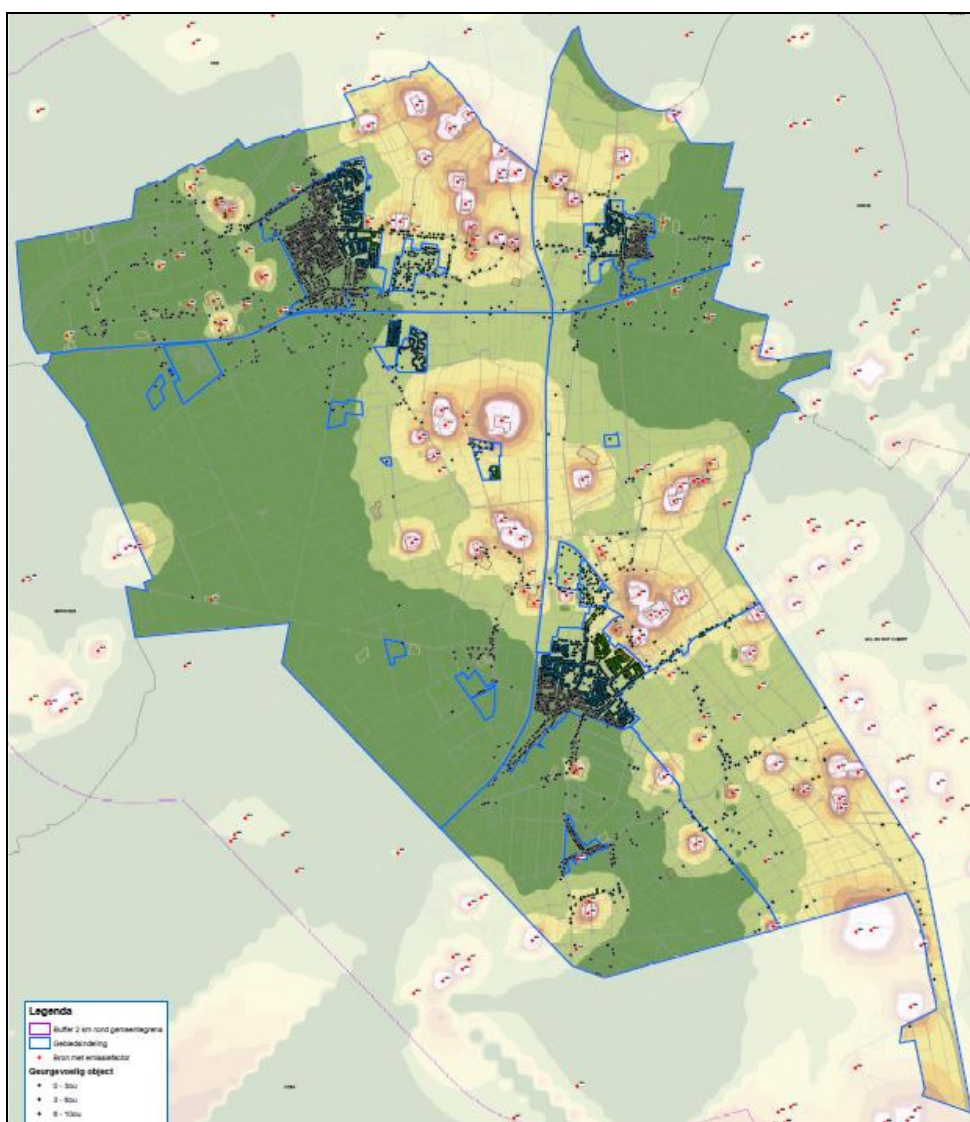
Uit beide varianten blijkt dat het totale aantal geurgehinderden in 2014 in de gemeente Landerd is afgenomen ten opzichte van 2005. Lokaal heeft er wel een toename van geurgehinderden plaatsgevonden.

6. KNELPUNTENANALYSE ONTWIKKELSCENARIO'S

In dit hoofdstuk zijn de berekeningen en resultaten opgenomen die uitgevoerd zijn met betrekking tot de knelpuntenanalyses voor de ontwikkelsenario's. Dit zijn de mogelijke knelpunten in de achtergrondbelasting die kunnen gaan ontstaan bij ontwikkeling van de veehouderijen volgens de gekozen uitgangspunten. Ten opzichte van de huidige situatie zijn doorgroeivarianten doorgerekend. Dit betreft alleen de diercategorieën waarvoor een emissiefactor is vastgesteld.

6.1 Huidige situatie

Om te komen tot andere geurnormen voor de bedrijven met dieren waarvoor een emissiefactor is vastgesteld is onderzoek gedaan naar de effecten van een aantal normenset op de mogelijke toekomstige geursituatie. In eerste instantie is de huidige situatie (6 februari 2014) in beeld gebracht zonder de dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld, zie figuur 6.1. In bijlage XII is de kaart in het groot weergegeven.

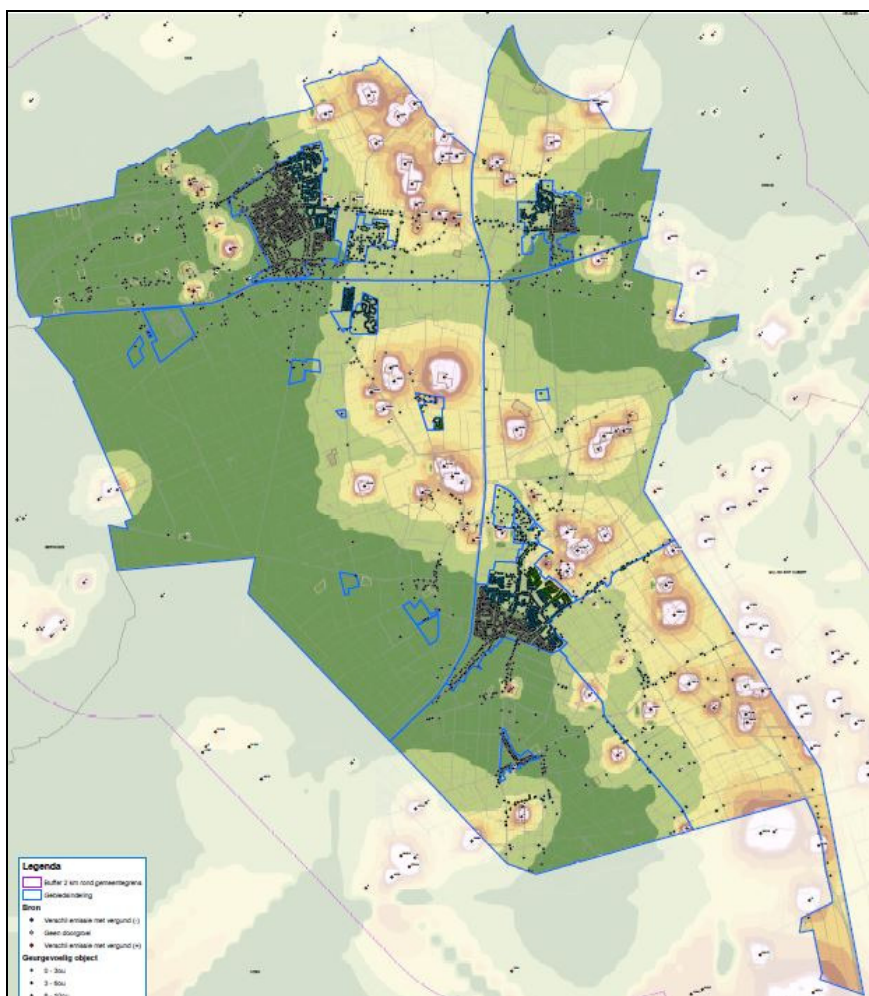
Figuur 6.1: geursituatie 2014 (alleen dieren met emissiefactor)

Uit figuur 6.1 blijkt dat sprake is van een hogere geurbelasting in buitengebied 23, 25, 26, Schaijk en Zeeland. Het aantal geurgevoelige objecten met een hoge geurbelasting volgt uit tabel 6.1. Hierna is een vergelijking met de ontwikkelscenario's (zie tabel 3.4) gemaakt en wordt nader ingegaan op de effect op de geurbelasting in de gemeente.

Uit de vergelijking van de geursituatie waarbij ook de dieren zonder vastgestelde emissiefactor zijn meegenomen (figuur 5.4 geeft het duidelijkste verschil) blijkt dat aan de oostelijke kernrand van Schaijk, ten westen van de kern Schaijk en in het buitengebied tussen Schaijk en Zeeland de melkrundvee een belangrijke rol speelt.

6.2 Ontwikkelscenario 1 met normen 2 en 10 ou_E/m^3

Op basis van het ontwikkelscenario dat is beschreven in hoofdstuk 3.7 is de geurbelasting berekend in het ontwikkelscenario met een norm van 2 ou_E/m^3 in de kernen, 6 ou_E/m^3 op bedrijventerrein Voederheil II en 10 ou_E/m^3 in het buitengebied. De norm van 6 ou_E/m^3 op bedrijventerrein Voederheil II is nodig om het plangebied te kunnen blijven ontwikkelen. Deze norm zal daarom in stand blijven. In figuur 6.2 en bijlage XIII is de geursituatie weergegeven.

Figuur 6.2: Geurbelasting in ontwikkelscenario met de 2 en 10 ou_E/m^3

In tabel 6.1 is de analyse van het aantal geurgevoelige objecten per geurbelastingsklasse weergegeven in ontwikkelscenario met normen 2 en 10 ou_E/m³ en vergeleken met de huidige situatie. De geurgevoelige objecten in de optimale klasse zijn groen gemarkeerd, de objecten in de aandachtsklasse zijn oranje en in een niet aanvaardbare geursituatie zijn rood gemarkeerd. In bijlage XVI is een grotere versie van de tabellen opgenomen.

Tabel 6.1 Vergelijking geurbelasting huidige situatie en norm 2 en 10 ou_E/m³.

gebied	KAART 5: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse in 2014 (dieren met EF)							aantal			KAART 6: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse norm 2 en 10							aantal		
	wit	blauw	groen	geel	oranje	rood	totaal	gehinderden		wit	blauw	groen	geel	oranje	rood	totaal	gehinderden			
	0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou		min	max	0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou		min	max		
bedrijventerreinen	0	118	40	0	0	0	158	15	25	5	137	16	0	0	0	158	13	23		
Voederheil II	0	10	0	0	1	0	11	1	2	0	9	1	0	1	0	11	1	2		
Buitengebied 23	185	63	57	15	14	10	344	23	46	184	89	53	7	10	1	344	19	43		
Buitengebied 24	36	23	14	2	3	0	78	5	10	25	35	15	0	3	0	78	6	11		
Buitengebied 25	122	20	14	9	11	1	177	8	21	117	25	12	11	12	0	177	9	22		
Buitengebied 26	41	19	52	15	3	8	138	15	24	91	26	63	7	3	8	138	16	24		
Buitengebied 27	102	38	31	4	1	1	177	9	21	93	46	32	4	1	1	177	10	22		
Buitengebied 28	0	76	47	10	4	0	137	16	24	0	58	48	24	7	0	137	18	26		
verblijfsrecreatie	11	203	30	9	3	0	256	23	38	10	204	30	9	3	0	256	23	39		
woonkern Oventje	78	0	0	0	0	0	78	0	6	76	2	0	0	0	0	78	0	6		
woonkern Reek	258	297	0	0	0	0	555	24	62	257	297	1	0	0	0	555	24	62		
woonkern Schaijk	1433	756	80	2	0	0	2271	72	237	1533	730	8	0	0	0	2271	60	226		
woonkern Zeeland	599	997	393	25	0	0	2014	140	272	881	832	291	10	0	0	2014	109	248		

Uit tabel 6.1 blijkt dat in Schaijk sprake is van een verbetering doordat Pastoor van Winkelstraat 65 (bron 310) is gestopt. De verbetering treedt op bij 2 objecten in een niet aanvaardbare geursituatie en 72 in de aandachtsklasse. In Zeeland is sprake van een verbetering door een afname van de geuremissie bij de Reekseweg 2 (440) en Logtschedijk 2 (417). De verbetering treedt op bij 15 objecten in een niet aanvaardbare geursituatie en 100 in de aandachtsklasse. In Reek, 't Oventje, ter plaatse van gebied verblijfsrecreatie en op de bedrijventerreinen blijft de geursituatie gelijk.

In buitengebied 23 (noordwest) verbetert de geursituatie door met name het stoppen van Pastoor van Winkelstraat 65 (310). In buitengebied 24 (noordoost) verbetert de geursituatie alleen bij objecten die zich al in een optimale geursituatie bevinden. In buitengebied 25 (middenwest) verbetert de geursituatie op 1 geurgevoelig object in een niet aanvaardbare geursituatie. In buitengebied 26 (middenoost) verbetert de geursituatie nabij de bedrijven Reekseweg 2 (440) en Logtschedijk 2 (417) bij objecten die zich al in een optimale geursituatie bevinden. In buitengebied 27 (zuidwest) blijft de geursituatie gelijk. In buitengebied 28 (zuidoost) treedt een verslechtering op bij drie geurgevoelige objecten van optimaal naar de aandachtsklasse. Dit komt door de ontwikkeling van 2 nieuwe bedrijven (verplaatsers) en de ontwikkelingsruimte bij bedrijven uit de naburige gemeente Mill en Sint Hubert. Bij objecten in een optimale geursituatie is ook nog een verslechtering zichtbaar. Deze objecten blijven in een optimale geursituatie.

Over het algemeen blijft de geursituatie gelijk of verbetert enigszins door de normen 2 en 10 ou_E/m³. De normen zorgen er over het algemeen dus voor dat de geursituatie niet kan verslechteren. Met name in buitengebied 28 (zuidoost) is nog een verslechtering van de geursituatie bij een geurnorm van 10 ou_E/m³ in het buitengebied mogelijk.

In tabel 6.2 is aangegeven wat het effect van de geurnormen 2 en 10 odour units is op de ontwikkelingsruimte van de veehouderijen bedrijven.

Tabel 6.2: effect op de veehouderijbedrijven

situatie	aantal bedrijven
bedrijven met agrarisch bouwvlak	
- met dieren met emissiefactor	104
- zonder dieren met emissiefactor	74
<i>totaal:</i>	<i>178</i>
bedrijven met dieren met emissiefactor:	
- afbouwer	6
- vol bouwvlak	9
- in gebied beperking veehouderij	21
- melkrundveebedrijf met IV tak	21
- klein IV	3
- met doorgroei potentie	43
- verplaatser	1
<i>totaal:</i>	<i>104</i>
	norm 2 en 10 ou_E/m³
bedrijven met doorgroeipotentie en nieuwvestiging	
- met 50% regeling	9
- met vrije ruimte	29
- met Vr 2014	6
<i>totaal:</i>	<i>44</i>

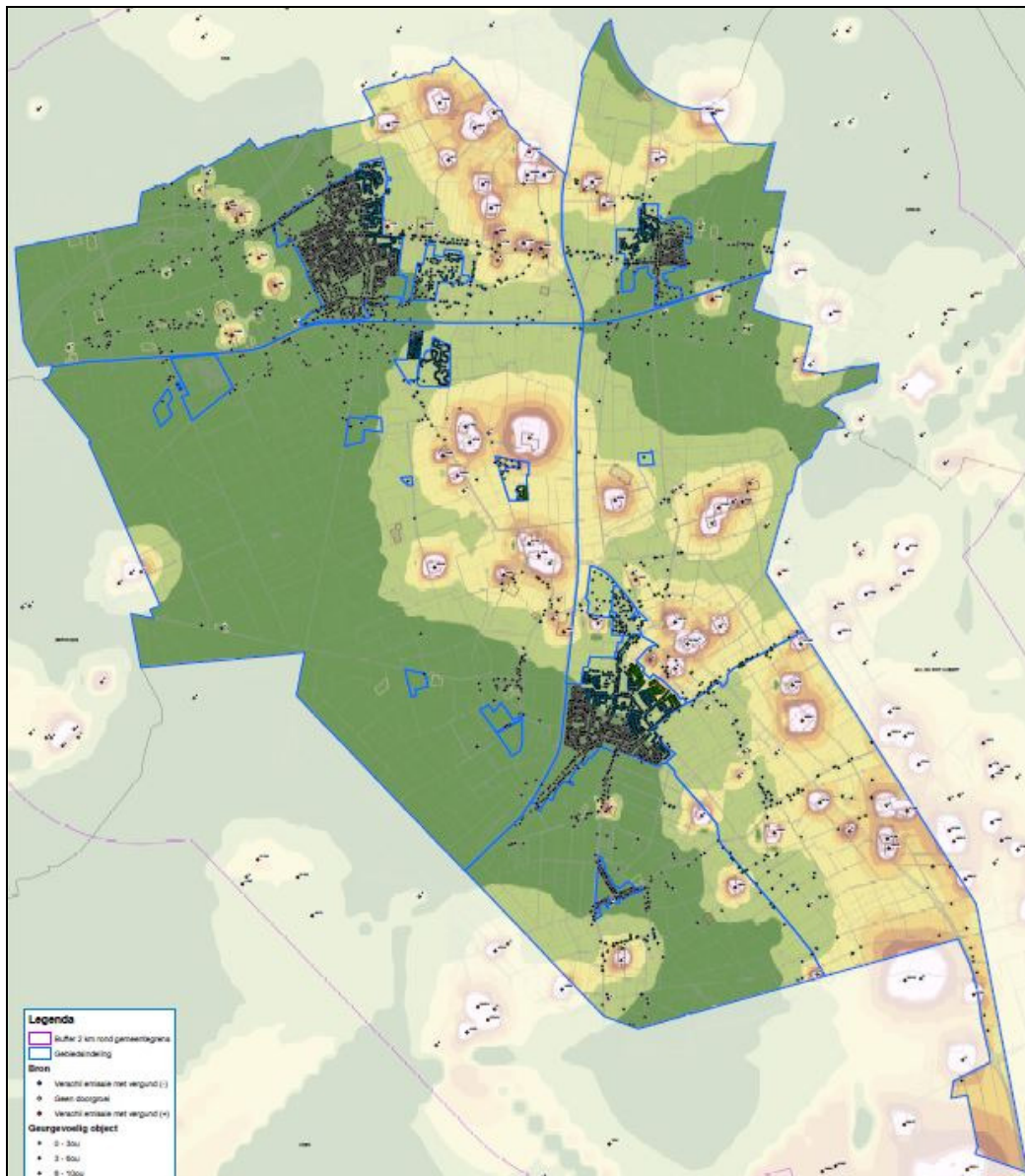
Uit tabel 6.2 blijkt dat van het totaal aantal van 178 bedrijven, 44 de mogelijkheid hebben om uit te breiden in omvang. De overige bedrijven kunnen niet uitbreiden omdat ze in een gebied beperking veehouderij liggen of het bouwvlak al vol is. Ook van de kleine bedrijven wordt geen uitbreiding verwacht. Het effect van de uitbreidingen van de 44 bedrijven die daarvoor nog mogelijkheden hebben, kan positief of negatief zijn:

- een toename van de geurbelasting zal optreden als in de huidige situatie de geurbelasting in de omgeving lager is dan de geldende norm. Het bedrijf kan dan uitbreiden totdat de geurnorm wordt bereikt. Bij de geurnormen 2 en 10 ou_E/m³ zijn er 29 bedrijven die onder deze geurnorm zitten, en dus nog kunnen uitbreiden;
- een afname van de geurbelasting zal optreden als bedrijven gaan uitbreiden die in de huidige situatie een hogere geurbelasting in de omgeving veroorzaken dan de geldende normen. De bedrijven kunnen met toepassing van de 50% regeling uitbreiden. Dit houdt in dat de toename van de geurbelasting ten gevolge van die wijziging niet meer bedraagt dan de helft van de vermindering van de geurbelasting die het gevolg zou zijn van de toegepaste geurbelastingreducerende maatregel bij het eerder vergunde veebestand. Bij de geurnormen 2 en 10 ou_E/m³ zijn 9 bedrijven die met het toepassen van de 50% regeling nog kunnen uitbreiden;
- een afname van de geurbelasting zal ook optreden als bedrijven willen uitbreiden die zich in de buurt van een knelpunt volgens de Verordening ruimte 2014 voor de achtergrondbelasting bevindt. Als een bedrijf wil uitbreiden dan zal het zijn bijdrage aan de overschrijding proportioneel moeten doen laten afnemen. De norm voor de achtergrondbelasting vanuit de Verordening ruimte 2014 bedraagt 10 ou_E/m³ voor woonkernen en 20 ou_E/m³ voor het buitengebied. In de gemeente Landerd zijn er 6

bedrijven die een relevante bijdrage hebben op een overschrijdingssituatie en bij uitbreiding een afname van de geurbelasting moeten realiseren.

6.3 Ontwikkelscenario 2 met normen 1 en 8 ou_E/m^3

Op basis van het ontwikkelscenario is de geurbelasting berekend met een geurnorm van 1 ou_E/m^3 in de kernen, 6 ou_E/m^3 op bedrijventerrein Voederheil II en 8 ou_E/m^3 in het buitengebied. In figuur 6.3 en bijlage XIV is de geurbelasting in de gemeente weergegeven in het ontwikkelscenario met norm 1 en 8 ou_E/m^3 .

Figuur 6.3: Geursituatie ontwikkelscenario met normen 1 en 8 ou_E/m^3

In tabel 6.3 is de analyse van het aantal geurgevoelige objecten per geurbelastingsklasse weergegeven in ontwikkelscenario met normenset 1 en vergeleken met de referentiesituatie. De geurgevoelige objecten in de optimale klasse zijn groen gemarkeerd, de objecten in de aandachtsklasse zijn oranje en in een niet aanvaardbare geursituatie zijn rood gemarkeerd. Een grotere versie van de tabellen is in bijlage XVI opgenomen.

Tabel 6.3: Vergelijking geurbelasting voor het ontwikkelscenario met normen 1 en 8 ou_E/m³ en normen 2 en 10 ou_E/m³.

gebied	KAART 6: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse norm 2 en 10							aantal gehinderden			KAART 7: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse norm 1 en 8							aantal gehinderden		
	wit	blauw	groen	geel	oranje	rood	totaal	min	max	wit	blauw	groen	geel	oranje	rood	totaal	min	max		
	0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou				0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou					
bedrijventerreinen	5	137	16	0	0	0	158	13	23	14	141	3	0	0	0	158	12	21		
Voederheil II	0	9	1	0	1	0	11	1	2	0	9	1	0	1	0	11	1	2		
Buitengebied 23	184	89	53	7	10	1	344	19	43	203	96	28	9	7	1	344	15	40		
Buitengebied 24	25	35	15	0	3	0	78	6	11	36	31	8	3	0	0	78	4	10		
Buitengebied 25	117	25	12	11	12	0	177	9	22	122	21	12	12	10	0	177	8	21		
Buitengebied 26	31	26	63	7	3	8	138	16	24	38	26	58	5	4	7	138	14	23		
Buitengebied 27	93	46	32	4	1	1	177	10	22	96	44	31	4	1	1	177	9	22		
Buitengebied 28	0	58	48	24	7	0	137	18	26	0	66	46	18	7	0	137	17	25		
verblijfsrecreatie	10	204	30	9	3	0	256	23	39	24	190	30	9	3	0	256	22	38		
woonkern Overtje	76	2	0	0	0	0	78	0	6	78	0	0	0	0	0	78	0	6		
woonkern Reek	257	297	1	0	0	0	555	24	62	318	237	0	0	0	0	555	19	59		
woonkern Schaijk	1533	730	8	0	0	0	2271	60	226	1809	457	5	0	0	0	2271	37	210		
woonkern Zeeland	881	832	291	10	0	0	2014	109	248	1002	766	239	7	0	0	2014	96	237		

In Schaijk is bij de norm 1 en 8 ou_E/m³ een verbetering zichtbaar van de geursituatie. Dit betreft 3 objecten in de aandachtsklasse. In Reek treedt een verbetering op bij 1 object in de aandachtsklasse. In Zeeland is sprake van een verbetering van de geursituatie bij 3 objecten in een niet aanvaardbare geursituatie en 55 objecten in de aandachtsklasse. Dit komt doordat met name Logtschedijk 2 (417) extra geurreductie moet realiseren bij deze normenset als het bedrijf gaat uitbreiden. Daarnaast vindt een verbetering plaats bij objecten in een optimale geursituatie.

Op de bedrijventerreinen is sprake van een verbetering van de geursituatie ten opzichte van de normen 2 en 10 ou_E/m³. Dit betreft geurgevoelige objecten in een optimale geursituatie. In de gebieden verblijfsrecreatie is ook alleen bij objecten in een optimale geursituatie sprake van een verbetering.

In buitengebied 23 (noordwest) neemt de geurbelasting af. Bij 3 geurgevoelige objecten treedt de verbetering op bij objecten in de aandachtsklasse. 40 objecten waar sprake is van een verbetering bevinden zich in een optimale geursituatie. In buitengebied 24 (noordoost) neemt het aantal objecten in de aandachtsklasse af van 3 naar 0. Bij objecten in een optimale geursituatie is bij 17 objecten sprake van een verbetering.

In buitengebied 25 (middenwest) is bij 2 objecten in de aandachtsklasse sprake van een verbetering van de geursituatie. In buitengebied 26 (middenoost) is een verbetering zichtbaar op 1 object in een niet aanvaardbare geursituatie. Bij 10 objecten in een optimale geursituatie is eveneens sprake van een verbetering.

In buitengebied 27 (zuidwest) is sprake van verbetering bij enkele geurgevoelige objecten in een optimale geursituatie. In buitengebied 28 (zuidoost) is sprake van een verbetering bij 6 objecten met een belasting van 10 tot 14 ou_E/m³ en enkele objecten met een nog lage geurbelasting, allen dus al in een optimale geursituatie.

Over het algemeen is het effect van de geurnormen 1 en 8 ou_E/m³ ten opzichte van 2 en 10 ou_E/m³ beperkt. Het effect treedt met name op bij geurgevoelige objecten met een relatief lage geurbelasting. In Zeeland treedt een verlaging op van het aantal geurgevoelige objecten in de aandachtsklasse of in een niet aanvaardbare geursituatie bij een aanzienlijk aantal objecten.

In tabel 6.4 is aangegeven wat het effect op de ontwikkelingsruimte van de veehouderijen bedrijven is.

Tabel 6.4: effect op de veehouderijbedrijven

situatie	aantal bedrijven	
bedrijven met agrarisch bouwvlak		
- met dieren met emissiefactor	104	
- zonder dieren met emissiefactor	74	
<i>totaal:</i>	<i>178</i>	
bedrijven met dieren met emissiefactor:		
- afbouwer	6	
- vol bouwvlak	9	
- in gebied beperking veehouderij	21	
- melkrundveebedrijf met IV tak	21	
- klein IV	3	
- met doorgroei potentie	43	
- verplaatser	1	
<i>totaal:</i>	<i>104</i>	
	norm 2 en 10 ou_E/m³	norm 1 en 8 ou_E/m³
bedrijven met doorgroeipotentie en nieuwvestiging		
- met 50% regeling	9	18
- met vrije ruimte	29	20
- met Vr 2014	6	6
<i>totaal:</i>	<i>44</i>	<i>44</i>

Uit tabel 6.4 blijkt dat van het totaal aantal van 178 bedrijven, 44 de mogelijkheid hebben om uit te breiden in omvang. De overige bedrijven kunnen niet uitbreiden omdat ze in een gebied beperking veehouderij liggen of het bouwvlak al vol is. Ook van de kleine bedrijven wordt geen uitbreiding verwacht. Het effect van de uitbreidingen van de 44 bedrijven die daarvoor nog mogelijkheden hebben, kan positief of negatief zijn:

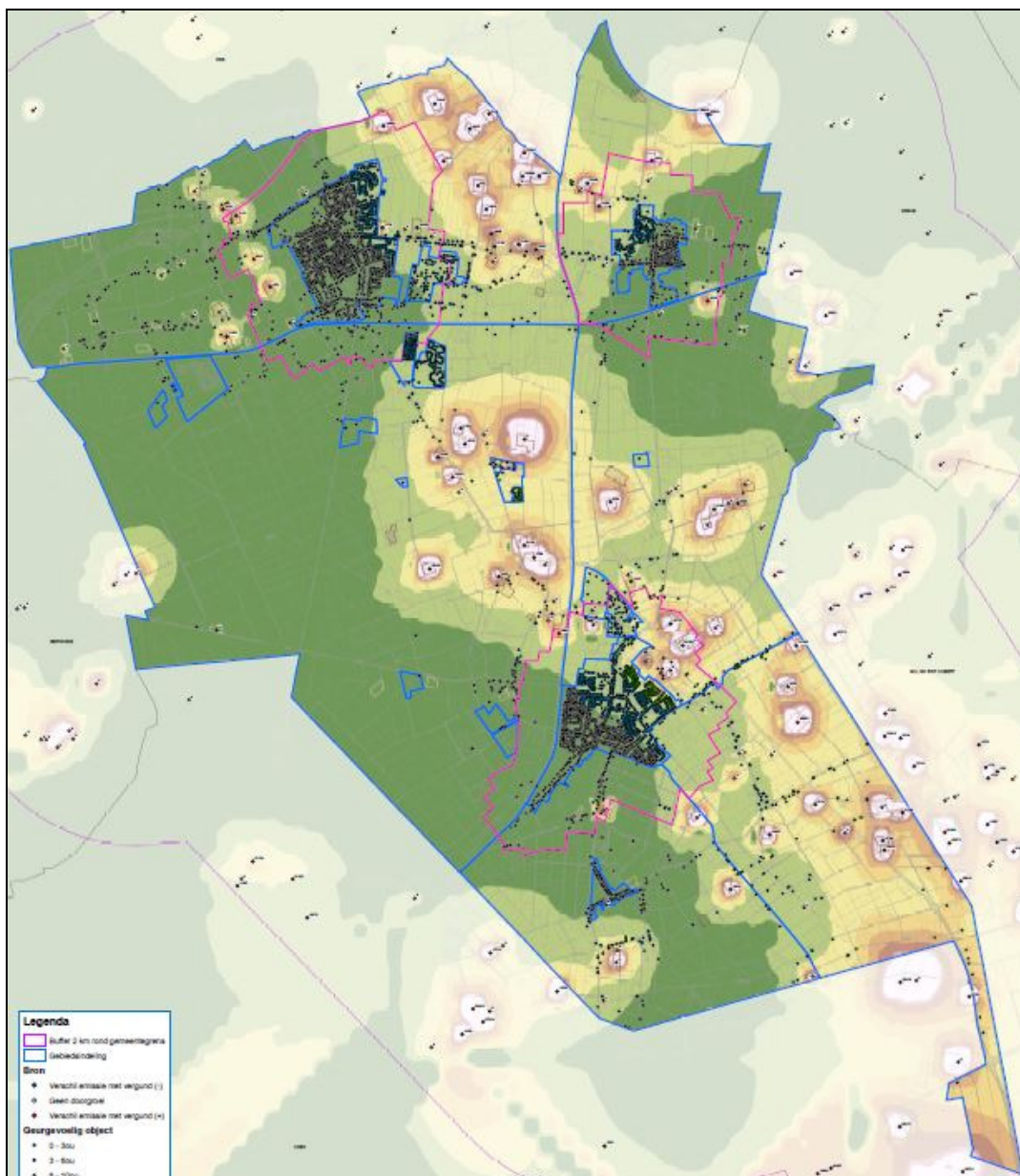
- een toename van de geurbelasting zal optreden als in de huidige situatie de geurbelasting in de omgeving lager is dan de geldende norm. Het bedrijf kan dan uitbreiden totdat de geurnorm wordt bereikt. Bij de geurnormen 2 en 10 ou_E/m³ zijn er 20 bedrijven die onder deze geurnorm zitten, en dus nog kunnen uitbreiden;
- een afname van de geurbelasting zal optreden als bedrijven gaan uitbreiden die in de huidige situatie een hogere geurbelasting in de omgeving veroorzaken dan de geldende normen. De bedrijven kunnen met toepassing van de 50% regeling uitbreiden. Dit houdt in dat de toename van de geurbelasting ten gevolge van die wijziging niet meer bedraagt dan de helft van de vermindering van de geurbelasting die het gevolg zou zijn van de toegepaste geurbelastingreducerende maatregel bij het eerder vergunde veebestand. Bij de geurnormen 2 en 10 ou_E/m³ zijn 18 bedrijven die met het toepassen van de 50% regeling nog kunnen uitbreiden;
- een afname van de geurbelasting zal ook optreden als bedrijven willen uitbreiden die zich in de buurt van een knelpunt volgens de Verordening ruimte 2014 voor de achtergrondbelasting bevindt. Als een bedrijf wil uitbreiden dan zal het zijn bijdrage aan de overschrijding proportioneel moeten doen laten afnemen. De norm voor de achtergrondbelasting vanuit de Verordening ruimte 2014 bedraagt 10 ou_E/m³ voor

woonkernen en $20 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor het buitengebied. In de gemeente Landerd zijn er 6 bedrijven die een relevante bijdrage hebben op een overschrijdingssituatie en bij uitbreiding een afname van de geurbelasting moeten realiseren.

Bij de geurnormen 1 en $8 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ zijn 18 bedrijven die met het toepassen van de 50% regeling nog kunnen uitbreiden. Bij de normen 2 en $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ zijn dit 9 bedrijven. De resterende 20 bedrijven bereiken in de vergunde situatie nog niet de geurnorm en kunnen zonder toepassing van de 50% regeling nog uitbreiden. Bij de normen 2 en $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ zijn dit 29 bedrijven. Er zijn 6 bedrijven die in het kader van de Verordening ruimte 2014 emissiereductie moeten realiseren bij uitbreiding.

6.4 Ontwikkelscenario 3 met normen 1, 5 en 8 ou_E/m³

In ontwikkelscenario is een kernrandzone van 500 m rondom de kernen van Reek, Schaijk en Zeeland gelegd (roze lijn op de geurkaart). Op basis van het ontwikkelscenario is de geurbelasting berekend met een geurnorm van 1 ou_E/m³ in de kernen, 5 ou_E/m³ in de kernrandzones, 6 ou_E/m³ op Voederheil II en 8 ou_E/m³ in het buitengebied. In figuur 6.4 en bijlage XV is de geurbelasting in de gemeente weergegeven in het ontwikkelscenario met normenset 2.

Figuur 6.4: Geursituatie ontwikkelscenario normenset 3

In tabel 6.5 is de analyse van het aantal geurgevoelige objecten per geurbelastingsklasse weergegeven in en vergeleken met de resultaten van ontwikkelscenario 3 (norm 1 en 8 ou_E/m³). De geurgevoelige objecten in de optimale klasse zijn groen gemarkeerd, de objecten in de aandachtsklasse zijn oranje en in een niet aanvaardbare geursituatie zijn rood gemarkeerd. In bijlage XVI zijn de tabellen in het groot weergegeven.

Tabel 6.5: Vergelijking geurbelasting ontwikkelscenario 3 (norm 1, 5 en 8 ou_E/m³) en 2 (norm 1 en 8 ou_E/m³)

gebied	KAART 7: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse norm 1 en 8							aantal gehinderden			KAART 8: aantal geurgevoelige objecten per geurklasse norm 1, 5 en 8							aantal gehinderden		
	wit	blauw	groen	geel	oranje	rood	totaal	min	max	0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou	totaal	min	max		
	0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou														
bedrijventerreinen	14	141	3	0	0	0	158	12	21	14	141	3	0	0	0	158	12	21		
Voederheil II	0	9	1	0	1	0	11	1	2	0	9	1	0	1	0	11	1	2		
Buitengebied 23	203	96	28	9	7	1	344	15	40	203	96	28	9	7	1	344	15	40		
Buitengebied 24	36	31	8	3	0	0	78	4	10	36	31	8	3	0	0	78	4	10		
Buitengebied 25	122	21	12	12	10	0	177	8	21	122	21	12	12	10	0	177	8	21		
Buitengebied 26	38	26	58	5	4	7	138	14	23	38	26	58	5	4	7	138	14	23		
Buitengebied 27	96	44	31	4	1	1	177	9	22	96	44	31	4	1	1	177	9	22		
Buitengebied 28	0	66	46	18	7	0	137	17	25	0	66	46	18	7	0	137	17	25		
verblijfsrecreatie	24	190	30	9	3	0	256	22	38	24	190	30	9	3	0	256	22	38		
woonkern Oventje	78	0	0	0	0	0	78	0	6	78	0	0	0	0	0	78	0	6		
woonkern Reek	318	237	0	0	0	0	555	19	59	318	237	0	0	0	0	555	19	59		
woonkern Schaijk	1809	457	5	0	0	0	2271	37	210	1809	457	5	0	0	0	2271	37	210		
woonkern Zeeland	1002	766	239	7	0	0	2014	96	237	1002	766	239	7	0	0	2014	96	237		

Uit tabel 6.5 blijkt dat het toevoegen van de kernrandzones twee bedrijven aan de Helstraat worden ingeperkt in ontwikkelruimte. Dit resulteert in verbetering van de geursituatie bij 20 geurgevoelige objecten in Reek. De geurbelasting is op deze objecten al optimaal.

Geconcludeerd wordt dat het toevoegen van een kernrandzone ten opzichte van de normen 1 en 8 ou_E/m³ geen relevant effect op het woon- en leefklimaat oplevert.

6.5 Evaluatie van de resultaten

Het doel van het geurbeleid om het aantal geurgehinderden terug te brengen tot ten minste het aantal op peildatum 22 april 2005 wordt gehaald als de te kiezen normenset geen toename ten opzichte van de huidige vergunde situatie toelaat. In de huidige situatie is het aantal geurgehinderden namelijk al lager dan op 22 april 2005. Een verlaging van de geurnorm heeft een positief effect op de geursituatie. Hoe lager de norm, hoe groter het mogelijke effect. Er zijn in de gemeente nog gebieden met een hoge belasting. Met name verspreid in het buitengebied en in de kern Zeeland bevinden geurgevoelige objecten zich in een onaanvaardbare geursituatie.

Navolgend is een evaluatie van de resultaten opgenomen.

Situatie 2005 vs 2014

Over de totale gemeente bezien is er in de huidige situatie sprake van een verbetering van het aantal geurgehinderden. Lokaal is sprake van een verslechtering. Met name in het gebied verblijfsrecreatie en in de woonkern Reek is op meerdere geurgevoelige objecten sprake van een verslechtering van de geursituatie in 2014 ten opzichte van 2005. Hierbij is de bijdrage van dieren zonder emissiefactor meegenomen.

In de recreatiegebieden wordt de verslechtering op de objecten met een hoge geurbelasting veroorzaakt door de melkrundveebedrijven. Met normenset 2 en 10 ou_E/m³ (normen die zich richten op de dieren met emissiefactor) wordt geen verbetering of verslechtering van de geursituatie in het gebied verblijfsrecreatie verkregen. Met normenset 1 en 8 ou_E/m³ is een verbetering zichtbaar bij 13 objecten met een lage geurbelasting.

De verslechtering in Reek wordt met name veroorzaakt door de melkrundveebedrijven. In Reek is bij normenset 2 en 10 ou_E/m³ treedt geen verbetering of verslechtering op. Bij normenset 1 en 8 ou_E/m³ treedt een verbetering op bij 60 objecten met een geurbelasting in aandachtsklasse.

Normenset 2 en 10 ou_E/m³ vs normenset 1 en 8 ou_E/m³

De normenset 1 en 8 ou_E/m³ levert ten opzichte van de normen 2 en 10 ou_E/m³ met name een afname van de geurbelasting op bij de objecten in een optimale geursituatie. Omdat dit een grote groep objecten betreft, bedraagt het effect op het aantal gehinderden 50 gehinderden (veel objecten met een laag hinderpercentage). Bij normen 2 en 10 ou_E/m³ zijn er 307 tot 753 gehinderden en bij 1 en 8 ou_E/m³ zijn dit 256 tot 713 gehinderden.

Het effect van de normen 1 en 8 ou_E/m³ ten opzichte van 2 en 10 ou_E/m³ op de geurbelasting op geurgevoelige objecten in een niet aanvaardbare geursituatie is beperkt. Dit betreft 1 object in buitengebied 26 (middenoost) en 3 objecten in Zeeland. Het effect op objecten in de aandachtsklasse treedt met name in Zeeland op (50 objecten). In de overige gebieden is het effect beperkt tot 8 objecten. Dit betreft 3 objecten in buitengebied 23 (noordwest), 3 objecten in buitengebied 24 (noordoost), 2 objecten in buitengebied 25 (middenwest).

Effecten op bedrijfsontwikkeling

Bij de geurnormen 1 en 8 ou_E/m³ zijn 18 bedrijven die met het toepassen van de 50% regeling nog kunnen uitbreiden. Bij de normen 2 en 10 ou_E/m³ zijn dit 9 bedrijven. De resterende 20 bedrijven bereiken in de vergunde situatie nog niet de geurnorm en kunnen zonder toepassing van de 50% regeling nog uitbreiden. Er zijn 6 bedrijven die in het kader van de Verordening ruimte 2014 emissiereductie moeten realiseren bij uitbreiding.

Het effect van de normen op de grote bedrijven is als volgt. Van de 12 bedrijven die meer dan 50.000 ou_E/s uitstoten (vergelijkbaar met ca 2.200 vleesvarkens met traditionele huisvesting) kan van 10 bedrijven worden verwacht dat er nog ontwikkeling plaats kan vinden. Bij 3 bedrijven is de maximale emissie bij normenset 2 en 10 ou_E/m³ gelijk aan de emissie bij normenset 1 en 8 ou_E/m³. Bij 8 bedrijven is de emissieruimte bij normenset 1 en 8 ou_E/m³ lager. Het verschil bedraagt 94.261 ou_E/s met normenset 2 en 10 ou_E/m³. Verdeeld over 8 bedrijven is de maximale emissie gemiddeld 12.000 ou_E/s lager.

Het effect op de kleine en middelgrote bedrijven is als volgt. Van de 21 bedrijven met een emissie tot 30.000 ou_E/s (vergelijkbaar met ca 1.300 vleesvarkens met traditionele huisvesting) waarvan verwacht kan worden dat ze kunnen ontwikkelen, is de maximale emissie bij 9 bedrijven bij normenset 2 en 10 ou_E/m³ gelijk aan de maximale emissie bij normenset 1 en 8 ou_E/m³. De totale emissieruimte bij normenset 2 en 10 ou_E/m³ bedraagt 54.077 ou_E/s meer dan bij normenset 1 en 8 ou_E/m³. Dit is gemiddeld 4.506 ou_E/s per bedrijf.

7. MELKRUNDVEE

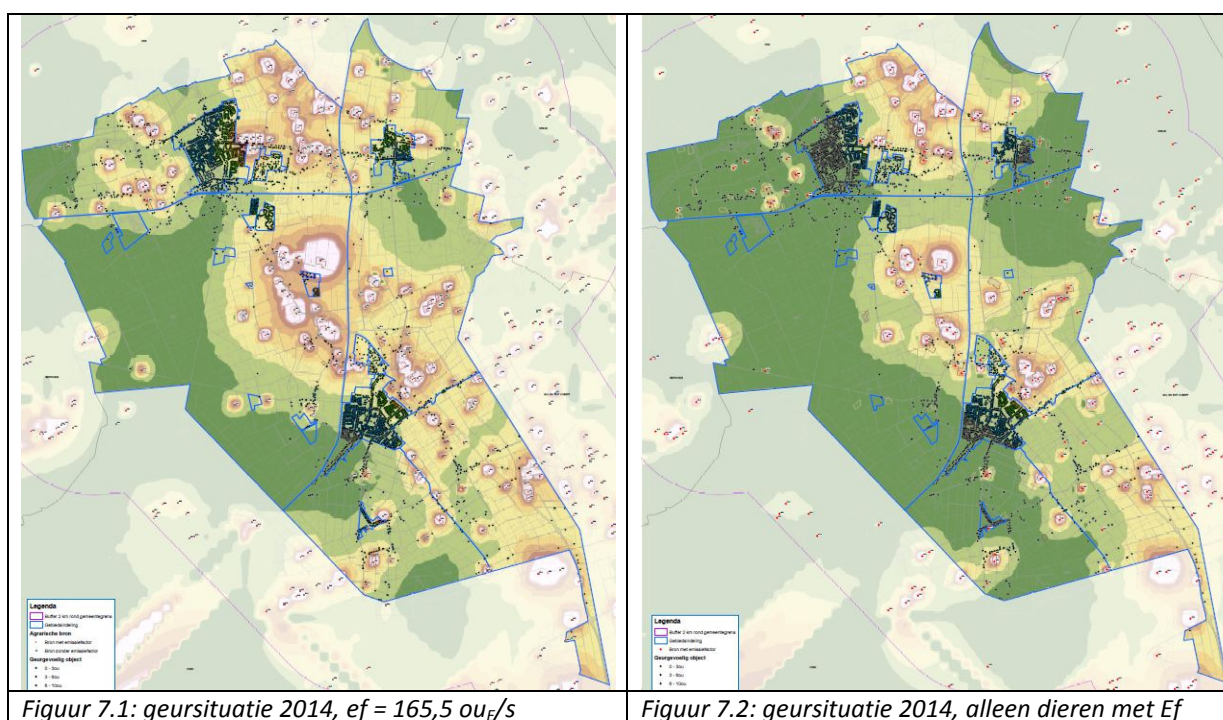
Uit de vergelijking van de geurkaarten met en zonder melkrundvee blijkt dat deze diercategorie een relevante bijdrage op de geurbelasting kan hebben. Dit vormt aanleiding om onderzoek uit te voeren naar aanpassing van de vaste afstanden.

Een onderzoeksrapport van de Universiteit van Wageningen (Wur) is beschikbaar waarin een waarde voor de geuremissie van 165,5 ou_E/s voor melkrundvee is opgenomen. De juistheid en toepasbaarheid van deze waarde staat ter discussie. In andere onderzoeken is uitgegaan van 35,6 ou_E/s. Daarom is naast de emissiefactor van 165,5 ou_E/s de emissiefactor van 35,6 ou_E/s onderzocht. Onderzocht is hoe de vaste afstanden die opgenomen zijn in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) zich verhouden tot de afstanden die worden bepaald met de genoemde emissiewaarden. Op grond van de resultaten kan worden beoordeeld of het nodig is andere waarden voor de afstanden voor de melkrundvee te gaan hanteren.

De Wgv maakt onderscheid in vaste afstanden voor geurgevoelige objecten binnen de kom en in het buitengebied. Er wordt geen onderscheid gemaakt in traditionele huisvesting en emissiearme huisvesting. In dit hoofdstuk is het onderzoek beschreven naar de afstanden voor de melkrundveehouderijen.

7.1 Bijdrage melkrundveebedrijven op de geursituatie

In figuur 7.1 is de geurkaart van de gecumuleerde geurbelasting weergegeven voor de situatie waarin de melkrundvee met een emissiefactor van 165,5 ou_E/s is meegerekend. In figuur 7.2 is de geurkaart zonder melkrundvee weergegeven. Ondanks dat de emissiefactor mogelijk een overschatting van de geursituatie geeft, wordt werd een beeld gekregen van de gebieden waar de melkrundvee bedrijven een relevante bijdrage op de geurbelasting kunnen hebben.

Uit de vergelijking van figuur 7.1 en 7.2 blijkt dat in de kern Schaijk, 't Oventje, buitengebied 23, 25 en 26 en verblijfsrecreatie de bijdrage van de melkrundveebedrijven op de geurbelasting groot is. In deze gebieden is de kans het grootst op geurhinder vanwege de melkrundveebedrijven.

7.2 Uitgangspunten berekeningen

Voor de geuremissie van melkrundvee zijn twee varianten doorgerekend:

- de emissiefactor van 165,5 ou_E/s is gebaseerd op rapport 296: "Fijnstofemissie uit stallen: melkvee" van maart 2010 dat is opgesteld door Wageningen UR Livestock Research.
- de emissiefactor van 35,6 ou_E/s is gebaseerd op de emissiefactor voor vleesstieren. Dit is een diersoort die wat betreft omvang, gewicht en voeding in grote mate overeenkomt met melkvee. Deze waarde is als variant ook berekend omdat de meetmethode die in het WUR onderzoek is gehanteerd is, anders is dan in het verleden. Het is de vraag of deze voldoet aan het meetprotocol op grond waarvan emissiefactoren moeten worden gemeten. Deskundigen twijfelen over de waarde van de metingen. Een waarde van 35,6 ou_E/s is mogelijk een onderschatting van de geurbelasting. Welke waarde wel moet worden gehanteerd is niet duidelijk.

7.3 Berekeningen

Met het rekenprogramma V-stacks gebied zijn bij verschillende dieraantallen de geurcontouren berekend. Dit zijn 100, 200, 300, 400, 500, 650 en 900 dieren. Bij de emissiefactor van 165,5 ou_E/s worden alleen de ouderdieren geteld. Bij de emissiefactor van 35,6 ou_E/s wordt ook het jongvee meegeteld. Bij de berekening is uitgegaan van de volgende invoergegevens:

- bronhoogte: 1,5 m;
- gebouwhoogte: 6 m;
- diameter: 0,5 m;
- uittredesnelheid: 0,4 m/s.

Bij de berekeningen is 10 ou_E/m³ contour aangehouden voor objecten buiten de kom en de 2 ou_E/m³ contour voor objecten binnen de kom.

7.4 Resultaten

In tabel 7.1 zijn de afstanden weergegeven bij een emissiefactor van 165,5 ou_E/s per ouderdier (= melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar).

Tabel 7.1: resultaten bij emissiefactor 165,5 ou_E/s.

situatie	Wgv	afstand bij aantal ouderdieren melkrundvee (melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar)						
		100	200	300	400	500	650	900
buiten de kom	50	122	189	252	301	335	402	487
binnen de kom	100	333	517	668	800	920	1063	1332
<i>aantal bedrijven</i>		52	33	3	0	0	1	1

Uit tabel 7.1 blijkt dat bij een emissiefactor van 165,5 ou_E/s de vaste afstanden in elk geval groter zijn dan de vaste afstanden die in de Wgv zijn opgenomen. De Wgv maakt geen onderscheid in aantal stuks dieren.

In tabel 7.2 zijn de afstanden weergegeven bij een emissiefactor van 36,5 ou_E/s per dier (= melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en waarbij jongvee wordt meegeteld).

Tabel 7.2: resultaten bij emissiefactor 35,6 ou_E/s

situatie	Wgv	afstand bij aantal stuks melkrundvee (melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en jongvee wordt meegeteld)						
		100	200	300	400	500	650	900
buiten de kom	50	14	65	89	107	130	153	190
binnen de kom	100	127	198	261	310	349	417	510
<i>aantal bedrijven</i>		37	38	14	11	0	0	2

Uit tabel 7.2 blijkt dat bij een emissiefactor van 35,6 ou_E/s de vaste afstanden in het geval van 100 dieren en een object buiten de kom kleiner is dan de vaste afstand die in de Wgv zijn opgenomen. In alle andere gevallen is de afstand groter.

7.5 Emissiearme stallen

Bij rundvee kunnen emissiearme stallen worden toegepast. Uit de raadsvergadering van 9 september is duidelijk de wens geuit om voor bedrijven met emissiearme stallen een kortere afstand toe te passen. Zo worden bedrijven gestimuleerd emissiearme stallen toe te passen en is het voor bedrijven die door de nieuwe vaste afstand niet meer zouden kunnen ontwikkelen mogelijk geworden door maatregelen nog uit te breiden.

Emissiearme stallen zijn alle in de Regeling ammoniak en veehouderij opgenomen stalsystemen onder A, behalve A 1.100. Er zijn 26 emissiearme huisvestingssystemen voor de melkveehouderij beschikbaar (zie Rav, bijlage XXIV). Hiervan zijn 5 huisvestingssystemen gemeten door de Wageningen Universiteit – Lifestock Research. Bij 2 van deze metingen is voldaan aan het meetprotocol dat geldt voor het vaststellen van een verantwoorde emissiewaarde. De spreiding over de gemeten resultaten is groot. Er is dus niet voor ieder emissiearm huisvestingssysteem een emissiewaarde beschikbaar. Het is niet mogelijk om voor ieder afzonderlijke huisvestingssysteem een geurreductie te geven. Dit betekent dat de geurreductie voor de hele groep van emissiearme huisvestingssystemen moet worden bepaald. Hiervoor kan de gemiddelde geurreductie van de wel gemeten huisvestingssystemen worden gebruikt, weergegeven in tabel 7.3.

Tabel 7.3: gemeten geuremissie bij melkrundvee.

Huisvestingssysteem	Rapport nummer Wur-Lr	geuremissie (ou _E /s/dier)	spreiding	aantal * meetlocaties	Rav.nr.	BWL.nr
Traditioneel (ligboxenstal met betonnen roostervloer)	296	165,5	80,1	4	A 1.100	-
Emissiearm (ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaag, met mestschuif)	598	47,2	12,0	1	A.1.10	2010.31
Emissiearm (ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaag en afdichtflappen in de roosterspleten, met mestschuif)	610	49,1	97,9	2	A 1.9	2010.30
	612	101,5	51,6			
Emissiearm (ligboxenstal met het vrijekeuze conceptstelsel)	614	80,0	81,3	4	(nog) niet in Rav opgenomen	-
	615	153,3	58,5			
	616	76,9	56,8			
	617	80,8	70,2			
Emissiearm (ligboxenstal met roostervloer voorzien van cassettes in de roosterspleten, met mestschuif)	653	45,5	49,3	1	A 1.13	2010.34

* Om tot een verantwoorde emissiefactor te komen, worden volgens het meetprotocol op 4 locaties metingen uitgevoerd. Dit houdt in dat zes 24-uurs metingen (voor geur 2-uurs) worden uitgevoerd, verspreid over het jaar.

Uit tabel 7.3 blijkt dat de emissiefactor van een traditionele stal 165,5 ou_E/s bedraagt en de gemiddelde waarde van de emissiearme stallen 79,3 ou_E/s. Voor het toepassen van een reductie voor emissiearme stallen kan een emissiereductie van circa 50% worden toegepast. Uit tabel 7.1 en 7.2 is af te leiden dat bij een halvering van de emissie de afstand met 35 tot 40% afneemt.

7.6 Conclusie

Uit de geurkaarten in figuren 7.1 en 7.2 blijkt dat de dieren zonder emissiefactoren een significante bijdrage op de geurbelasting kan veroorzaken. Dit wordt met name veroorzaakt door de melkrundveebedrijven met veel dieren en komt voor in de gebieden kern Schaijk, 't Oventje, buitengebied 23, 25 en 26 en verblijfsrecreatie. Het is noodzakelijk om te voorkomen dat de geurbelasting vanwege de melkrundveebedrijven toeneemt.

Aan beide onderzochte varianten zitten nadelen verbonden. Als uitgegaan wordt van de afstanden behorende bij een emissiefactor 165,5 ou_E/s en alleen volwassen dieren worden meegeteld, blijven bedrijven met (bijna) alleen jongvee buiten schot. Het nadeel van het toepassen van de afstand behorende bij een emissiefactor van 35,6 ou_E/s voor alle dieren is dat mogelijk een onderschatting van de geurbelasting wordt toegepast. In het voorstel dat is opgenomen in hoofdstuk 10 wordt met deze nadelen rekening gehouden. Daarnaast is het wenselijk om een reductie van de afstanden toe te kennen als emissiearme stallen worden toegepast.

8. NERTSEN

Voor nertsenhouderijen is nut en noodzaak onderzocht van het aanpassen van de vaste afstanden. Een onderzoeksrapport van de Universiteit van Wageningen (Wur) is beschikbaar waarin een waarde voor de geuremissie voor nertsen is opgenomen. Op basis van deze informatie is onderzocht of de vaste afstanden die opgenomen zijn in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) al dan niet overeenstemmen met afstanden die worden bepaald met de gemeten emissiewaarden. Op grond van de resultaten kan worden beoordeeld of het nodig is andere waarden voor de afstanden voor de nertsenhouderij te gaan hanteren. De Wgv maakt onderscheid in vaste afstanden voor geurgevoelige objecten binnen de kom en in het buitengebied. Voor objecten in het buitengebied wordt onderscheid gemaakt in traditionele huisvesting en emissiearme huisvesting. In dit hoofdstuk is het onderzoek beschreven naar de afstanden voor de nertsenhouderij.

In de gemeente bevinden zich drie nertsenhouderijen. De drie bedrijven bevinden zich in het buitengebied. De bebouwde kom bevindt zich bij alle drie de bedrijven op zeer grote afstand. Daarnaast betreft het drie bedrijven met emissiearme stallen. Nieuwvestiging van een bedrijf of uitbreiding met traditionele stallen is niet toegestaan. Het onderzoek naar nieuwe vaste afstanden van nertsenhouderijen richt zich daarom alleen op emissiearme stallen en objecten in het buitengebied.

8.1 Uitgangspunten

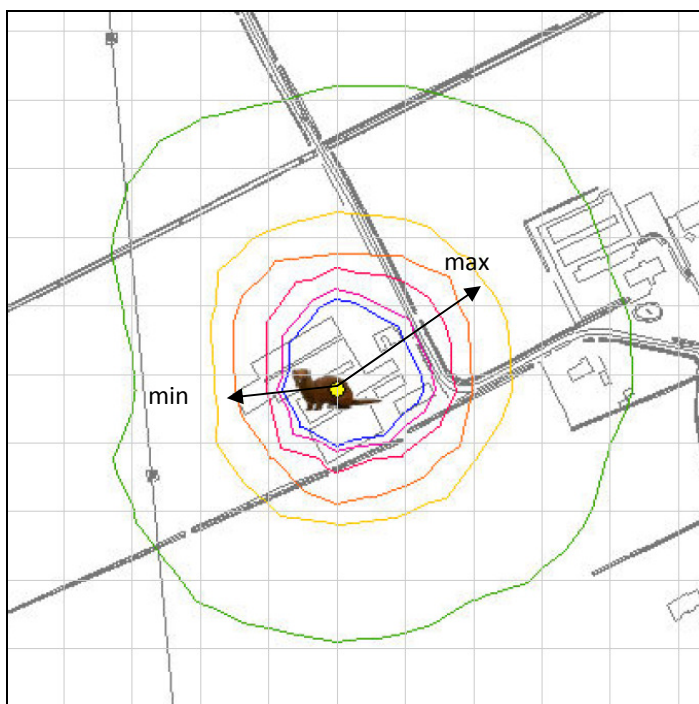
De geuremissie van een nertsenhouderij is gebaseerd op het rapport "Fijnstofemissie uit stallen: nertsen" van januari 2011 dat is opgesteld door Wageningen UR Livestock Research. Hierin is het onderzoek beschreven van het bepalen van de geuremissiewaarde van een peldsdiervouderij. De metingen uit het onderzoek zijn uitgevoerd bij 4 bedrijven die allen van natuurlijke ventilatie zijn voorzien. De meetresultaten zijn gecorrigeerd voor de bezetting (aantal pups en reuen per fokteef) en geldt voor een jaargemiddelde situatie. Uit het onderzoek volgt dat de geuremissie van een nertsenbedrijf 4,9 ou_E/s per fokteef bedraagt.

In een traditionele stal worden de sheds op een natuurlijke wijze geventileerd. Middels open zijanten komt er lucht naar binnen die via de nok de stal weer verlaat. Bij traditionele huisvesting wordt een open mestopslag onder de kooi toegepast (0,58 kg ammoniak emissie). De ammoniakemissie van emissiearme huisvesting is gelijk aan of kleiner dan 0,25 kg per dierplaats per jaar. Hier vindt dagontmesting plaats en afvoer naar een gesloten opslag. Voor emissiearme stallen is een emissiewaarde van 2,9 ou_E/s aangehouden (40% reductie). In de rekenmodellen is de uittredesnelheid gesteld op 0,4 m/s, de bronhoogte op 1,5 m en de diameter bedraagt 0,5 m. Voor de sheds is een gebouwhoogte 3,0 m aangehouden.

8.2 Berekningen

Met het rekenprogramma V-stacks gebied zijn bij verschillende dieraantallen de geurcontouren berekend. Voor de dieraantallen is aangesloten bij de aantallen waarvoor in de wet vaste afstanden zijn bepaald. Dit zijn 1.000, 1.500, 3.000, 6.000 en 9.000 fokteven. Daarnaast is een berekening bij 12.000 fokteven uitgevoerd. De berekende geurcontouren

zijn geen exacte cirkels rondom het emissiepunt, zoals uit onderstaande figuur 8.1 blijkt. Er is soort van 'pluim' met een kortere afstand naar het westen en een grotere afstand naar het noordoosten. Er is dus sprake van een minimale afstand (de pijl met min in figuur 8.1) en maximale afstand (max) van het emissiepunt tot aan de contour. Hieruit kan een gemiddelde afstand worden bepaald. De gele stip geeft het emissiepunt weer. De vaste afstand is bepaald op basis van de geurcontour van $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor objecten buiten de kom.

Figuur 8.1: Voorbeeld geurcontouren bij 1.000 fokteven. Er zijn meerdere contouren weergegeven die ieder behoren bij een bepaalde geurbelasting.

8.3 Resultaten

In tabel 8.1 zijn de afstanden van het emissiepunt tot de $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ contour weergegeven bij emissiearme huisvesting tot objecten buiten de bebouwde kom. In de tabel zijn ook de vaste afstanden die volgens de Wgv gelden.

Tabel 8.1: Vaste afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij en voor het buitengebied berekende afstanden op grond van geuremissiewaarde.

Situatie	Afstand in meter per aantal fokteven					
	1-1.000	tot 1.500	tot 3.000	tot 6.000	tot 9.000	tot 12.000
<i>geurgevoelig object binnen de kom</i>						
Wgv traditioneel	175	200	225	250	275	300
<i>geurgevoelig object buiten de kom</i>						
Berekende afstand (emissiearm)	50	64	97	145	185	219
Wgv emissiearm	75	100	125	150	175	200
Wgv traditioneel	100	125	150	175	200	225

Uit tabel 8.1 blijkt dat tot en met 6.000 fokteven de vaste afstand volgens de berekeningen met geuremissiewaarde kleiner is dan de Wgv. Boven dit aantal fokteven is de afstand groter.

Voor twee bedrijven betekent dat de uitbreidingsruimte bij de voorgestelde vaste afstand kleiner is dan nu bij de Wgv. Het maatgevende object bevindt zich in beide gevallen nog steeds op grotere afstand. Voor één bedrijf betekent de voorgestelde norm een verruiming van de uitbreidingsmogelijkheden. Omdat het maatgevende object op zeer grote afstand ligt, zal deze verruiming niet tot ontwikkeling leiden die bij de normen van de Wgv ook al niet zou kunnen.

Voor de mogelijkheden voor omschakeling van intensieve veehouderij naar nertsenbedrijven, zie bijlage XVII.

De ervaring van GGD-bureau GMV is dat een nertsenhouderij vaak geurhinder kan veroorzaken door de relatief zeer onaangename geur. Ook de gemeente Landerd is voorzichtig ten aanzien van uitbreidingen van nertsenhouderijen. De bijlage XVII omschrijft het beleid inzake nertsenhouderij. De noodgreep 'achter de hand' die omschreven wordt (verruimen minimumafstand in bestemmingsplan) omhelst echter langlopende trajecten. Mocht de gemeenteraad zich expliciet uitspreken vóór ontwikkelingen in de nertsenhouderij, dan kan in geval van definitief buiten werking treden van de Wet verbod pelsdierhouderij alsnog de minimumafstand worden verruimd. De berekende resultaten laten een verruiming van de afstanden zien tot en met 6.000 dieren. Dit contrasteert met het gewenste beleid van de gemeente en de ervaringen van de GGD. De GGD adviseert daarom om het voorzorgprincipe te hanteren en bij bedrijven tot en met 6.000 fokteven de Wgv te volgen en bij bedrijven groter dan 6.000 fokteven de minimumafstanden te verruimen zoals berekend. Dit advies van de GGD is overgenomen in het voorstel voor de geurverordening in paragraaf 10.3.

8.4 Conclusie

Er zijn twee actieve nertsenhouderijen in de gemeente Landerd. Een derde bedrijf houdt geen dieren meer, maar heeft nog wel 'vergunningrechten' waarvan nog gebruikt gemaakt kan worden. In tabel 8.2 wordt de situatie weergegeven in relatie tot de afstanden.

Tabel 8.2. Situatie nertsenhouderijen, werkelijke afstanden in relatie tot de wettelijke afstanden (Wgv) en berekende afstanden op basis emissiewaarde (ou).

bedrijf	aantal dieren	afstand volgens Wgv		Berekende afstand met odour units		feitelijke afstand	
		korn	buitengebied	korn	buitengebied	korn	buitengebied
bedrijf 1	8.129	275 m	175 m	nvt.	185 m	2.200 m	200 m
bedrijf 2	2.670	225 m	125 m	nvt.	97 m	1.200 m	940 m
bedrijf 3	10.820	300 m	200 m	nvt.	219 m	1.000 m	220 m

Voor twee van deze bedrijven heeft het wijzigen van de vaste afstand op basis van een geurberekening enig effect. Met de berekende vaste afstand neemt de ontwikkelingsruimte af. De bedrijven komen niet op slot te zitten. Het voorstel voor de nertsen is in hoofdstuk 10 opgenomen.

9. GEZONDHEID

In dit hoofdstuk is de beschouwing van GGD-bureau GMV over de voorgestelde geurgebiedsvisie opgenomen.

Zoals uiteengezet in paragraaf 3.2 kan geur verschillende gezondheidseffecten oproepen bij de mens: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten en stress gerelateerde somatische gezondheidsklachten. Het meest voorkomende en beschreven gezondheidseffect van geur is (ernstige) hinder. De beoordeling van geur is subjectief en individueel bepaald. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden hangt ondermeer af van de aangenaamheid, de duur, frequentie en intensiteit van de geur. Ook de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling spelen hierbij een belangrijke rol. Uiteraard beïnvloeden ook persoonsgebonden eigenschappen de ervaren hinder. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt, is persoonsgebonden en afhankelijk van de persoonlijke 'stressverwerking' ofwel 'coping'. In paragraaf 3.2 wordt aan het model in Figuur 3.2 beschreven hoe een geur kan leiden tot gezondheidseffecten zoals hinder, verstoring en andere (stress gerelateerde) gezondheidseffecten.

Relatie geur en andere gezondheidsaspecten rondom intensieve veehouderij

Naast geurhinder spelen ook andere gezondheidsaspecten een rol rondom intensieve veehouderij. In algemene zin kan men verwachten dat met een afname van geur ook de uitstoot van andere componenten in enige mate zal afnemen. Echter, in welke mate dat geldt voor biologische componenten, zoals endotoxinen en zoönosen is niet duidelijk. Dit hangt namelijk ook af van andere factoren. Indien de gemeenten dergelijke andere risico's wil beperken zal hiervoor aanvullend ander beleid opgesteld moeten worden.

Aanknopingspunten zijn de:

1. Wet Publieke Gezondheid, waarin is bepaald dat gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen bewaakt moeten worden en dat maatregelen geformuleerd kunnen worden ter beïnvloeding van gezondheidsbedreigingen;
2. Wet ruimtelijke ordening waarin is bepaald dat een ontwikkeling moet voldoen aan het begrip 'goede ruimtelijke ordening'. De gemeente Landerd heeft het Toetsingskader veehouderij & gezondheid in haar beleid opgenomen als aanvullend lokaal toetsingskader.

De GGD wil benadrukken dat bezorgdheid over andere gezondheidsrisico's kan leiden tot eerder optreden van geurhinder. Communicatie over hoe andere gezondheidsrisico's zoveel mogelijk beperkt worden door gemeente (en bedrijven) kan mogelijk ook geurhinder voorkomen.

Proces

De GGD wil de gemeente complimenteren met de gekozen insteek en zorgvuldigheid binnen dit proces. De volgende punten vielen hierbij op in positieve zin:

- De gemeente heeft nadrukkelijk de inbreng gevraagd van professionals en belanghebbende partijen bij het opstellen van een nieuwe geurverordening. In klankbordgroep vergaderingen zijn de denkstappen van de projectgroep uitgebreid besproken; vragen en suggesties vanuit de klankbordgroep werden door de projectgroep meegenomen en —eventueel op later moment—beantwoord.

- De projectgroep is gestart met verkenning van het thema. Daarbij heeft ze de gemeenteraad gevraagd haar ambitie kenbaar te maken en om zodoende de opdracht aan projectgroep en klankbordgroep te verhelderen. Deze staan in paragraaf 2.5 verwoord.
- Binnen de gemeente Landerd zijn deelgebieden benoemd. Per deelgebied is expliciet bekeken welke gevolgen te verwachten zijn met betrekking tot geurhinder en beperkingen voor de agrarische sector en per deelgebied zijn op grond daarvan geurnormen voorgesteld door de projectgroep.
- Er is veel aandacht besteed aan het verzamelen van de meest accurate data over geuremissies uit stallen, speciaal met het oog op het betrekken van melkveebedrijven bij het bepalen van de achtergrondniveaus en afstanden.

Voorgestelde normen en afstanden

Navolgend is de reactie van GGD-bureau GMV op de geurgebiedsvisie en –verordening opgenomen.

- De gekozen weg van strengere normen voor geurbelasting past in de lijn die geschetst is in het adviesrapport van de Gezondheidsraad en het kabinetsstandpunt. De Gezondheidsraad constateert dat de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) een ruime bandbreedte kent die gemeenten ruime mogelijkheden biedt om te komen tot strengere geurnormen. Het kabinet roept de gemeenten op die mogelijkheden te benutten.
- De ambities zijn uitgewerkt naar verschillende beschermingsniveaus per deelgebied. De kernen Schaijk, Reek en Zeeland zijn grote kernen en primair bedoeld voor wonen; 't Oventje is een kleinere kern, ook primair bedoeld voor wonen en met een grotere binding met het buitengebied. Voor de kern Zeeland is de hoogste bescherming tegen geurhinder aangehouden door de norm te verlagen naar $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Voor de kernen Reek, Schaijk en 't Oventje wordt een norm van $2 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voorgesteld; een aanscherping voor de Reek en 't Oventje ten opzichte van de huidige normen. In de ontwerp geurgebiedsvisie kwam aanvankelijk niet duidelijk naar voren waarom voor Reek en Schaijk een andere norm voorgesteld zou worden dan in Zeeland. Dit is opgelost door een tweede optie in het voorstel op te nemen waarbij alle kernen een geurnorm van $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ hebben. De GGD geeft de voorkeur aan de lagere norm op alle kernen van $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Voor Voederheil II ($6 \text{ ou}_E/\text{m}^3$) is een norm gekozen waarmee Voederheil II kan blijven ontwikkelen zonder veehouderijbedrijven in de omgeving te belemmeren. Dit is conform de ambitie van de gemeente. Voor de andere bedrijventerreinen is hetzelfde beschermingsniveau gekozen als de kernen van $2 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Voor het buitengebied is voorgesteld om de norm te verlagen naar $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ of als optie naar $8 \text{ ou}_E/\text{m}^3$. Om de ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven te behouden, accepteert de gemeente daarmee een hoger niveau van geurhinder in het buitengebied. De voorgestelde normen zijn gericht op het voorkómen dat percentages van geurgehinderden oplopen tot boven de gezondheidskundige grenswaarden in niet-agrarisch gebied (12%) en agrarisch gebied (17-20%). Gezien de gerezen twijfel over de actualiteit van de relatie tussen geurbelasting en geurhinder en de classificering zoals weergegeven in bijlage 6 en 7 van de Wgv, geeft de GGD haarvoorkeur aan het vaststellen van de lagere norm van $8 \text{ ou}_E/\text{m}^3$.

- Extra aandacht is in deze geurgebiedsvisie gegeven aan de diersoorten zonder emissiefactoren en met vaste afstanden. Uit de evaluatie bleek dat verwachte verslechtering in Reek vooral te wijten was aan melkvee. Daarom is gezocht naar een geschikte methodiek om de afstanden voor melkvee afhankelijk te maken van de omvang van bedrijven. Zeer vooruitstrevend is onderzocht hoe de invloed van melkvee geschat kan worden. Pragmatisch zijn de onzekere emissiefactoren gebruikt en er is gezocht naar een oplossing die recht doet aan de belangen en onzekerheden. De voorgestelde afstanden voor melkvee beschouwt de GGD dan ook als een elegant alternatief.
- Voor nertsenhoudertijen is gezocht naar een vergelijkbare aanpak. Deze heeft echter geresulteerd in een verkleining van de afstanden tussen geurgevoelige bestemmingen en nertsenhoudertijen met 6000 fokteven en minder; minder bescherming van omwonenden dus. De GGD heeft echter de ervaring dat nertsenhoudertijen vaak geurhinder veroorzaken door de relatief zéér onaangename geur. Onduidelijk is de motivatie om het beschermingsniveau voor omwonenden van nertsenhoudertijen 6000 nertsen of minder te verlagen. De bijlage XVII omschrijft ander beleid betreffende nertsenhoudertij.
De noodgreep 'achter de hand' die omschreven wordt (verruimen minimumafstand in bestemmingsplan) omhelst echter langlopende trajecten. De GGD adviseert daarom om deze redenering om te draaien ten behoud van beschermingsniveaus: Mocht de gemeenteraad zich expliciet uitspreken vóór ontwikkelingen in de nertsenhoudertij, dan kan in geval van definitief buiten werking treden van de Wet verbod pelsdierhoudertij alsnog de minimumafstand worden verkleind.
De GGD adviseert om het voorzorgprincipe te hanteren en bij bedrijven met 6000 fokteven of minder de minimumafstanden uit de Wgv te handhaven en bij bedrijven met meer dan 6000 fokteven de minimumafstanden te verruimen zoals voorgesteld. Inmiddels is dit punt in het voorstel verwerkt (zie hoofdstuk 10).
- Er is geen norm voor de achtergrondbelasting vastgesteld, hoewel dit wel in de gemeentelijke ambities is opgenomen. De Wgv schrijft voor dat er alléén getoetst wordt aan voorgrondbelasting. Helaas is realiteit dat -doordat in het verleden achtergrond nadrukkelijk niet in vergunningverlening opgenomen werd- er overbelaste gebieden (cumulatie) hebben kunnen ontstaan ondanks wetgeving op voorgrondbelasting. Inmiddels schrijven zowel de Verordening ruimte 2014 als aanvullend beleid van de gemeente Landerd voor dat er bij vergunningverlening wel degelijk aan achtergrondbelasting getoetst wordt. De GGD is zeer positief over het toetsen van de cumulatieve geurbelasting.
De GGD adviseert om ook een norm voor de achtergrondbelasting vast te stellen voor zowel vergunningverlening als de 'omgekeerde werking'. De GGD adviseert om de hoogte van deze norm voor achtergrondbelasting afhankelijk te maken van gebiedstype. Inmiddels is dit punt in de aanbevelingen als volgt verwerkt: bij vergunningverlening dient in de gezondheidstoets rekening gehouden te worden met de achtergrondbelasting conform de waarden die hiervoor zijn opgenomen in deze geurgebiedsvisie onder paragraaf 3.3 (te weten $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ en $20 \text{ ou}_E/\text{m}^3$).

- Essentieel bij het toetsen van de achtergrondbelasting is dat bij het verlenen van vergunningen dan ook consistent gewerkt wordt met achtergrondniveaus inclusief melkvee. De GGD adviseert de gemeente om de kaarten met cumulatieve geurbelasting daarom continu te actualiseren en ter beschikking te stellen voor vergunningverlening, én er op toe te zien dat de cumulatieve geurbelasting inclusief melkvee gehanteerd wordt. De GGD adviseert om dit vast te leggen in lokaal beleid indien noodzakelijk. Inmiddels is dit punt verwerkt in de aanbevelingen.
- De GGD benadrukt de gerezen twijfel over de actualiteit van de relatie tussen geurbelasting en geurhinder en de classificering zoals weergegeven in bijlage 6 & 7 van Wgv. Vanuit de historie zijn de acceptabele hinderniveaus vastgesteld. Onterecht wordt nu in deze geurgebiedsvisie gesteld dat PRA in haar onderzoek (2001) vindt dat de grens van acceptabel/onacceptabel op 27% gehinderden ligt. PRA constateert slechts dat 20% geurhinder overeenkomt met de voorgestelde normen van 16 resp. 32 ou_E/m³. Mevrouw Dijkma, Staatssecretaris van Economische Zaken en mevrouw Mansveld, Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu verduidelijken in hun brief aan de Kamer (8 april 2014) de herkomst van deze normen: "Bij de vaststelling van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) in 2006 heeft uw Kamer als voorwaarde gesteld dat er geen aanscherping uit zou volgen voor de veehouderij ten opzichte van de toen bestaande situatie. De normen in de wet zijn daardoor een vertaling van de toen bestaande belasting van woningen in gebieden met veehouderij." Inmiddels is dit punt verwerkt in de aanbevelingen over het omgaan met nieuwe inzichten van de GGD aangaande geurhinderrelaties.
- De kwaliteitscriteria voor geurhinder die het RIVM hanteert, zijn gebaseerd op de GGD-richtlijn voor geurhinder. Deze GGD-richtlijn is inmiddels ingetrokken (15-5-2014) en zal worden geactualiseerd. Het RIVM geeft per 10-7-2014 hierover het volgende aan op haar website: "De GGD-richtlijn 'geurhinder' uit 2002 wordt herzien. De huidige richtlijn is sterk verouderd en daarom niet meer te raadplegen via deze website. Neem contact op met uw lokale GGD bij vragen over geurhinder in uw woonomgeving." In afwachting van de actualisatie adviseert GGD GHOR Nederland per brief om de modeluitkomsten als indicatief te beschouwen en maatwerk en op lokaal gerichte oplossingen in te zetten. Op dit moment is nieuw onderzoek gaande. De GGD verwacht dat in september 2014 nieuwe inzichten worden gepubliceerd. Verwacht wordt dat geurhinderrelaties naar beneden worden bijgesteld (bij lagere geurbelasting een grotere hinder en een slechtere milieukwaliteit dan in voorgaande tabellen is opgenomen). De GGD onderschrijft de afspraak in de klankbordgroep om deze nieuwe inzichten te betrekken bij de behandeling van deze ontwerp-geurgebiedsvisie in de gemeenteraad (of eerder als dat mogelijk is in een voorbereidende raadsvergadering/podiumbijeenkomst). Inmiddels is dit punt verwerkt in de aanbevelingen over het omgaan met nieuwe inzichten van de GGD aangaande geurhinderrelaties.
- Tot slot vraagt de GGD aandacht voor bestaande knelpunten. De gemeente zet met deze geurgebiedsvisie in op strenge normen in de kernen en ontwikkelingsruimte in het buitengebied. De geurgebiedsvisie beschrijft hoe toekomstige overbelaste situaties zoveel mogelijk voorkomen zullen worden. Echter kunnen er in de huidige situatie wel

degelijk knelpunten bestaan die niet worden opgelost met het vaststellen van een geurgebiedsvisie. Uit de geurgebiedsvisie blijkt niet hoe de gemeente van plan is om te gaan met geuroverlast in bestaande knelpunten. Bovendien blijkt in de praktijk er ook geuroverlast op te treden in situaties waar geen sprake is van overtredingen of normoverschrijding. Denk daarbij aan andere geurbronnen dan stallen of een ongunstige uitlaat van de geurpluim uit de stal. Handhaving biedt in dergelijke situaties geen uitkomst.

De GGD dringt aan dat in knelpuntsituaties naar een oplossing wordt gezocht in samenspraak met (vermoedelijke) veroorzakers en omwonenden. Mogelijk bieden het Provinciale Urgentieteam of de Subsidieregeling knelpunten platteland Noord-Brabant (C2103011) daarvoor ruimte. Inmiddels is dit punt verwerkt in de aanbevelingen.

10. ONDERBOUWING

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de opties voor de nieuwe normen en de onderbouwing voor de gekozen waarden. Voor de geurnormen zijn drie opties beschreven. Op basis van de beschreven motivering is daaruit een keuze gemaakt. Daarnaast is de onderbouwing van de aanpassing van de minimale afstand voor melkrundvee en nertsen opgenomen.

10.1 Andere geurnormen optie 1: normenset 2 en 10 ou

Met betrekking tot de te hanteren geurnormen voor de intensieve veehouderij bevat optie 1 de volgende normen:

- 2 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in de woonkernen Reek, Schaijk en 't Oventje;
- 1 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in de woonkern Zeeland;
- 6 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op het bedrijventerrein Voederheil II;
- 2 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op de overige bedrijventerreinen;
- 10 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in het buitengebied.

Motivering

Uit de vergelijking van de geursituatie van 2005 en 2014 blijkt dat in de meeste gebieden geen toename van de geurbelasting op geurgevoelige objecten heeft opgetreden. In de gebieden waar zich wel een toename heeft voorgedaan, wordt dit veroorzaakt door de melkrundveebedrijven. De andere normen voor de intensieve veehouderijen moeten erop toezien dat geen toename ten opzichte van de huidige situatie kan optreden om te voldoen aan de ambitie van de gemeente. Deze voorgestelde normenset zorgt ervoor dat de geursituatie niet slechter wordt dan in 2005.

Het effect van het verlagen van de normen naar 1 ou_E/m³ op de kernen en 8 ou_E/m³ in het buitengebied levert weinig winst op. De geurbelasting neemt op 4 geurgevoelige objecten met een niet aanvaardbare geurbelasting af. Het effect op de objecten in de aandachtsklasse is in Zeeland significant. Om deze reden wordt bij deze optie voorgesteld de norm in Zeeland daarom op 1 ou_E/m³ vast te stellen. Ter plaatse van de overige objecten in de aandachtsklasse is het effect beperkt.

Bij de voorgestelde geurnormen kunnen 9 bedrijven alleen met de 50% regeling uitbreiden omdat deze bedrijven met de huidig vergunde emissie de norm al bereiken. De resterende 29 bedrijven hebben nog vrije ontwikkelingsruimte. Bij een lagere norm van 1 ou_E/m³ in de kernen en 8 ou_E/m³ in het buitengebied bevinden 18 bedrijven zich in de vergunde situatie boven de norm.

De voorgestelde normenset laat voor 60% van de bedrijven met beperkte emissie nog ontwikkelingsruimte over. De gemiddelde ontwikkelingsruimte is 4.500 ou_E/s meer dan bij een norm van 1 ou_E/m³ op de kernen en 8 ou_E/m³ in het buitengebied zou zijn.

Geconcludeerd wordt dat deze normenset nog ruimte voor ontwikkeling van veehouderijbedrijven toelaat zonder dat daarbij het woon- en leefklimaat op een groot aantal objecten wordt verslechterd.

10.2 Andere geurnormen optie 2: normenset 1 en 8 ou

Met betrekking tot de te hanteren geurnormen voor de intensieve veehouderij bevat optie 2 de volgende normen:

- 1 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in de woonkernen Zeeland, Reek, Schaijk en 't Oventje;
- 6 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op het bedrijventerrein Voederheil II;
- 1 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op de overige bedrijventerreinen;
- 8 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in het buitengebied.

Motivering

Voor het hanteren van bovenstaande normen geldt deels dezelfde motivering als genoemd onder optie 1. Zoals reeds aangegeven, heeft het hanteren van een geurnorm van 1 ou_E/m³ een gunstig effect voor de kern Zeeland. Het hanteren van scherpere normen voor de woonkernen Schaijk en Reek ten opzichte van optie 1 levert voor het woon- en leefklimaat van de betreffende woonkernen geringe winst op. In het buitengebied geeft een geurnorm van 8 ou_E/m³ (in plaats van 10 ou_E/m³) 8 woningen een perspectief op een beter woon- en leefklimaat. Een geurnorm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied is wel redelijk effectief voor het verbeteren van het leefklimaat op de verblijfsrecreatieve terreinen.

Een geurnorm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied kan de ontwikkeling van veehouderijen net buiten de gemeentegrens afremmen. Een geurnorm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied biedt dus meer bescherming tegen geurhinder afkomstig van bedrijven uit de naburige gemeente. Met name in het zuidoostelijke buitengebied is kans op toename van de geurbelasting door bedrijven in Mill en Sint Hubert en Uden.

Een norm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied beperkt veehouderijen meer in de ontwikkelingsmogelijkheden (ten opzichte van 10 ou_E/m³). De emissieruimte op de bedrijven wordt verlaagd zodat 18 veehouderijen geen emissieruimte overhouden en alleen nog met de 50% regeling uit de Wgv kunnen uitbreiden (bij de normenset van optie 1 betreft dit 9 bedrijven).

Naast inhoudelijke redenen kan ook de eenduidigheid in het geurbeleid als reden worden genoemd om voor de woonkernen eenzelfde beschermingsniveau te kiezen. Ook speelt een rol dat in de grensgebieden met andere gemeenten de achtergrondbelasting en het bijbehorende woon- en leefklimaat mede wordt bepaald door veehouderijen net buiten de gemeentegrens. Ook kan een geurnorm 8 ou_E/m³ in het buitengebied de ontwikkeling van veehouderijen net buiten de gemeentegrens enigszins afremmen.

Wat betreft de geurnormen voor de voorgrondbelasting heeft de GGD haar voorkeur uitgesproken voor optie 2 met lagere normen, vanuit het oogpunt van gezondheid, met in gedachte dat er twijfels zijn gerezen over de actualiteit van de relatie tussen geurbelasting en geurhinder en de classificering zoals weergegeven in bijlage 6 en 7 van de Wgv.

Tijdens de dialoog met de ZLTO op 20 november 2014 heeft de ZLTO nadrukkelijk aangegeven dat bij deze normen de ontwikkeling van veehouderijen voor een groot deel tot stilstand komen. Dit heeft tot gevolg dat de bestaande knelpunten niet worden opgelost, omdat hiervoor ontwikkeling van bedrijven nodig is.

10.3 Andere geurnormen optie 3: normenset 2 en 9 ou

Met betrekking tot de te hanteren geurnormen voor de intensieve veehouderij bevat optie 3 de volgende normen:

- 1 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in de woonkern Zeeland;
- 2 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in de woonkernen Reek, Schaijk en 't Oventje;
- 6 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op het bedrijventerrein Voederheil II;
- 1 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op de bedrijventerreinen Voederheil I en De Roskam;
- 2 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen op de bedrijventerreinen De Louwstraat;
- 9 ou_E/m³ voor de maximale (voorgrond)geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten / woningen in het buitengebied.

Motivering

Tijdens de dialoog met de ZLTO op 20 november 2014 heeft de ZLTO middels een aantal casussen laten zien dat een geurnorm van 8 ou_E/m³ in het buitengebied en 1 ou_E/m³ in de kernen bedrijfsontwikkelingen in de weg kunnen staan. Daarnaast hebben tijdens de Voorbereidende Vergadering van 26 november 2014 de fracties van de coalitiepartijen, met uitzondering van de VVD, aangegeven de geurnormen ten opzichte van het ontwerp te willen wijzigen overeenkomstig deze optie 3.

Ondanks dat deze optie niet als variant expliciet is doorgerekend is wel een zeer goede inschatting te maken van de effecten van deze normen op de geurbelasting en de ontwikkelruimte van de bedrijven.

In tabel 6.3, hieronder nogmaals weergegeven als tabel 10.1, zijn de effecten op de geurbelasting van optie 1 en optie 2 weergegeven. Op basis hiervan is een goede inschatting te maken van het effect van optie 3.

Tabel 10.1: Vergelijking geurbelasting voor het ontwikkelscenario met normen 1 en 8 ou_E/m³ en normen 2 en 10 ou_E/m³.

gebied	KAART 6: aantal geurgeoefige objecten per geurklasse norm 2 en 10						aantal gehinderden min max	KAART 7: aantal geurgeoefige objecten per geurklasse norm 1 en 8						aantal gehinderden min max				
	0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou		0 tot 3 ou	3 tot 6 ou	6 tot 10 ou	10 tot 14 ou	14 - 20 ou	>20 ou					
bedrijventerreinen	5	137	16	0	0	0	158	13	23	14	141	3	0	0	0	158	12	21
Voederheil II	0	9	1	0	1	0	11	1	2	0	9	1	0	1	0	11	1	2
Buitengebied 23	184	89	53	7	10	1	344	19	43	203	96	28	9	7	1	344	15	40
Buitengebied 24	25	35	15	0	3	0	78	6	11	36	31	8	3	0	0	78	4	10
Buitengebied 25	117	25	12	11	12	0	177	9	22	122	21	12	12	10	0	177	8	21
Buitengebied 26	31	26	63	7	3	8	138	16	24	38	26	58	5	4	7	138	14	23
Buitengebied 27	93	46	32	4	1	1	177	10	22	96	44	31	4	1	1	177	9	22
Buitengebied 28	0	58	48	24	7	0	137	18	26	0	66	46	18	7	0	137	17	25
verblijfsrecreatie	10	204	30	9	3	0	256	23	39	24	190	30	9	3	0	256	22	38
woonkern Oventje	76	2	0	0	0	0	78	0	6	78	0	0	0	0	0	78	0	6
woonkern Reek	257	297	1	0	0	0	555	24	62	318	237	0	0	0	0	555	19	59
woonkern Schalkj	1533	730	8	0	0	0	2271	60	226	1809	457	5	0	0	0	2271	37	210
woonkern Zeeland	881	832	291	10	0	0	2014	109	248	1002	766	239	7	0	0	2014	96	237

Uit tabel 10.1 blijkt dat het aantal geurgeoefige objecten dat wordt blootgesteld aan een hoge geurbelasting in Zeeland relatief veel hoger is dan in de andere kernen. Om dat bestaande geurknelpunt aan te kunnen pakken is een geurnorm van 1 ou_E/m³ noodzakelijk. In de tabel is bij Zeeland namelijk een grote verschuiving waarneembaar richting de lagere geurbelasting. Bij de overige kernen is deze verschuiving slechts marginaal zichtbaar. Ook in het buitengebied is er weinig verschil tussen de geurbelastingen bij respectievelijk 8 en 10 ou_E/m³. Vanuit het oogpunt van de bescherming van het woon- en leefklimaat kan gesteld worden, dat de normen 1-2-9 ou_E/m³ over de gehele gemeente bezien, leiden tot een afname van de geurbelasting. Daarnaast worden de grootste bestaande geurknelpunten in de gemeente met deze normenset aangepakt.

Om bovengenoemde afname in geurbelasting te bereiken, is het noodzakelijk dat veehouderijen kunnen blijven ontwikkelen. Immers, als bedrijven niet ontwikkelen blijft de bestaande situatie in stand. In tabel 10.2 (gelijk aan tabel 6.4) is het effect op de bedrijfsontwikkeling van optie 1 en optie 2 weergegeven. Hieruit is het effect van optie 3 af te leiden.

Tabel 10.2: effect op de veehouderijbedrijven

situatie	aantal bedrijven	
bedrijven met agrarisch bouwvlak		
- met dieren met emissiefactor	104	
- zonder dieren met emissiefactor	74	
<i>totaal:</i>	<i>178</i>	
bedrijven met dieren met emissiefactor:		
- afbouwer	6	
- vol bouwvlak	9	
- in gebied beperking veehouderij	21	
- melkrundveebedrijf met IV tak	21	
- klein IV	3	
- met doorgroei potentie	43	
- verplaatser	1	
<i>totaal:</i>	<i>104</i>	
	norm 2 en 10 ou_E/m³	norm 1 en 8 ou_E/m³
bedrijven met doorgroei potentie en nieuwvestiging		
- met 50% regeling	9	18
- met vrije ruimte	29	20
- met Vr 2014	6	6
<i>totaal:</i>	<i>44</i>	<i>44</i>

Uit tabel 10.2 volgt dat bij de normen 2-10 ou_E/m³ er 29 bedrijven met vrije ruimte zijn. Met de normen 1-8 ou_E/m³ neemt dit aantal af tot 20. Natuurlijk neemt niet alleen het aantal bedrijven met vrije ruimte af, maar ook de grootte van deze vrije ruimte. De effecten voor de veehouderij bij de normen 1-2-9 ou_E/m³ zullen ergens liggen tussen de getallen in deze tabel. Om daarvan een reële inschatting te kunnen maken, moet je weten waar de negen bedrijven (verschil tussen 1-8 ou_E/m³ en 2-10 ou_E/m³) zijn gelegen. Zijn deze grotendeels gelegen rondom Zeeland, dan heeft de normenset 1-2-9 ou_E/m³ waarschijnlijk niet zo'n groot positief effect voor de veehouderijen. Anders is dat als deze gelegen zijn rondom Schaijk, Reek of 't Oventje.

Nader onderzoek heeft uitgewezen dat van de genoemde negen veehouderijen er acht zijn gelegen in het buitengebied rondom Schaijk en Reek. De reële verwachting is dan ook, dat de normenset 1-2-9 ou_E/m³ voor deze acht bedrijven een positief effect zal hebben t.o.v. de normen 1-8 ou_E/m³. Of deze bedrijven daarmee ook allemaal vrije ruimte krijgen, is zonder specifieke berekening niet zeggen. Bij de casussen van 20 november 2014 bij de open dialoog met ZLTO is laten zien dat deze extra ruimte voldoende kan zijn om de ontwikkeling (en de bijbehorende geurreductie) wél te maken.

10.4 Keuze van het college (optie 3)

In het coalitieprogramma 2014 – 2018 van de gemeente Landerd is vastgelegd dat de gemeente optimaal gebruik maakt van diens ruimte om zelf de regie te voeren op de invulling van beleid met betrekking tot het buitengebied, zodat ze niet afhankelijk is van (veranderende) landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Bij het veehouderijbeleid is volksgezondheid het allergrootste uitgangspunt. Het vaststellen van een lokaal geurbeleid waarmee bestaande knelpunten kunnen worden opgelost en omwonenden voldoende beschermd zijn tegen geuroverlast van nieuwe ontwikkelingen is daarbij een belangrijk onderdeel.

Op 20 november 2014 heeft een brede, open dialoog tussen ZLTO (veehouders) en de gemeenteraad plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst stonden de beleidsnota Zorgvuldige veehouderij 2014 en onderhavige geurverordening centraal. De uitkomsten van deze dialoog zijn betrokken bij de definitieve besluitvorming over de stukken die ter vaststelling aan de gemeenteraad zijn aangeboden. Tijdens de dialoog heeft de ZLTO aan de hand van een aantal casussen laten zien wat de geurnormen en vaste afstanden uit de ontwerp geurverordening kunnen betekenen voor specifieke bedrijfslocaties. Praktische en economische belemmeringen als gevolg van deze normen kunnen bedrijfsontwikkelingen, en daarmee ook de geurreductie, in sommige gevallen in de weg staan.

Daarnaast zijn de uitkomsten van de Voorbereidende Vergadering van 26 november 2014 betrokken bij de definitieve besluitvorming over de stukken die ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden. Tijdens de Voorbereidende Vergadering hebben de fracties van de coalitiepartijen, met uitzondering van de VVD, aangegeven de geurnormen ten opzichte van het ontwerp te willen wijzigen. Deze zouden dan moeten luiden: 1 ou_E/m³ voor Zeeland, Voederheil en De Roskam, 2 ou_E/m³ voor Schaijk, Reek, 't Oventje en De Louwstraat, 6 ou_E/m³ voor Voederheil II, en 9 ou_E/m³ voor het buitengebied. Ten aanzien

van de vaste afstanden heeft de raadsmeerderheid zich geschaard achter het voorstel uit de ontwerp geurgebiedsvisie en geurverordening.

Gelet op het bovenstaande heeft het college van burgemeester en wethouders in de vergadering van 2 december 2014 besloten te opteren voor optie 3: normenset $2 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (kom) en $9 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (buitengebied). Deze optie biedt bescherming voor de gezondheid van de bewoners van Landerd zonder daarbij naar het oordeel van het college bedrijven onevenredig te belemmeren om te ontwikkelen waardoor positieve effecten worden tegengehouden. Het kiezen van optie 2 met de laagste geurnormen, die de GGD als voorkeur betiteld, zou kunnen leiden tot een ongewenste stilstand van ontwikkelingen. Met de optie worden de bestaande geurknelpunten op het gebied van achtergrondbelasting effectief aangepakt. Een norm van $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ voor kom Zeeland is daarom als uitzondering op de andere kernen noodzakelijk. Naar mening van de gemeente draagt deze normenset bij aan de realisatie en het behoud van een goed woon- en leefklimaat, zodat er in het buitengebied van Landerd ruimte is en blijft voor andere ontwikkelingen, zoals recreatie, toerisme en nevenactiviteiten.

Gelet op het voorgaande wordt geconcludeerd dat er met de normen 1-2-9 ou_E/m^3 een goede balans is tussen enerzijds de bescherming en verbetering van het woon- en leefklimaat en anderzijds het stimuleren en toestaan van ontwikkelingen in de veehouderij.

10.5 Voorstel melkrundvee

De voorgestelde vaste afstanden hebben als uitgangspunt 'normale' melkveehouderijen (familiebedrijven) niet met grotere aan te houden afstanden te belasten en voor deze bedrijven de standaard vaste afstanden uit de Wgv te (blijven) hanteren. Hiervoor is een omvang van 100 stuks ouderdieren aangehouden. Boven de 100 dieren wordt de afstand stapsgewijs vergroot. De afstand behorende bij 100 tot 200 en 200 tot 300 dieren is de afgeronde waarde bij een emissiefactor van $35,6 \text{ ou}_E/\text{s}$ bij respectievelijk 200 en 300 dieren. De waarde bij 300 tot 500 dieren en bij (meer dan) 500 dieren is de afgeronde waarde bij een emissiefactor van $165,5 \text{ ou}_E/\text{s}$. Bedrijven van meer dan 500 dieren zijn alleen gewenst op een locatie waar geurgevoelige objecten op zeer grote afstand liggen.

Naar aanleiding van de raadsvergadering van 9 september 2014 is in het voorstel een reductie van afstanden toegevoegd voor emissiearme stallen. Het voorstel is om bij het toepassen van emissiearme huisvesting van melkvee (en zoogkoeien en fokstieren en overig rundvee ouder dan twee jaar) een reductie op de afstand van 50% te hanteren, zover de minimale afstand uit de Wgv niet wordt onderschreden. Daarnaast wordt een tussenvariant voorgesteld als 50% of meer van de dieren emissiearm gehuisvest zijn.

Naar aanleiding van het amendement uit de raadsvergadering van 11 december 2014 worden de afkalfstal, de ziekenstal en aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien buiten beschouwing gelaten.

In tabel 10.3 is het voorstel voor de nieuwe vaste afstanden weergegeven.

Tabel 10.3: voorstel nieuwe vaste afstanden melkrundveehouderij (aantal melk-, kalf-, zoogkoeien en fokstieren; jongvee niet meegeteld).

aantal dieren (ouderdieren)	afstand tot object buiten de kom			afstand tot object binnen de kom		
	traditionele huisvesting (A 1.100)	meer dan 50% van de ouderdieren emissiearm gehuisvest*	alle ouderdieren emissiearm gehuisvest*	traditionele huisvesting (A 1.100)	meer dan 50% van de ouderdieren emissiearm gehuisvest*	alle ouderdieren emissiearm gehuisvest*
100	50 m	50 m	50 m	100 m	100 m	100 m
101 - 200	65 m	50 m	50 m	200 m	100 m	100 m
201 – 300	100 m	75 m	50 m	250 m	200 m	125 m
301 – 500	300 m	225 m	150 m	900 m	675 m	450 m
> 500	500 m	375 m	250 m	1.300 m	975 m	650 m

* Bij het bepalen van dit percentage worden de afkalfstal, de ziekenstal en aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien buiten beschouwing gelaten.

10.6 Voorstel nertsen

Voorgesteld wordt om voor nertsen, in afwijking van de Wet geurhinder en veehouderij, de vaste afstanden vast te stellen voor meer dan 6.000 fokteven zoals weergegeven in tabel 10.4. Tot 6.000 fokteven worden de afstanden uit de Wgv aangehouden, conform het advies van de GGD. De afstand tot objecten binnen de kom en de afstand bij traditionele stallen komt overeen met de waarden uit de Wgv. De afstand bij emissiearme stallen tot aan objecten buiten de kom is gebaseerd op de berekening bij een geurnorm van $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$.

Tabel 10.4: Voorgestelde afstanden en vaste afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij.

Situatie	vaste afstand in meter per aantal fokteven					
	1-1.000	tot 1.500	tot 3.000	tot 6.000	tot 9.000	tot 12.000
geurgevoelig object binnen de kom*	175	200	225	250	275	300
geurgevoelig object buiten de kom						
emissiearm	75	100	125	150	185	219
traditioneel*	100	125	150	175	200	225

* waarden komen overeen met de waarden uit de Wgv

10.7 Aanvullende aanbevelingen

Vanuit de klankbordgroep en de GGD zijn een aantal aanbevelingen gedaan. De uitwerking van de aanbevelingen valt buiten het kader van deze geurgebiedsvisie. De gemeente besluit op een later moment of en hoe er invulling wordt gegeven aan deze aanvullende aanbevelingen. Navolgend zijn de aanbevelingen beschreven.

Aanbevelingen met betrekking tot nieuwe inzichten over relatie tussen geurbelasting en geurhinder

Zoals in paragraaf 3.3 wordt aangegeven, zijn er nieuwe inzichten die van invloed kunnen zijn op de geurberekeningen zoals in dit rapport beschreven. Aanbevolen wordt om vóór definitieve besluitvorming, de gevolgen van deze nieuwe inzichten in beeld te brengen. Deze kunnen dan in definitieve besluitvorming meegenomen worden.

Ontwikkel beleid ten aanzien van brijvoer

De Wet geurhinder en veehouderij biedt geen mogelijkheden om in de gemeentelijke geurverordening nadere eisen te stellen aan brijvoerbereiding. Een gemeente kan hiervoor wel aanvullend beleid vaststellen. Bijvoorbeeld over welke producten er gebruikt mogen worden. Op dit moment zijn in de gemeente maar enkele veehouders die brijvoer bereiden. In bijlage VII: Memo geur en het Activiteitenbesluit is ingegaan op de wettelijke mogelijkheden ten aanzien van brijvoer.

Daarnaast is aanpalend beleid gewenst om andere hinder (dan geur) van veehouderijen te voorkomen, bijvoorbeeld geluidshinder, lichthinder, verkeershinder, landschappelijke inpassing en dergelijke

Actualisatie van het Web bvb

Om controle van bedrijfsgegevens mogelijk te maken en adviseurs van eenduidige gegevens voor de berekeningen te kunnen leveren is een actueel web-bvb van belang.

Grenswaarden ten aanzien van de achtergrondbelasting

Verzocht is om een beleid en grenswaarden op te stellen ten aanzien van de achtergrondbelasting. Hierbij moeten de volgende zaken aan de orde komen:

- de melkrundveebedrijven moeten meegenomen worden in de berekening van de achtergrondbelasting. Een optie is om voor melkrundvee uit te gaan van een emissiefactor van 165,5 ou_E/s conform het onderzoeksrapport van de WUR. Mocht een initiatiefnemer een andere waarde willen toepassen dan zal dit moeten worden onderbouwd;
- de nertsen, paarden en konijnen moeten meegenomen worden in de berekeningen van de achtergrondbelasting. Een optie is om voor nertsen uit te gaan van een emissiefactor van 4,9 ou_E/s conform het onderzoeksrapport van de WUR. Mocht een initiatiefnemer een andere waarde willen toepassen dan zal dit moeten worden onderbouwd;
- het verzoek is om de achtergrondbelasting mee te laten wegen in het kader van vergunningverlening;
- voor de grenswaarde wordt in principe aangesloten bij de grenswaarden genoemd in tabel 3.3 in deze geurgebiedsvisie. Mochten er nieuwe inzichten zijn bijvoorbeeld naar aanleiding van het nog te verwachten advies van de GGD, dan kunnen de waarden worden aangepast. Ook kan overwogen worden om voor initiatieven met een geurbelasting in de aandachtsklasse extra voorwaarden te stellen

Handhaving

De gemeente zet met deze geurgebiedsvisie in op strenge normen in de kernen en het buitengebied om de geurbelasting binnen de perken te houden. In de praktijk blijkt er echter ook geuroverlast op te treden in situaties waar geen sprake is van overschrijding van de geurnormen. Denk daarbij aan andere geurbronnen dan stallen of een ongunstige uitlaat van de geurpluim uit de stal. Handhaving biedt in dergelijke situaties geen uitkomst.

GGD-Bureau GMV adviseert de gemeente om in dergelijke gevallen een gesprek tussen klager en vermoedelijke veroorzaker te faciliteren om gezamenlijk te zoeken naar een oplossing.

Aanpak knelpunten / urgentiegebieden

De resultaten van de geurberekeningen voor deze gebiedsvisie laten zien dat er momenteel locaties zijn waar de achtergrond geurbelasting hoger is dan hetgeen als aanvaardbaar wordt beschouwd (zie kaarten voor de geursituatie die de geursituatie in 2014 weergegeven, bijlagen IX, XI en XII). Ook blijkt dat het hanteren van de nieuw voorgestelde geurnormen voor de voorgrondbelasting voorkomen dat nieuwe overbelaste situaties kunnen ontstaan als gevolg van een oplopende achtergrondbelasting.

De nieuwe geurnormen bieden geen wezenlijke oplossing voor bestaande overbelasting. Op een beperkt aantal locaties zal de geurbelasting in de toekomst zodanig verminderen dat de overbelasting wordt weggenomen (vaak het effect van het toepassen van de 50% regeling door ontwikkelende veehouderijen). Dit is een belangrijke beperking aan de reikwijdte van de Wgv, namelijk de sanering van overbelaste situaties is nauwelijks mogelijk met de Wgv. De gemeente zal voor het wegnemen van overbelaste situaties op zoek moeten naar aanvullend beleid. Daarbij moet gedacht worden aan het benutten van stoppers (VAB beleid, Ruimte voor Ruimte, e.d.) en een aanpak gericht op traditionele stallen. Ook zou gekeken kunnen worden naar de technische mogelijkheden op een bedrijf om de geurbelasting naar de omgeving te verminderen (emissiearme stallen, luchtwasser en/of verplaatsing en verhoging van het emissiepunt). Indien de gemeente hiertoe besluit, kunnen genoemde mogelijkheden worden meegenomen in een verbeterplan voor urgentiegebieden. De resultaten van deze geurgebiedsvisie (zie geurkaart voor de huidige geurbelasting, bijlage XII) geeft een indicatie voor urgentiegebieden: daar waar veehouderijen en overbelaste woningen in clusters bij elkaar liggen. Waarbij moet worden opgemerkt dat urgentiegebieden niet alleen betrekking hebben op geur, maar ook fijn stof en beleving van overlast in de omgeving. In bijlage XXII is achtergrondinformatie opgenomen over urgentiegebieden.

Door GGD-Bureau GMV is aanbevolen dat ook in dergelijke situaties naar een oplossing wordt gezocht in samenspraak met (vermoedelijke) veroorzakers en omwonenden. Mogelijk bieden het Provinciale Urgentieteam of de Subsidieregeling knelpunten platteland Noord-Brabant (C2103011) daarvoor ruimte.

11. GEURVERORDENING

Artikel 1: Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

Veehouderij:	inrichting die tot een krachtens artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer aangewezen categorie behoort en is bestemd voor het fokken, mesten, houden, verhandelen, verladen of wegen van dieren.
Wet:	de Wet geurhinder en veehouderij.
Geurbelasting	de waarde ter plaatse van de gevel van het gevoelige object, berekend met V-Stacks ⁵ , uitgedrukt in Europese odour units per tijdseenheid.
Geurgevoelig object:	zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij.
Odour units (ou_E/m^3 . P98):	geurconcentratie als aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ou_E/m^3), gemeten volgens de NEN-EN 13725:2003 "Luchtbepaling van de geurconcentratie door dynamische olfactometrie". In deze verordening wordt voor de geurbelasting uitgegaan van het gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Dat betekent dat de – met een verspreidingsmodel – berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van de tijdseenheid niet wordt overschreden.
Traditionele huisvesting melk-, kalf-, zoogkoeien en fokstieren ouder dan 2 jaar:	huisvesting als bedoeld in de Regeling ammoniak en veehouderij onder A 1.100, met uitzondering van afkalfstal, ziekenstal en aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien.
Emissiearme huisvesting melk-, kalf-, zoogkoeien en fokstieren ouder dan 2 jaar:	ammoniakemissiearme stallen opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij anders dan categorie A 1.100, met uitzondering van afkalfstal, ziekenstal en aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien.

Artikel 2: Aanwijzing gebieden

1. Als gebied als bedoeld in artikel 6 lid 1, 3 en 4 van de Wet wordt aangewezen het volgende gebied: het gehele grondgebied van de gemeente Landerd.
2. Het gebied als bedoeld in lid 1 wordt aangegeven op de bij deze verordening behorende en als zodanig gewaarmerkte Gebiedsvisie en bijbehorende gewaarmerkte kaart (Normenkaart behorende bij de Verordening geurhinder en

⁵ Voor het berekenen van de geursituatie wordt gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel V-Stacks gebied. V-Stacks gebied is een geavanceerd computerprogramma voor het berekenen van de verspreiding van geur rond meerdere veehouderijen in een gebied. Het programma is gemaakt door Kema in opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM). In de ministeriële regeling behorende bij de Wet geurhinder en veehouderij is het gebruik van V-Stacks gebied niet verplicht gesteld. Niettemin wordt sterk aangeraden wel van dit model gebruik te maken.

veehouderij 2014 gemeente Landerd). Voor de gebiedsindeling zoals onderscheiden in de artikelen 3 en 4 van deze verordening wordt verwezen naar de Normenkaart behorende bij de Verordening geurhinder en veehouderij 2014 gemeente Landerd.

Artikel 3: Andere waarden voor de geurbelasting

In afwijking van artikel 3, lid 1 van de Wet bedraagt de maximale waarde voor de geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelig object in het gebied als genoemd in artikel 2 lid 1 van deze verordening:

A. Woonkern Zeeland	1,0 odour units.
B. Woonkernen Reek, Schaijk, 't Oventje	2,0 odour units.
C. Bedrijventerrein Voederheil II	6,0 odour units.
D. Bedrijventerrein Voederheil, De Roskam	1,0 odour units.
E. Bedrijventerrein De Louwstraat	2,0 odour units.
F. Buitengebied	9,0 odour units.

Artikel 4: Andere waarden voor de afstanden

- In overeenstemming met artikel 4, eerste lid van de Wet, bedraagt de afstand tussen een veehouderij waar dieren worden gehouden van een diercategorie waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld", met uitzondering van melk-, kalf- zoogkoeien en fokstieren ouder dan 2 jaar en nertsen een geurgevoelig object:
 - Binnen de bebouwde kom (de gebieden A t/m E) ten minste 100 meter;
 - Buiten de bebouwde kom (gebied F) ten minste 50 meter.
- In afwijking van artikel 4, eerste lid van de Wet, bedraagt de minimale afstand tussen een melkrundveehouderij met melk-, kalf-, zoogkoeien en fokstieren ouder dan 2 jaar (categorieën A1 en A2 uit de Regeling geurhinder en veehouderij) en een geurgevoelig object de in tabel 1 genoemde waarde.

Tabel 1: andere vaste afstanden

aantal dieren (ouderdieren)	afstand tot object buiten de kom (gebied F)			afstand tot object binnen de kom (gebieden A t/m E)		
	traditionele huisvesting	meer dan 50% van de ouderdieren emissiearm gehuisvest*	alle ouderdieren emissiearm gehuisvest*	traditionele huisvesting	meer dan 50% van de ouderdieren emissiearm gehuisvest*	alle ouderdieren emissiearm gehuisvest*
100	50 m	50 m	50 m	100 m	100 m	100 m
101 - 200	65 m	50 m	50 m	200 m	100 m	100 m
201 – 300	100 m	75 m	50 m	250 m	200 m	125 m
301 – 500	300 m	225 m	150 m	900 m	675 m	450 m
> 500	500 m	375 m	250 m	1.300 m	975 m	650 m

* Bij het bepalen van dit percentage worden de afkalfstal, de ziekenstal en aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien (zie Artikel 1: Begripsbepaling) buiten beschouwing gelaten.

3. In afwijking van artikel 4, lid 2 van de Wet bedraagt de afstand tussen een veehouderij waar nertsen worden gehouden waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld, en een geurgevoelig object de in tabel 2 genoemde waarden. In de berekening worden jongen en reuen buiten beschouwing gelaten. Indien meer dan 12.000 fokteven worden gehouden wordt de afstand voor elke extra 3.000 fokteven met 25 meter vergroot.

Tabel 2: vaste afstanden nertsen

Rav-nr	diercategorie	aantal fokteven					
		1-1000	1001-1500	1501-3000	3001-6000	6001-9000	9001-12000
H 1	Nertsen						
	geurgevoelig object binnen bebouwde kom	175	200	225	250	275	300
	geurgevoelig object buiten bebouwde kom						
	• traditionele huisvesting	100	125	150	175	200	225
	• emissiearme huisvesting	75	100	125	150	185	219

Artikel 5: Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als de “Verordening geurhinder en veehouderij 2014 gemeente Landerd”..

Artikel 6: Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking.

Artikel 7: Overgangsrecht

Deze “Verordening geurhinder en veehouderij 2008” vervalt op het moment dat de “Verordening geurhinder en veehouderij 2014 gemeente Landerd” in werking treedt.

